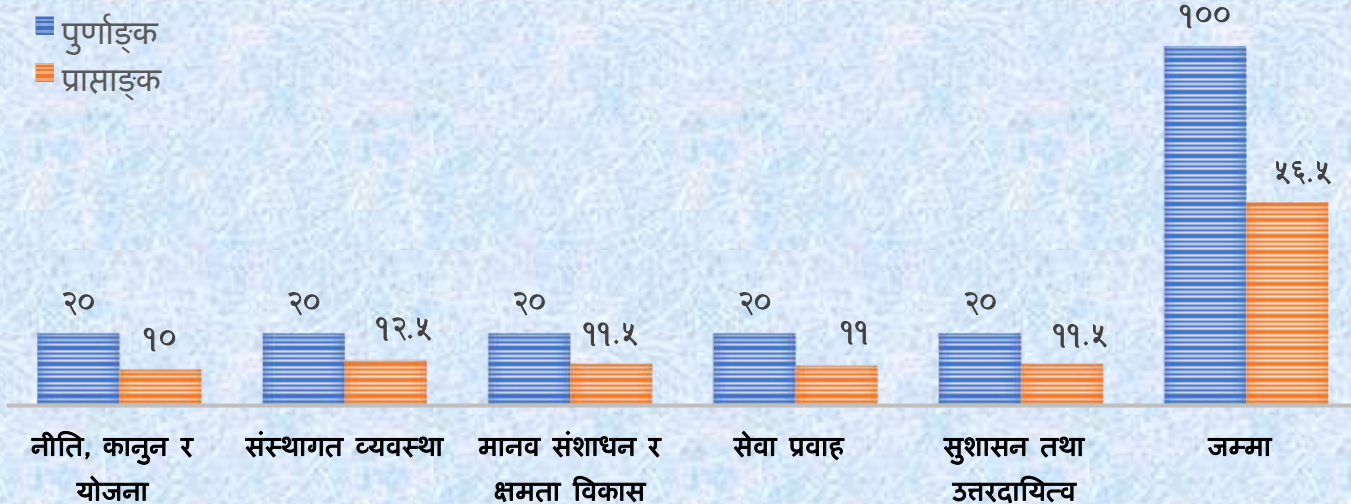

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको लैससास परीक्षण नतिजा

प्रतिवेदन-२०८२

प्रस्तुतकर्ता

पकली टेक्नोलोजी इन्स्टिच्युट प्रा. लि.

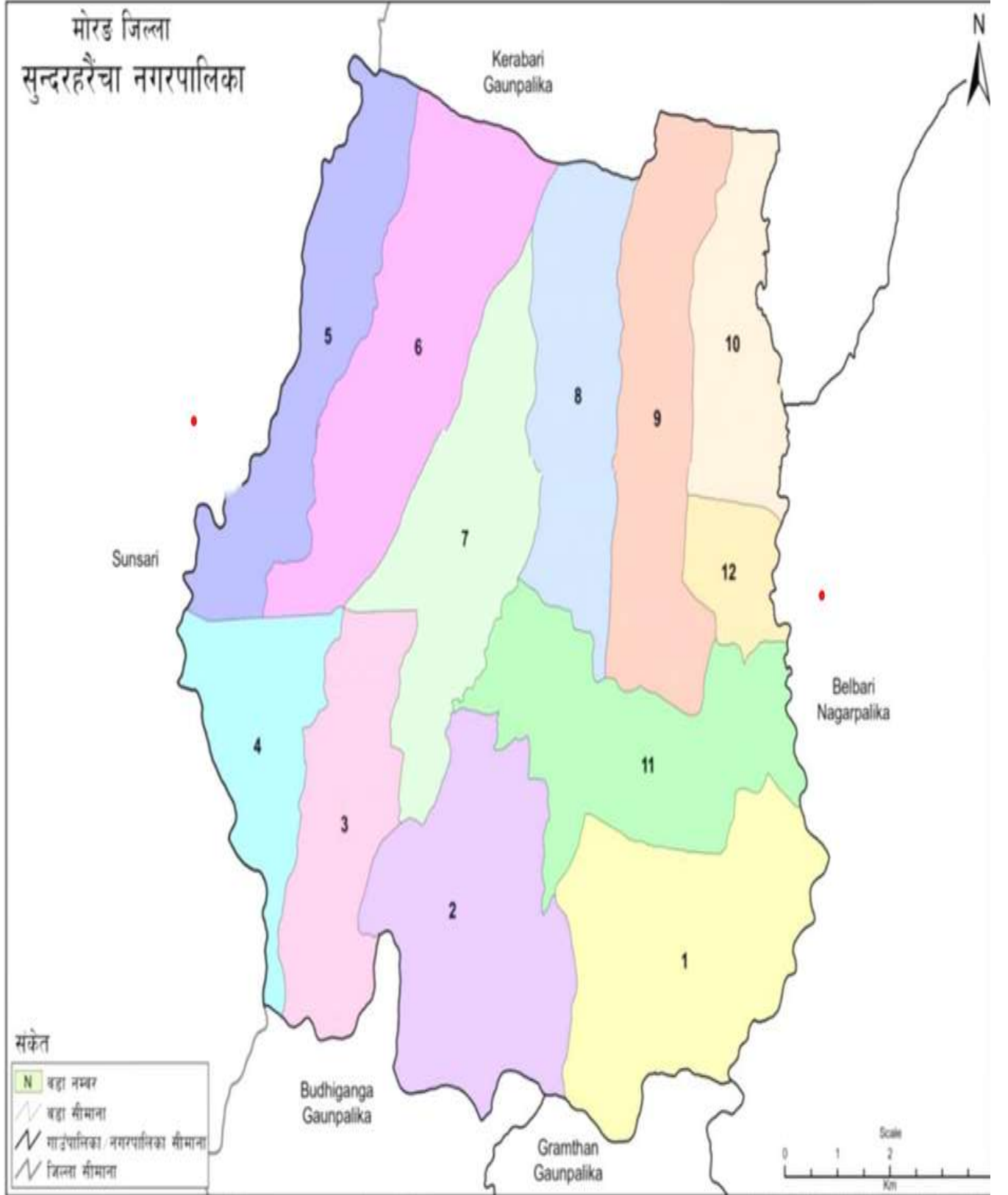
इटहरी सुनसरी

पेशिएको निकाय

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, विराटचोक – मोरङ
कोशी प्रदेश नेपाल

सुन्दरहरैचा नगरपालिका

विषय सूचि

सि नं	शीर्षक परिचय : भाग एक	पेज नं
१.२	पृष्ठमूमि	४-५
१.२	स्थानीय तहको संक्षिप्त परिचय	५
१.३	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणको महत्त्व	५-६
१.४	उद्देश्य	६-७
१.५	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणले समेटेका क्षेत्र	७-८
१.६	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण विधि प्रक्रिया	८-१०
तथ्याङ्क प्रस्तुतिकरण : भाग दुई		
२.१	नीति कानून र योजनाको स्थिति	११
२.२	संस्थागत व्यवस्थापन स्थिति	११-१२
२.३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकासको स्थिति	१२-१३
२.४	सेवा प्रवाहको स्थिति	१३
२.५	सुशासन तथा उत्तरदायित्वको स्थिति	१३-१४
२.६	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको नतिजा	१४-१६
विश्लेषण : भाग तीन		
३.१	लैससासको विश्लेषणका औजार	१७-१९
३.२	तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन र विश्लेषण	१९-२३
३.३	उपलब्धि	२४-२७
३.४	लैससासको विश्लेषण	२७-२९
४.५	सूचक सुधारको कार्ययोजना	३३-४६
३.६	निश्कर्ष	४४
३.७	सुझाव	४४-४६
३.८	अध्ययन गरिएका कागजात	४६-४७
३.९	तस्विर	४८
अनुसूचिहरु :		
लैससासको सूचकको अवस्था मापन विवरण : १		४९-८५
लैससासमैत्री नीति कार्यक्रम विवरण : २		८६-९०
लैससासमैत्री क्रियाकलाप तथा आयोजना विवरण : ३		९०-९१
लैससास परीक्षण कार्याशालाका सहभागीहरुको विवरण : ४		९२

परिचय भाग:एक

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले दिशा निर्देश गरे अनुरूप समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्न राज्यका सबै तह र क्षेत्रगत विषयहरूमा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) को विषयलाई आन्तरिकीकरण, मूलप्रवाहीकरण र संस्थागत गर्न आवश्यक भएको छ । नेपालको संविधान २०७२ को धारा १८ मा उल्लिखित समानताको हकमा सबै नागरिक कानूनको दृष्टिमा समान हुने तथा कसैलाई पनि कानूनको समान संरक्षणबाट बन्चित नगरिने व्यवस्था छ ।

सामान्य कानूनको प्रयोगमा उत्पत्ति, धर्म, वर्ण, जात, जाति, लिङ्ग, शारीरिक अवस्था, अपाङ्गता, स्वास्थ्य स्थिति, बैवाहिकत स्थिति, गर्भावस्था, आर्थिक अवस्था, भाषा वा क्षेत्र, वैचारिक आस्था वा यस्तै अन्य कुनै आधारमा भेदभाव नगर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । नेपालको संविधानको धारा ३८ ले महिलालाई समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सवैतहमा सहभागी हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । संविधानले महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसाजन्य कार्यहरूलाई कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था छ ।

नेपालको संविधान २०७२ मा स्थानीय सरकारले राजनीतिक, सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका महिला, दलित, आदिवासीजनजाति, मधेशी, थारू, मुस्लिमसमुदाय, पिछडावर्ग, सीमान्तकृत, अल्पसङ्ख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक, किसान, श्रमिक, उत्पीडित वा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिक तथा आर्थिकरूपले विपन्न खसआर्य लगायत नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्नसकिने विषय उल्लेख गरी समावेशी अवधारणालाई आत्मसात् गरिएको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक तहमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकार स्थापना गरेको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धमा स्थानीय तहको काम, कर्तव्य र अधिकारमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी व्यवस्था उल्लेख गरेको, वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत वडामा आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, लैंगिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखी सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

विभिन्न समुदायबीच सामाजिक सद्भाव र सौहार्दता कायम गर्ने, बालविवाह, बहुविवाह, लैंगिक हिंसा, छुवाछुत, दहेज तथा दाइजो, हलिया प्रथा, छाउपडी, कमलरी प्रथा, बालश्रम, मानव बेचबिखन जस्ता सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वासको अन्त्य गर्ने, गराउने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा पिछडिएको एवं लक्षित वर्गको सहभागिताको व्यवस्थास योजना छनौटमा महिला, बालबालिका

तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने कार्यकममा जोड दिदै लैससास प्रवर्द्धन गर्ने लगायतको व्यवस्था उल्लेख गरेको छ। लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको सवालहरूलाई सम्बोधन गर्न लामो समय देखि नै प्राथमिकताकासाथ आवधिक योजना, वार्षिक योजना, नीति तथा कानुनको तर्जुमा तथा परिमार्जन र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ ।

नेपालको शासकीय संरचना संघीय, प्रदेश र स्थानीय गरी तिनै तहको आम निर्वाचन भई कार्यान्वयनमा आए पश्चात् संघीय संरचनामा रुपान्तरण भई सबै तहमा आ-आफ्नो सरकार स्थापित भई संचालनमा रहेको अवस्था छ । संविधानले स्थानीय तहलाई व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायिक अधिकार प्रदान गरेको छ । संघीयताको अभ्यास नेपालको लागि नयाँ भएको र सोको कार्यान्वयनका लागि स्थानीय, प्रदेश एवं संघीय सरकारको स्थापना र तिनै तहका सरकारको संस्थागत विकास गर्दै सहकारीता, साझेदारी र सहअस्तित्वको मान्यता कायम गराउन अत्यावश्यक देखिन्छ । तिनै तहका सरकार, खासगरि प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारका जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीहरू सरकारलाई सुम्पिएको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा आ-आफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीमा पूर्ण रुपमा जानकार भई अघि बढाउन पर्दछ ।

१.२ सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका कोशी प्रदेश अन्तर्गत मोरङ जिल्लामा पर्दछ । साविकाका इन्द्रपुर हरैँचा मृगौलिया गाउँ विकास मिलेर कोशीहरैँचा नगरपालिका र सुन्दरपुर र दुलारी गाउँविकास समिति समेत मिली सुन्दरदुलारी नगरपालिका बनेको थियो । कोशीहरैँचा नगरपालिका र सुन्दरदुलारी नगरपालिका समावेश गरी २०७३ सुन्दरहरैँचा नगरपालिका निर्माण गरिएको हो । सुन्दरहरैँचा नगरपालिकामा १२ वडाहरू रहेका छन् । सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको ११०.१६ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल रहेको छ । नगरपालिकाको पूर्वमा बेलबारी नगरपालिका, पश्चिममा सुनसरी जिल्ला पर्दछ । उत्तरमा केराबारी गाउँपालिका र दक्षिणमा ग्रामथान गाउँपालिकासम्म सिमाना फैलिएको छ । नगरपालिकामा महेन्द्र राजमार्गले छोएको छ । सुन्दरहरैँचा नगरपालिका सबै वडामा सडक यातायातको पहुँच रहेको छ ।

२०७८ को जनगणनाको तथ्याङ्क अनुसार २९८२६ घरधुरी रहेको सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको १२ वडामा महिला ६३१९५ र पुरुष ५७११८ समेत १२०३१३ जनसंख्या रहेको छ । तराई भूभागमा रहेको सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको अधिकांश भूभाग कृषी, वनजंगल क्षेत्रले ओगटेको छ । नगरपालिकामा क्षेत्रभित्र रहेका वेतना सिमसारक्षेत्र लगायतमा पर्यटकीय क्षेत्रको विकास सकेमा प्रशस्त संभावनाहरू रहेका छन् ।

१.३ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको परीक्षणको महत्व

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा लैंगिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था छ । नेपालको संविधानको मौलिक हकमा महिलाले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सबै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारीक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरूलाई कानुन बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ ।

समानताको हकः नागरिकहरूको सामाजिक र सांस्कृतिक रूपले पछाडि परेका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण तथा विकासको लागि संविधानमा विशेष प्रावधानहरूको व्याख्या गरको छ । सामाजिक न्यायको हकलेः राज्यका हरेक संरचनाहरूमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागीताको अधिकार स्थापना गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको काम, कर्तव्य र अधिकारमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा तथ्याङ्क संकलन, अद्यावधिक तथा खण्डीकृत, विकास कार्य अन्तर्गत बाल उद्यान निर्माण बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी सूचक पुरा गरी वडालाई बालमैत्री बनाउने, बालश्रम शोषण अन्त्य गर्ने, बालविवाह, बहुविवाह, लैंगिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदिको व्यवस्था गरिएको छ । संविधान, ऐन नियमको संस्थागत कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नु यस परीक्षणको महत्त्व रहेको छ ।

संविधानद्वारा प्रदत्त हकहरूको कार्यान्वयन गर्ने तथा समानुपातिक र समावेशीका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अङ्गहरूमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, मजदुर, किसान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक वर्ग सबैलाई सहभागी गराउने संवैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितिकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरूमा भएका कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको असमानतालाई न्युन गर्ने आवश्यक रहेको छ ।

स्थानीय सरकारद्वारा निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने नीति, योजना, बजेट, कार्यक्रम, सेवाप्रवाह र संरचनालाई लैससास संवेदनशिल, उत्तरदायि र लैंगिकमैत्री बनाउनका लागि र संवैधानिक एवम् कानूनी प्रावधान तथा राज्यले अन्तर्राष्ट्रिय तहमा व्यक्त गरेको प्रतिबद्धता अनुसार कार्य गर्न एवम् स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहमा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासलाई प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय तहमा लैससास परीक्षण गरी वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा पछि सुधारमा ल्यायी समावेशी विकास प्रक्रिया अनुरूप कार्य गर्न गराउन महत्त्व रहेको छ ।

१.४ उद्देश्य

स्थानीय तहको लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षणको मुख्य उद्देश्यः लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरणका निम्ति सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाद्वारा लिएका नीति, कार्यक्रम, बजेट, आयोजना, काम गर्ने वातावरण, कार्य संस्कृतिको संस्थागत अवस्था परीक्षण गरी लैससासलाई संस्थागत रूपमा सबल र सक्षम बनाउन सहयोग पुर्याउनु हो । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यको विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्न लिखित छन :

- सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको वार्षिक नीति, कार्यक्रम र वजेट लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण भए नभएको एकिन गर्ने तथा लैससासका विषयलाई आन्तरिकरणका लागि गरिएका प्रयास र प्रतिवद्धताको मूल्याङ्कन गर्न ।

- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको लक्ष्यलाई स्थानीय तहको संरचना, नीति, रणनीति र कार्ययोजनाहरूमा विशेष प्राथमिकताकासाथ स्थान दिने र आवश्यक आर्थिक तथा मानविय श्रोतको सुनिश्चित गर्न ।
- सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको संस्थागत संरचना र कार्यक्रममा महिला र सिमान्तकृत समुहलाई समावेस गरी लैंगिक मूलप्रवाहीकरण, सशक्तीकरणर जातीय तथा भौगोलिक समावेशीकरण गर्दै लैजाने आधार तयार गर्न ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको आधारमा समस्या तथा चुनौतीहरूको पहिचान गरी समाधान/सम्बोधनका लागि पृष्ठपोषण र कार्ययोजना तर्जुमा गर्न सहजिकरण गर्ने।
- सुन्दरहरैँचा नगरपालिकालाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको कार्यान्वयनमा उत्तरदायी बनाउने तर्फ महसुशीकरण गराई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विषय प्रति सम्वेदनशिल बन्न उत्प्रेरित गर्न सहयोग गर्ने ।

१.५ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सीमा

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले निर्दिष्ट गरेका देहायका पाँचवटा मुख्य विषय क्षेत्रहरू: १. नीति, कानून योजना २. संस्थागत व्यवस्था ३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास ४. सेवा प्रवाह ५. सुशासन तथा उत्तरदायित्व र २२ उप विषयक्षेत्रहरूमा केन्द्रित रहेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मुख्य र उप विषयक्षेत्र अन्तर्गतका १०० वटा सूचकहरू समेटेको छ । लैससासका २२ वटा उपविषय क्षेत्र हरू यसप्रकार रहेका छन् । लैससास परीक्षणका मुख्य र उप विषयक्षेत्र तथा अङ्कभार:

क्र.सं.	उपसूचकहरू	पूर्णाङ्क
१	नीति, कानून र योजना	२०
१.१	नीति र कानूनमा समावेशीता र सहभागीता	८
१.२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वय	८
१.३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४
२	संस्थागत व्यवस्था	२०
२.१	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४
२.२	समावेशी कार्यप्रणाली	४
२.३	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४
२.४	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	४
२.५	तथ्याङ्क संकलन र व्यवस्थापन	४
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०
३.१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८
३.२	अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४
३.३	कानूनी साक्षरता	४
३.४	विपद व्यवस्थापनमा समावेशीता	४

४	सेवा प्रवाह	२०
४.१	पूर्वाधार विकास	४
४.२	खानेपानी तथा सरसफाई	४
४.३	रोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४
४.४	प्रजनन स्वास्थ्य	४
४.५	शिक्षा कार्यक्रम	४
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०
५.१	सुशासन	४
५.२	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४
५.३	सुचना तथा सञ्चार	४
५.४	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	४
५.५	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४
जम्मा		१००

१.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको बिधि र प्रक्रिया :

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण सबै स्थानीय तहले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा नियमित रूपमा गर्नु पर्ने काम हो । परीक्षण सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको आयोजनामा र पकली टेक्नोलोजी इन्स्टिच्युट प्रा. लि.परामर्शदाताको विज्ञ व्यक्तिको सहयोगमा गरिएको छ । परीक्षण कार्यलाई दुई चरणमा तपशीलका विधिहरू आवलम्वन लैससासको परीक्षण गरिएको छ ।

तयारी चरण

- जिम्मेवारी प्राप्ति: सुन्दरहरैँचा नगरपालिका र पकली टेक्नोलोजी इन्स्टिच्युट प्रा.लि.परामर्शदाताबीच परीक्षणको लागि लैससास दिग्दर्शन २०७८ अनुसार परीक्षण गर्ने संझौता गरियो ।
- नगरपालिकामा समन्वय: पकली टेक्नोलोजी इन्स्टिच्युट प्रा.लि.द्वारा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ को वार्षिक नीति कार्यक्रम र लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि गरिएका कार्यहरूको अध्ययन।
- नगरपालिकासँग समन्वय गरी परीक्षणको बारेमा जानकारी र कार्यशालाको मिति तथा समयको बारेमा छलफल गरियो ।
- सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन, विश्लेषण: नगरपालिकासँग समन्वय तथा सन्दर्भ सामाग्री अध्ययन, विश्लेषणमा गरियो ।
- सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको वार्षिक नीति, कार्यक्रम र दस्तावेजमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण गर्ने अनुकूल प्रावधानहरूको अध्ययन र कार्यान्वयनको अवस्था तथा चुनौतिका विषयमा नगरपालिका जनप्रतिनिधि साथै सम्बन्धित शाखा प्रमुखसँग तथा सरोकारवालाको सहभागितामा लक्षित समूह छलफल गरियो ।

- नगरपालिका उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्बन्धित शाखाका प्रमुख तथा अन्य जानकारी कर्मचारीसँग समूह केन्द्रित छलफल विधिबाट नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सूचकहरूको सूचकगत अवस्था र अध्यावधिक कागजातहरूको बारेमा छलफल र अध्ययन गरियो ।

कार्यशाला सञ्चालन (कार्यान्वयन चरण)

- लैससास परीक्षणको अवधारणा र लैससास परीक्षण कार्यशालामा ७ जना जनप्रतिनिधि १७ जना शाखा प्रमुख कर्मचारी र संघसंस्था २ जना अन्य सरोकारवाला समेत २६ जनाको उपस्थितिमा लैससास मूलप्रवाहीकरण र स्थानीय तहमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अवधारणा र आवश्यकता प्रकाश पार्दै विषयक्षेत्र र सूचकको जानकारी सहित लैससास परीक्षणका गर्नुको औचित्य माथि प्रस्तुतिकरण र छलफल गरियो ।
- सूचकगत छलफल: सहभागीहरूलाई विभिन्न समूहमा विभाजन गरेर लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले निर्दिष्ट गरेका मुख्य ५ वटा मुख्य विषयक्षेत्र अन्तर्गत कार्यविधि, रणनीति, वार्षिक योजना, आवधिक योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, चौमासिक वार्षिक समीक्षाको प्रतिवेदन, विकास बुलेटिन, प्रोफाइल, विभिन्न समयमा भएका निर्णयहरू, आदिको लैससास दृष्टिकोणले विश्लेषण गरी समूहगत रूपमा सूचकको मूल्याङ्कन गरी अङ्कन गरियो ।
- सूचकको समूहगत रूपमा छलफल मूल्याङ्कन गरिएको अङ्कलाई विषयक्षेत्रगत क्रमश सवै सूचकको अवस्था र अङ्कनको परीणामलाई सामुहिक छलफल गरी यथार्थ अङ्कन गरियो ।
- तथ्याङ्कको प्रस्तुतीकरण: गणना गरिएको अङ्कलाई माफुरे जालो र स्तम्भ चार्टमाफत नतिजा प्रस्तुतिकरण गरियो ।
- सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतिका बारेमा सामुहिक छलफल: लैससासको मूल्याङ्कनको अवस्था स्तम्भचित्रबाट सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारी साथै सरोकारवालाहरूको सहभागीतामा स्थानीय तहको नीति, कानून तथा योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह, सुशासन तथा उत्तरदायित्व जस्ता क्षेत्रका सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतिका बारेमा सामुहिक छलफल गरियो र विश्लेषण गरियो ।
- कार्ययोजना निर्माण र कार्यशालाको समापन: नगरपालिकाको बर्तमान अवस्था माफुरेजालोमा प्रस्तुति तथा स्तम्भ चित्रमा चित्रण गरेर सहभागीहरू माझ प्रस्तुत गरियो । परीक्षण पश्चात प्राप्त राम्रा पक्षहरूलाई निरन्तरता दिंदै कमजोर पक्षहरूलाई सुधार गर्न र लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरणको लागि आवश्यक कार्ययोजना निर्माण गर्न सहजीकरण गरी तयार गरियो । आगामी वर्षमा सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको कार्यक्रमहरू लैससासमैत्री तथा समतामूलक विकासका लागि लैंगिकमैत्री लगानी गर्ने प्रतिबद्धता गर्दै लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यशालामा नगरपालिकाका लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणा शाखा प्रमुखले लैससास परीक्षणको महत्वमा विचार राख्नु भएको थियो। नगर उपप्रमुख अकली चौधरीज्यूले लैससासले औल्याएका विषय र क्षेत्रको अवस्था सुधार गर्न योजनाबद्धरूपमा लाग्ने प्रतिबद्धता सहित परीक्षण कार्यशालाको समापन गर्नु भयो ।

- नगरपालिकामा लैससास परीक्षण गर्दा मुख्यरूपमा, अबलोकन, द्वितीय तथ्याङ्कको विश्लेषण, समूह केन्द्रित छलफल, लक्षित छलफल बिधिको प्रयोग गरियो ।
- आ.व.२०८०।२०८१ संग सम्बन्धित तथ्याङ्क अध्ययन विश्लेषण पश्चात सञ्चालन गरिएको कार्यशालामा सूचकको मूल्याङ्कन गरी अवस्था एकिन पश्चात सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको प्रतिवेदन पकली टेक्नोलोजी इन्स्टिच्युट प्रा.लि.को समन्वयमा विज्ञबाट तयार गरी पेश गरियो ।
- लैससास परीक्षण प्रतिवेदनमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण शाखा प्रमुख र प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत समेतको पृष्ठपोषणलाई समावेश गरी प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप दिइयो ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणका सहभागीहरू: तालिका नं १

लैंगिक सहभागिता			जातिगत सहभागिता				क्षेत्रगत सहभागिता		
महिला	पुरुष	जम्मा	पछाडि पारिएको जाति	जनजाति	मधेशी	क्षेत्री ब्रमाण	जनप्रतिनीधि	कर्मचारी	अन्य
७	१९	२६	०	३	०	२३	७	१७	२

तथ्याङ्क प्रस्तुतिकरण भाग: दुई

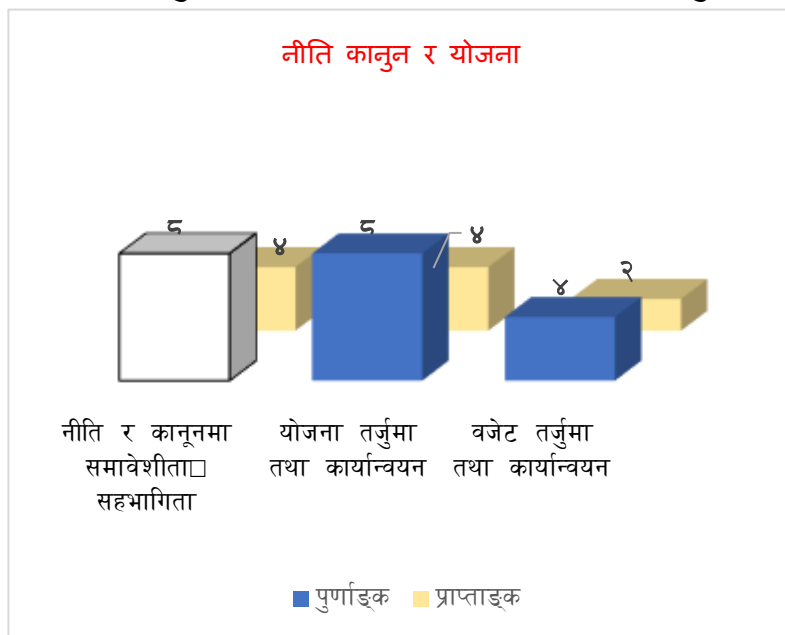
२.१ नीति, कानून र योजनाको स्थिति:

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणको तथ्याङ्कीय विश्लेषण गर्दा मुख्य विषयक्षेत्र अन्तर्गत नीति कानून तथा योजना क्षेत्रमा १० अंक आएको छ । सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ मा भए गरेका कार्यहरूको परीक्षणबाट नीति कानून र योजना क्षेत्रमा ५० प्रतिशत सम्म प्रगति रहेको छ । नीति कानूनमा समावेशीता र सहभागितामा ४, योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा ४ र बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा २ अङ्क आएको छ । महिला

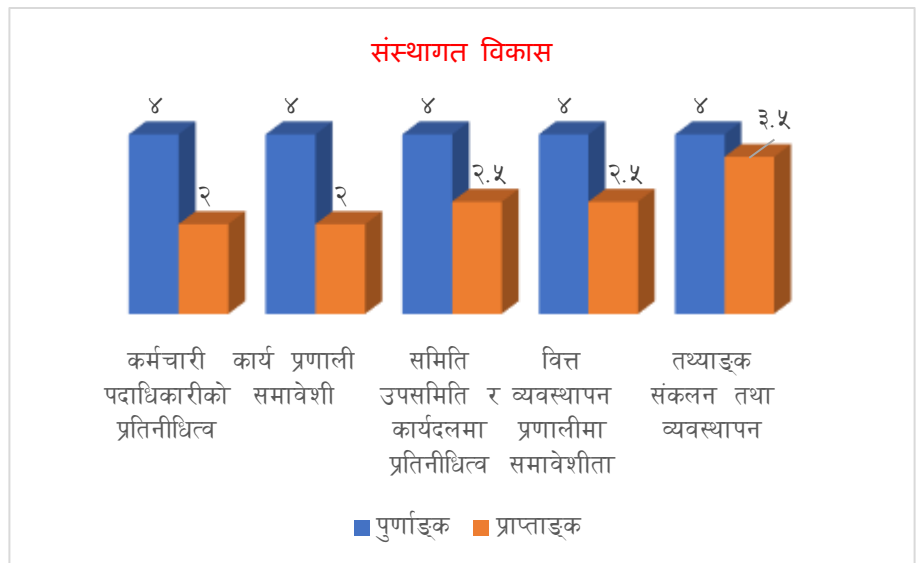
पुरुष र लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक वर्गको समविकास साथै सामाजिक विभेद अन्त्य गर्न वनेका नीति कानूनको कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ। महिला र लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक वर्गमा हुने विभेद अन्त्यका र लैससास परीक्षण गर्ने छुटै नीति बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन जरुरी रहेको छ। रैथाने तथा आप्रवासी कामदार माथि हुन सक्ने भेदभावलाई संबोधनका विषयका निर्माण गरिएका नीति र कानूनको कार्यान्वयनमा

ल्याउन पर्ने देखिन्छ । दिगो विकासका लक्ष्यलाई स्थानीयकरण र सो अनुसारका लक्ष्य प्राप्तीको लागि कार्य गर्न आवश्यक देखिन्छ । लैंगिक तथा सामाजिक विकासमा सुदृढ गर्न क्षमता विकास योजना र वजेट समेत वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गर्नु पर्ने रहेको छ । लक्षित समुदाय र वर्गको लागि वजेट व्यवस्थापन गर्न स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले अगुवाई गर्न जरुरी रहेकोछ। लक्षित समूहो छुटै अवस्था विश्लेषण गरी उनीहरूको हितमा माग भएका कार्यक्रमको प्राथमिकताका आधारमा स्रोत विनियोजन गर्ने संस्थागत पद्धतिको सचलनमा ल्याउन पर्ने रहेको छ । समावेशी र लैंगिक विभेदको अवस्था एकित गर्ने लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्ने छुटै नीति र कार्यविधि तयार गर्नु पर्ने रहेको छ ।

२.२ संस्थागत व्यवस्थाको स्थिति: सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणमा संस्थागत व्यवस्था मूल क्षेत्रमा १२.५ अंक आएको छ जसलाई प्रतिशतमा लैजाँदा ६२.५ प्रतिशत रहेको छ । कर्मचारी र पदाधिकारी प्रतिनिधित्वमा २, कार्यप्रणाली समावेशीकरणमा २, समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्वमा २.५, वित्त व्यवस्थापन समावेशीतामा २.५ र तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापनमा ३.५ अङ्क आएको छ । नगरपालिकामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको क्रियाशिलता गर्ने र लैंगिक विकास हेर्ने डेस्कमा स्रोत व्यवस्थापन गरी संस्थागतरूप संचालनमा ल्याउन जरुरी रहेको छ । महिला पुरुषबीचमा रहेको असमानता हटाउन समावेशीकरण नीति र रणनीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने अवस्था रहेको छ । कार्यस्थलमा हुन सक्ने यौनदुर्व्यहार रोक्ने आचार संहिता तयार र कार्यान्वयन गर्नु जरुरी रहेको छ ।

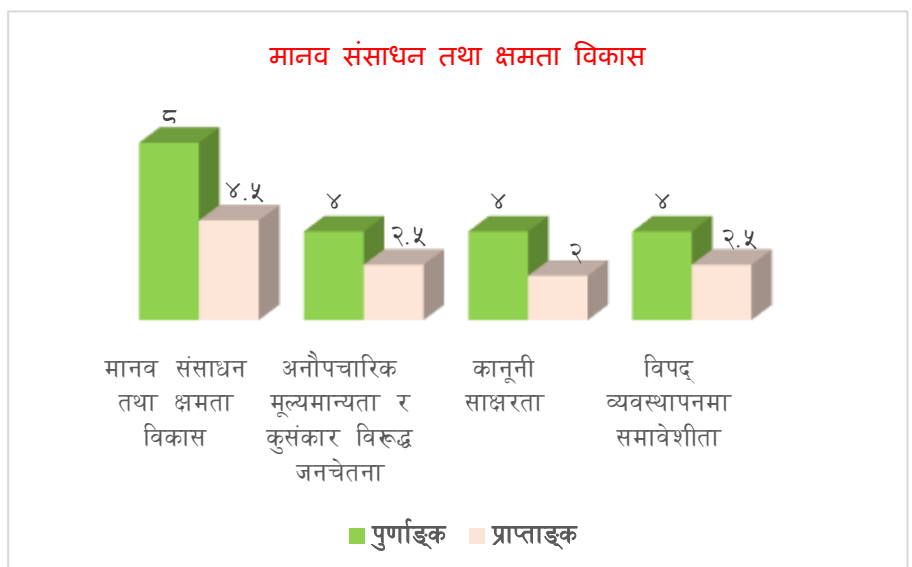

वन्चितिकरणमा परेका वर्गहरूको तथ्याङ्क संकलन र व्यवस्थापन तथा सूचनाहरू खण्डिकृत समेत गर्ने आवश्यक रहेको देखिन्छ । महिला पुरुषबीचको असमानता हटाउन र सामाजिक समावेशिता वृद्धि गर्ने नीतिगत व्यवस्था गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । नगरपालिकामा संचालन भएका गतिविधिहरूको अनुगमनबाट आएका पृष्ठपोषणलाई स्वीकार गरी पालिकाको सेवाप्रवाहमा सुधार गर्न जरूरी रहेको छ । नगरपालिकाभित्र रहेका कार्यालयमा हुन सक्ने टोलवस्तीस्तरबाट समावेशी योजना निर्माणका लागि लक्षित समूहसंग छुट्टै छलफल गरी माग संकलन गर्ने परीपाटीको विकास गर्नु पर्ने रहेको छ । नगरपालिकास्तरमा वनेका समिति र उपसमितिमा रहेका सदस्यहरूको सक्रिय सहभागिता वढाउन पर्ने रहेको छ । गरीब तथा वेरोजगारहरूको सूचना संकलन मात्र नभई नक्साङ्कन गर्नु पर्ने रहेको छ । लैससासको पाँच मुख्य विषयक्षेत्रहरू मध्ये संस्थागत व्यवस्था क्षेत्रको अवस्था सवैभन्दा राम्रो रहेको परीक्षणको नतिजाले देखाएको छ ।

२.३ मानव संसाधन तथा क्षमता विकासको स्थिति:

मानव संसाधन तथा क्षमता विकास मुख्य क्षेत्रमा ११.५ अङ्क आएको छ। मानव संसाधन तथा क्षमता विकास क्षेत्रमा ५७.५ प्रतिशत हुन आउँछ । मानव क्षमता विकास उप विषय क्षेत्रमा ४.५, अनौपचारिक मूल्यमान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध २.५, कानूनी साक्षरतामा २, विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीतामा २.५ अंक आएको छ । क्षमता विकास योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ । नियमितरूपमा लक्षित वर्गको लागि लोकसेवा तयारी कक्षा संचालनमा ल्याउन पर्ने देखिएको छ । मानव संसाधन विकास केन्द्रको स्थापना र महिला अधिकार तथा वेइजिङ्ग घोषणा पत्रमा उल्ले गरिएका बाह्र प्रतिबद्धता कर्मचारीमा जानकारी गराउन पर्ने छ । कुसंस्कारबाट प्राभावितहरूको तथ्याङ्क संकलन तथा अद्यावधिक गरी अभियान सञ्चालन गरी सुन्दरहरैँचा नगरपालिकालाई लैंगिक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणा गर्नु पर्ने रहेको छ । महिला

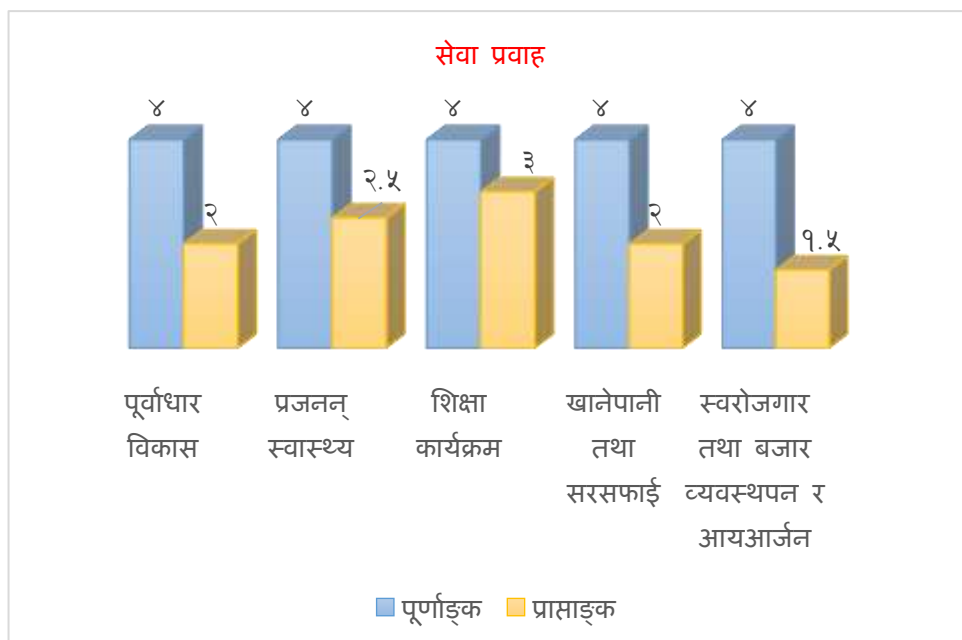

हिंशाविरुद्ध शुन्यसहनशिलताको नीति लिई कार्यान्वयनमा ल्याउनु रहेकोछ । कार्यपालिका सदस्य तथा शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा र समस्या समाधान गर्ने विषयमा अभिमूखिकरण गराउनु पर्ने रहेकोछ। कानूनको मस्यौदा निर्माण तथा ऐन नियमबारे वडागतरूपमा सचेतना गर्ने कार्यको निरन्तरता गर्ने आवश्यकता रहेको देखिन्छ। विपद्बाट प्रभावित महिला, ज्येष्ठ नागरिक र बालबालिकाको उद्धारमा पहिलो प्राथमिकतामा राखी राहत वितरण कार्यविधि तयार गर्न जरुरी रहेको छ ।

२.४ सेवा प्रवाहको स्थिति:

सेवाप्रवाह मुख्य विषयक्षेत्रमा जम्मा ११ अंक आएको छ । लैससासमा सेवा प्रवाह क्षेत्रको ५५ प्रतिशत सम्म प्रगति भएको देखाएको छ । पूर्वाधार विकास उप विषयक्षेत्रमा २, प्रजनन् स्वास्थ्यमा २.५, शिक्षा कार्यक्रमा ३, खानेपानी तथा सरसफाईमा २ र स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थामा १.५ अङ्क आएको छ । सेवा प्रवाह मुख्य क्षेत्रको स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन क्षेत्र उपसूचकको अवस्था कमजोर रहेको छ । परंपरागत विकृतिहरुमा सुधार गर्दै सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक प्रक्रियालाई सहजता बनाउन अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालनमा ल्याउनु पर्ने रहेको छ । भवन निर्माणमा नगरपालिकाको अनुमति लिने प्रावधानलाई कडाईकासाथ कार्यान्वयनमा ल्याउँदै सार्वजनिक संरचनाहरु लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीमैत्री निर्माण गर्नुपर्ने देखिन्छ। प्रजनन स्वास्थ्य सुधारका निम्ति गर्भवति महिलालाई गर्भावस्थामा आरम गर्ने वातावरण सृजनाका लागि नीती तयार गरी गर्भवतीको हितकारी कार्य गर्न जरुरी रहेको छ ।

लक्षित समुहको अवस्था सुधार गर्न रणनीतिक आवश्यकता पुरा हुने कार्यक्रमहरु संचालन गर्न वजेटको व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । टोलवस्तीस्तरमा सरसफाई प्रबर्द्धन र फोहोर व्यवस्थापन गर्न कुहिने र नकुहिने छुटियाई फोहोर फाल्ने डस्विन प्रयोगमा अनिवार्यता गर्नु पर्ने देखिन्छ । ग्रामिण क्षेत्रको कृषि तथा पशु व्यवसाय प्रबर्द्धनका लागि

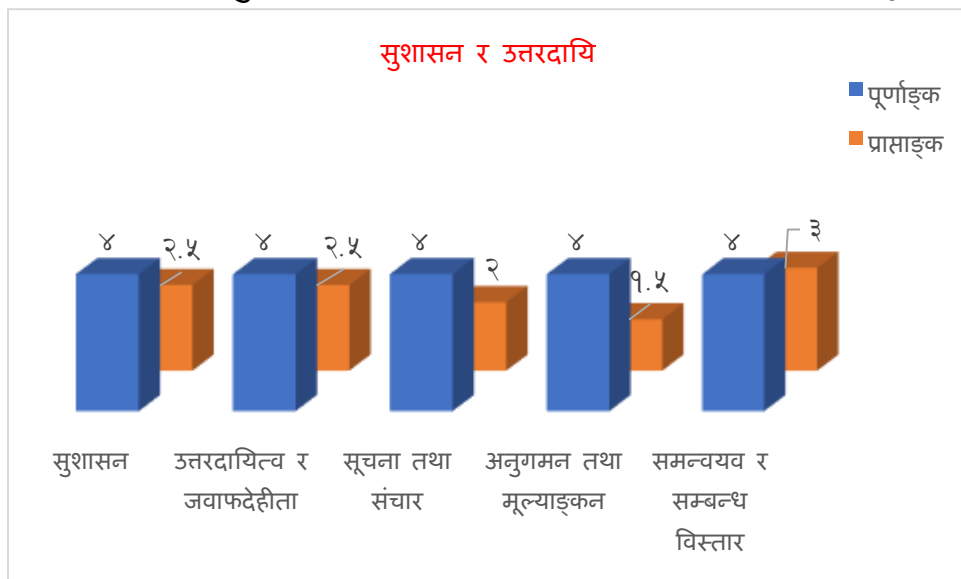

महिला प्राविधिक तयारीमा पहल गर्नु पर्ने अवस्था परीक्षणको नतिजाले देखाएको छ । नगरपालिकामा गरीव तथा लक्षितवर्गका व्यक्तिहरुको उपभोग्य सामग्रीमा सहजता गराउन सुफतमूल्यका सहकारी पशल संचालनमा ल्याउनु पर्ने लैससास परीक्षणको नतिजाले प्रष्टता गरेको छ।

२.५ सुशासन तथा उत्तरदायित्वको स्थिति:

सुशासन तथा उत्तरदायित्व शीर्षकमा जम्मा ११.५ अङ्क आएको छ । सुशासन तथा उत्तरदायित्व मुख्य विषय क्षेत्रमा ५७.५ प्रतिशत नतिजा हासिल गरेको छ । सुशासन उप विषय क्षेत्र सुशासनमा २.५, उत्तरदायित्व र जवाफदेहीतामा २.५, सूचना तथा संचारमा २, अनुगमन तथा मूल्यांकनमा १.५ र समन्वय र सम्वन्ध विस्तारमा

३ अङ्क आएको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका पाँच मुख्यक्षेत्र मध्ये सुशासन तथा उत्तरदायित्व क्षेत्र सर्वोत्तम रहेको छ । नगरपालिकाद्वारा संचालनमा ल्याईएका समावेशी कार्यक्रमहरूबाट लक्षित समूहमा पुगेको लाभको मूल्याङ्कन गरी सोका आधारमा भावी नीति तथा योजना बनाउन जरुरी रहेको छ । नगरपालिकाद्वारा सामाजिक जवाफदेहीताका औजारको प्रयोगमा लक्षित वर्गको अधिकतम सहभागिता गराउन पहल गर्नु पर्ने रहेको छ । कर्मचारीहरूको आचार संहिता बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ । नगरपालिकाले आफ्ना सूचनाहरू बहुभाषामा प्रसारण गर्नु पर्ने रहेको परीक्षणले देखाएको छ । महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव अन्त्य गर्ने प्रतिवद्धताको कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम गर्न संचालन गर्नु पर्ने देखिएको छ । स्थानीय तहले लैंगिक समानता तथा समावेशी विकासका लागि संचालनमा ल्याएका कार्यक्रमको अनुगमन गर्दा सरोकारवालाई पुगेको लाभ र असरको विश्लेषण गर्ने पद्धतिलाई संस्कृतिको रूपमा ल्याउनु पर्ने अवस्था रहेको छ । नगरपालिकाभित्र रहेका सरोकारवाला निकायबीच लैंगिक समानताको वातावरण बनाउन कार्यगत एकता गर्न आवश्यक रहेको परीक्षणबाट प्राप्त भएको छ । लक्षित समुदायको हित र उत्थानका लागि कार्य गर्ने निकायका मानवीय जनशक्तिलाई लैससास सम्बन्धी क्षमता विकास

तालिम तथा अनुशिक्षण गरी परिचालन गर्न आवश्यक रहेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मुल्यमान्यता सम्बन्धी सचेतना गर्न जरुरी रहेको छ ।

२.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको नतिजा:

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको आ.व. २०८०।२०८१ को लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बजेट परीक्षणको नतिजा : तालिका -२

क्र सं	मुख्य क्षेत्र	पुर्णाङ्क	आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ को परीक्षणको परीणाम	
			प्राप्ताङ्क	प्रतिशत
१	नीति, कानून र योजना	२०	१०	५०
२	संस्थागत व्यवस्था	२०	१२.५	६२.५
३	मानव संसाधन र क्षमता विकास	२०	११.५	५७.५
४	सेवा प्रवाह	२०	११	५५
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	११.५	५७.५
जम्मा		१००	५६.५	५६.५

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वजेट परीक्षण (GESI Audit) मा आर्थिक २०८०।२०८१ आर्थिक वर्षमा ५६.५ प्राप्त गरी सुन्दरहरैँचा नगरपालिका सामान्य अवस्थामा रहेको छ । सुन्दरहरैँचा नगरपालिका लैससासमा विगतको कमजोर अवस्थाबाट सुधार गर्दै विगत आर्थिक वर्ष २९७७।०७८ को तुलनामा कमी रहेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा प्रगति उल्लेखनीय भएको छ । नीति कानुन र योजना र मानव सशोधन तथा क्षमता विकास सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व मुख्य विषयक्षेत्रको नतिजा सामान्य रहेको छ । संस्थागत व्यवस्था मुख्य विषयक्षेत्रको नतिजा उत्तमस्तरमा नै रहेको छ । मुख्य विषय क्षेत्र र उप- विषय क्षेत्रहरूको प्रगति सम्बन्धी विवरण : तालिका -३

मुख्य सूचक	उप सूचक	पूण्ड्रक	आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ को मूल्याङ्कन परीणाम	
			प्राप्ताङ्क	प्रतिशत
नीति, कानुन र योजना	नीति र कानुनमा समावेशीता र सहभागिता	८	४	५०
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	४	५०
	वजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२	५०
जम्मा		२०	१०	५०
संस्थागत विकास	कर्मचार पदाधिकारी प्रतिनीधित्व	४	२	५०
	समावेशी कार्यप्रणाली	४	२	५०
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनीधित्व	४	२.५	६२.५
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	४	२.५	६२.५
	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	३.५	८७.५
जम्मा		२०	१२.५	६२.५
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संशासन तथा क्षमता विकास	८	४.५	५६.२५
	अनौपचारिक मुल्यमान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	२.५	६२.५
	कानुनी साक्षरता	४	२	५०
	वित्त व्यवस्थापनमा समावेशीता	४	२.५	६२.५
जम्मा		२०	११.५	५७.५
सेवा प्रवाह	पुर्वाधार विकास	४	२	५०
	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	२.५	६२.५
	शिक्षा कार्यक्रम	४	३	७५
	खानेपानी तथा सरसफाई	४	२	५०
	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	१.५	३७.५
जम्मा		२०	११	५५
सुशासन उत्तरदायित्व	सुशासन	४	२.५	६२.५
	उत्तरदायित्व र पारदर्शीता	४	२.५	६२.५
	सूचना तथा संचार	४	२	५०
	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	१.५	३७.५

	समन्वय र विस्तार	४	३	७५
जम्मा		२०	११.५	५७.५
कुल जम्मा		१००	५६.५	५६.५

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको सूचकगत मूल्याङ्कनको परीणाम:तालिका-४

क्र.सं	सूचक नं	प्राप्ताङ्क	क्र.सं	सूचक नं	प्राप्ताङ्क	क्र.सं	सूचक नं	प्राप्ताङ्क
१	१.१.१	०.५	३५	२.४.३	०.५	६९	४.३.१	१
२	१.१.२	०.५	३६	२.४.४	१	७०	४.३.२	१
३	१.१.३	०.५	३७	२.५.१	१	७१	४.३.३	०.५
४	१.१.४	०	३८	२.५.२	१	७२	४.३.४	०.५
५	१.१.५	०.५	३९	२.५.३	०.५	७३	४.४.१	०.५
६	१.१.६	१	४०	२.५.४	१	७४	४.४.२	०.५
७	१.१.७	०.५	४१	३.१.१	०.५	७५	४.४.३	०.५
८	१.१.८	०.५	४२	३.१.२	१	७६	४.४.४	०.५
९	१.२.१	०.५	४३	३.१.३	०.५	७७	४.५.१	०.५
१०	१.२.२	०.५	४४	३.१.४	०.५	७८	४.५.२	०.५
११	१.२.३	०.५	४५	३.१.५	०.५	७९	४.५.३	०.५
१२	१.२.४	०.५	४६	३.१.६	१	८०	४.५.४	०
१३	१.२.५	०.५	४७	३.१.७	०.५	८१	५.१.१	१
१४	१.२.६	०.५	४८	३.१.८	०	८२	५.१.२	०.५
१५	१.२.७	०.५	४९	३.२.१	१	८३	५.१.३	०.५
१६	१.२.८	०.५	५०	३.२.२	०.५	८४	५.१.४	०.५
१७	१.३.१	०.५	५१	३.२.३	०.५	८५	५.२.१	१
१८	१.३.२	०.५	५२	३.२.४	०.५	८६	५.२.२	०.५
१९	१.३.३	०.५	५३	३.३.१	०.५	८७	५.२.३	०.५
२०	१.३.४	०.५	५४	३.३.२	०.५	८८	५.२.४	०.५
२१	२.१.१	०.५	५५	३.३.३	०.५	८९	५.३.१	०.५
२२	२.१.२	०.५	५६	३.३.४	०.५	९०	५.३.२	०.५
२३	२.१.३	०.५	५७	३.४.१	०.५	९१	५.३.३	०.५
२४	२.१.४	०.५	५८	३.४.२	१	९२	५.३.४	०.५
२५	२.२.१	०.५	५९	३.४.३	०.५	९३	५.४.१	०.५
२६	२.२.२	०.५	६०	३.४.४	०.५	९४	५.४.२	०
२७	२.२.३	०.५	६१	४.१.१	०.५	९५	५.४.३	०.५
२८	२.२.४	०.५	६२	४.१.२	०.५	९६	५.४.४	०.५
२९	२.३.१	१	६३	४.१.३	०.५	९७	५.५.१	१
३०	२.३.२	०.५	६४	४.१.४	०.५	९८	५.५.२	०.५
३१	२.३.३	०.५	६५	४.२.१	०	९९	५.५.३	१
३२	२.३.४	०.५	६६	४.२.२	०.५	१००	५.५.४	०.५
३३	२.४.१	०.५	६७	४.२.३	१	जम्मा		५६.५
३४	२.४.२	०.५	६८	४.२.४	१			

विश्लेषण खण्ड: तीन

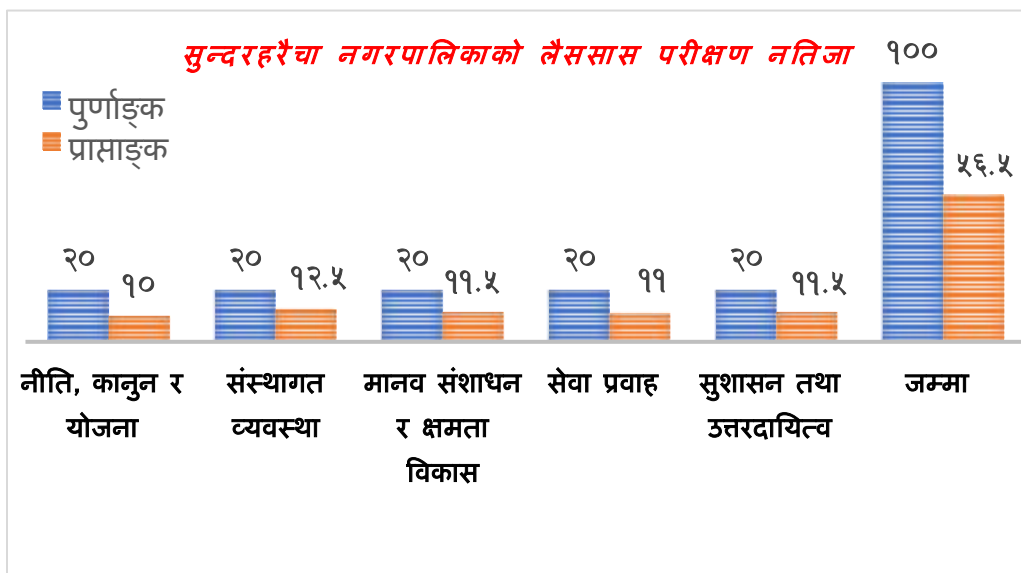
३.१ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण विश्लेषण औजारहरु: सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ को लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण विश्लेषणमा प्रयोगमा ल्याएका औजार वा बिधिहरु यस प्रकार छन् :

- नीति तथा कार्यक्रमसंग सम्बन्धित कागजातहरुको अध्ययन, अबलोकन र समिक्षा
- नगरपालिका उपप्रमुख, प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत र विषयगत शाखाका प्रमुखसंग छलफल
- लैससास परीक्षण कार्यशाला सञ्चालन
- परीक्षणको अड्क निर्धारण र प्रस्तुतीकरण (माकुरे जालो र स्तम्भ चित्र)
- लैससासका सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतीको (SWOT) बिश्लेषण
- आगामी वर्षको कार्ययोजना निर्माण
- प्रतिवेदन तयारी र पेश

लैससास परीक्षण विश्लेषणको लागि लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले तोकेका विधिहरु तालिकीकरण, तालिका र माकुरी जालोमा प्रस्तुति । स्तम्भचित्र प्रस्तुति जस्ता विधिहरुको प्रयोग गरिएको छ ।

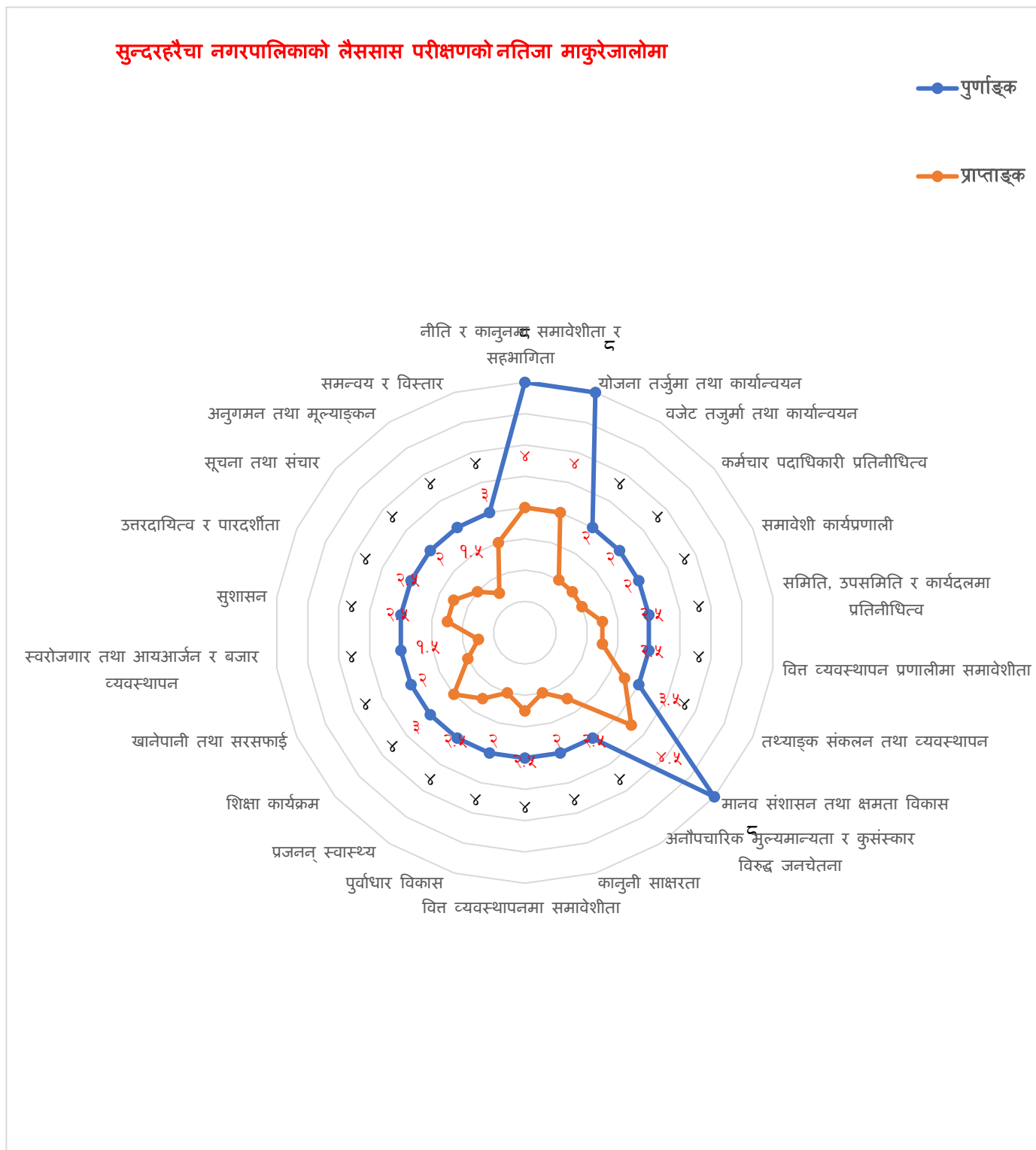
आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको मुख्य सूचकको लैससास परीक्षण नतिजा उपयुक्त स्तम्भ रेखा चित्र अनुरूप सुन्दरहरैँचा नगरपालिकामा आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका आधारमा नीति, कानून र योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानसंधान तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व जस्ता मुख्य विषय क्षेत्रमा कुल ५६.५ अंक प्राप्त गरेको अवस्था छ । लैससासमा सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको पाँच मुख्य क्षेत्रमा नीति कानून र योजनामा ५०, संस्थागत व्यवस्थामा ६२.५ मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा ५७.५ प्रतिशत सम्म नतिजा हासिल गरेको अवस्था रहेको छ । सेवा प्रवाह क्षेत्रको नतिजा ५५ प्रतिशत प्रगति भई सवै सामान्य रहेको छ ।

सुशासन तथा उत्तरदायित्व मुख्य क्षेत्रमा ५७.५ प्रतिशत सम्म प्रगति भएको छ । सेवा प्रवाह मुख्यक्षेत्रको अवस्था अन्यक्षेत्रका भन्दा राम्रो रहेको छ। सुन्दरहरैँचा

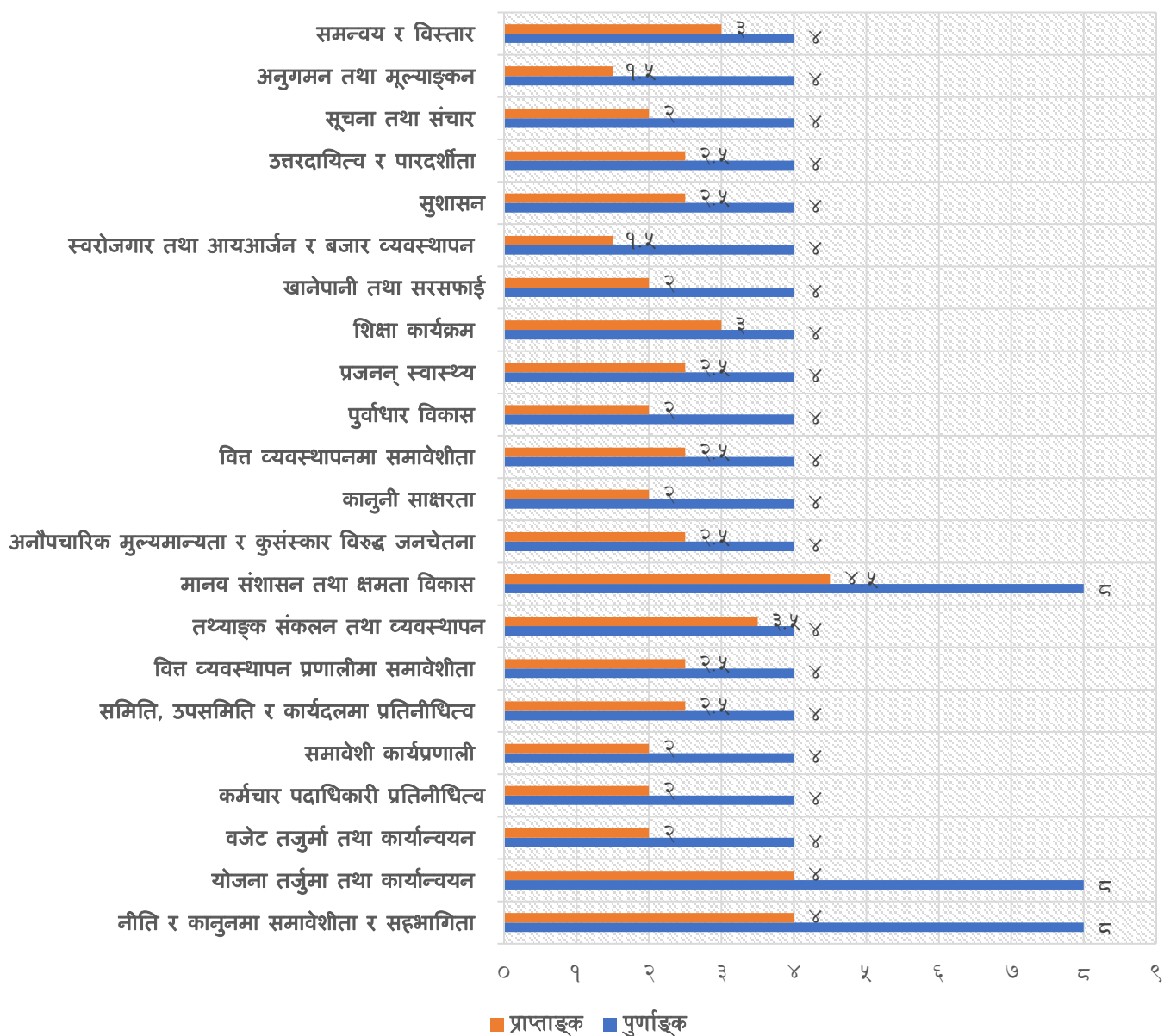

नगरपालिकाको लैससासका पाँचै मुख्य विषयक्षेत्रको नतिजा सुधार गर्ने कार्यमा निरन्तरता दिनु पर्दछ । यद्यपी परीक्षणमा सामान्य अवस्थामा रहेको नीति कानून र योजना मुख्य क्षेत्रमा तत्काल योजना बनाई लैससासमैत्री

बनाउन प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने देखिन्छ । लैससास परीक्षण पश्चात तयार गरिएको कार्ययोजना पुरा गर्ने स्रोत व्यवस्थापन गरी नगरपालिकाका नियमित क्रियाकलापमा आन्तरीकरण गर्नु पर्ने देखिन्छ । सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको लैंगिक समाता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण अन्तर्गत २२ उप विषयक्षेत्रको अवस्थालाई माकुरे जालोमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

२२ उपसूचकको अवस्था

३.२ तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण:

नीति कानून तथा योजना: सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको तैगिक समातना तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको तथ्याङ्कीय तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा मुल विषयक्षेत्र अन्तर्गत नीति कानून तथा योजनालाई सम्बोधन गर्नलाई वाषिक नीति तथा कार्यक्रममा तैससासलाई जोड दिईएको छ । नीति कानून निर्माण गर्दा तैगिकमैत्री बनाउन प्रयास गरिएको र भाषाहरु तैगिक संवेदनशिल बनाउने प्रयास गरिएको । न्यायिक समिति क्रियाशिल रहेको छ । वडास्तरीय योजना छनौट हुने गरेको र समावेशीतालाई प्राथमिकता दिएको छ । उपभोक्ता समिति गठनको कार्यविधि रहेको तर समितिमा ४० प्रतिशत महिलाको सहभागिता सुनिश्चित गर्न वाँकी रहेको छ । सहभागितामूलक योजना छनौट आशिक मात्रामा हुने गरेको छ । योजना तर्जुमाका वखत

लक्षित समूह तथा वर्गसंग छुट्टै छलफल गरी उनीहरूको माग संम्बोधन गर्ने परिपाटीको संस्थागत विकास गर्न जरूरी रहेको छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लक्षित वर्गको लागि निश्चित प्रतिशत रकम छुट्याउने प्रावधान राखि बजेटलाई उत्तरदायि बनाउनु पर्ने अवस्था रहेको छ । ऐन नियम र नीतिहरू जारी गर्नुपूर्व लैंगिकमैत्री भएको नभएको एकिन साथै विश्लेषण गर्नेपर्नु अवस्था रहेको छ ।

लैंगिक हिंशा निवारण कोष सञ्चालनमा रहेको र गरीब घरपरिवार पहिचान कार्यक्रम सञ्चालन भई लैंगिक प्रावधानमा उल्लेख्य भूमिका खेलेको पाइन्छ। स्थानीय ऐन, नीतिमा बालबालिका र किशोरी किशोरमा हुने विभेद अन्त्य गर्ने छुट्टै नीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने अवस्था रहेको छ । लैंगिकमैत्री तथा समावेशी विकास प्रवर्द्धन लागि लैंगिक नीति बनाई सवैप्रकारका सामाजिक विभेदहरूको अन्त्य गर्ने प्रावधानमा मापन योग्य लक्ष्य बनाई लागु गर्नु पर्ने हुन्छ ।

नगरपालिकाले तयार गरेको श्रमनीतिमा समान ज्यालाको सुनिश्चितताका र ज्यालामा हुन सक्ने शोषणलाई निरुपण गर्ने प्रावधान थप्न जरूरी छ। कार्यस्थलमा हुने विभेद र यौनजन्य हिंशा अन्त्य गर्ने आचार संहिता निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्नेछ । नगरपालिकाले खण्डिकृत तथ्याङ्कक अध्यावधिक गर्नु पर्ने देखिन्छ । रैथाने र आप्रवासी कामदारको हितको नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्ने देखिन्छ । सहभागितामूलक अनुगमनलाई व्यवस्थित गर्ने र अनुगमनबाट प्राप्त सुझावहरूलाई कार्यान्वयन गराउन पहल गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण र लैंगिक समानता प्रबर्द्धनका लागि रणनीति र आचार संहिता कार्यान्वयनमा लागि बजेट छुट्याउनु पर्ने देखिन्छ । वार्षिक रुपमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षण पश्चात लैंगिक र समावेशी विकासमा सुदृढ गर्न तयार गरीएको कार्ययोजना कार्यान्वयनका निम्ति नगरपालिकाको योजनामा वजेट सहित कार्यक्रम समावेश गरी समयमा कार्य गर्नु पर्ने परीक्षणको मूल्याङ्कनले देखाएको छ । स्थानीय कानून निर्माण गर्दा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण दृष्टिकोणले उपयुक्त भए नभएको समिति निर्माण गरी लेखाजोखा गर्ने परिपाटीको विकास गरेको हुनु पर्ने देखिन्छ ।

संस्थागत व्यवस्था: सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको वार्षिक तथा आवधिक योजनामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका मुद्दाहरू समाधान गर्ने लक्ष्य र कार्यक्रम समावेश गरिएको अवस्था रहेको छ । मुख्य विषयक्षेत्र अन्तर्गत संस्थागत व्यवस्थालाई संम्बोधन गर्ने नगरपालिकाले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण शाखाको स्थापना गरी कार्य विवरण समेत उल्लेख गरेको छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा योजना निर्माणको चरणहरूमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व, लैंगिकहिंशा न्यूनीकरणको लागि छुट्टै कोषको स्थापना गरी बजेट विनियोजन गरेको छ । वञ्चितिकरणमा परेका वर्गको पहुँच वढाउन सकारात्मक विभेदको नीति लिएको छ । नगरपालिकाद्वारा बनाउने उपसमिति तथा कार्यदलमा महिला र वञ्चितिकरणमा परेका पुरुषहरूको समेत समावेशी प्रतिनिधित्व गराउने गरेको छ । लैंगिक हिंशा निवारण महिला सीप विकास तथा नेतृत्व विकास गर्ने कार्यमा श्रोत व्यवस्थापन व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम संचालन गरिएको छ । नगरपालिकाको सूचना प्रणाली समावेशी र कम्प्युटर प्रणालीमा लेखा व्यवस्थापन गरिएको छ । घटना दर्ताको

अभिलेखिकरण, महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंशा निवारण कार्यक्रमको लागि बजेटको विनियोजन र कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा रहे पनि लक्षित समुदायको पहुँच पुग्न बाकी रहेको छ ।

नगरपालिकाबाट पदाधिकारी तथा कर्मचारी समावेश गरी लक्षितवर्गको क्षमता विकासमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गरिएको छ । लक्षित बजेटको सुनिश्चितता, समावेशी सूचना प्रणालीको कार्यान्वयन, लैंगिक सम्बन्धि क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दै खण्डिकृत सूचना प्रणालीलाई आधार लिई वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने देखिन्छ । लैंगिक विकास हेर्ने डेस्कको स्थापना र व्यवस्थापनमा आवश्यक वजेटको व्यवस्थापन र परिचान गर्नु पर्ने रहेको छ । दिगो विकासमा लक्ष्यको स्थानीयकरण गरी स्थानीय विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउने कामको सुरुवात गर्नु पर्ने छ ।

लैंगिकमैत्री योजनाको छनौट र कार्यक्रम तयार गरी लक्षित वर्गको हित गर्न लैंगिक समानता तथा सामाजिकरण कार्यान्वयन समितिको संस्थागत विकास गर्दै क्रियाशिलता बढाउन आवश्यक रहेको छ । नगरपालिकाले संचालन ल्याएका कार्यक्रममा अनुगमन गर्ने संयन्त्रले अनुगमन गरी वन्चितिकरणमा परेको वर्गको सुझावका आधारमा योजना निर्माण गरी कार्य संचालन गर्न पर्नु पर्ने देखिन्छ । सेवा प्रवाहमा नागरिकहरूबाट प्राप्त सुझावहरूको सुनुवाईलाई संवोधन गर्नु पर्ने रहेको छ ।

लैंगिकहिंशा रोकथाम गरी लैंगिकमैत्री बानीव्यवहार प्रबर्द्धनका लागि निर्माण भएका नीतिको हुवहुँ कार्यान्वयन गर्न पर्ने रहेको छ । नगरपालिका र वडाले आफ्नो पाश्र्वचित्र तयार गरी सोही आधारमा विकास निर्माण कार्य सञ्चालन ल्याउन सकेमा मात्र समतामूलका विकास हुन सक्ने अवस्था रहेको छ । महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाई समानता बढाउन समावेशीकरण नीतिको कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ । लैससास परीक्षण पश्चात सुचक सुधारका लागि तयार गरिएको कार्ययोजना कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ ।

मानव संधान तथा क्षमता विकास : मानव संसाधन तथा क्षमता विकास मुल विषय क्षेत्रमा नगरपालिकामा महिलाको विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंशा निवारण कार्यक्रमहरू सञ्चालनको लागि वजेट र कार्यक्रमहरू रहेका छन । परंपरागत कुरीतिहरू छुवाछुत, बाल विवाह र बहुविवाह दाईजो हटाउन अभियानहरू संचालनमा आएका छन । जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारीहरूलाई संविधान र ऐन नियमबारे अनुशिक्षण गरिन थालिएको छ । लक्षित वर्गको तथ्याङ्क राखि आपतकालीन कार्य वा राहत वितरण भएको छ । पञ्जिकरणको अभिलेख अध्यावधिक रहेको पाईन्छ ।

खण्डिकृत तथ्याङ्कको अध्यावधिक र सोही आधारमा सेवा र विकास कार्यका साथै राहतका कार्यक्रम सञ्चालनमा गर्नु पर्ने रहेको छ । नगरपालिकामा क्षमता विकास कार्ययोजना तयार पछि तालिम लगायत क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका छन । क्षमता विकास तालिममा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका विषयहरू समावेश गरी जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारीमा अनुशिक्षण गर्न आवश्यक रहेको छ । महिलाको सवालको सम्बोधन गर्दै लैंगिक सम्बेदनशील शब्दहरूको प्रयोगको र कार्यस्थलमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार अन्त्यका लागि आचार संहिता तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

लक्षित वर्गका कर्मचारी, पदाधिकारीहरूलाई निर्दिष्ट क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नु पर्ने रहेको छ । मानव संसाधन शाखालैगिक राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरूको अनुशिक्षण तथा स्थानीयकरण गर्ने, महिला हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशीलता नीति लिने, कानूनको मस्यौदा निर्माणको प्रकृया र समस्या समाधानको बारेमा जनप्रतिनिधि, कर्मचारी लगायतलाई अनुशिक्षण गर्ने, कानूनी सचेतनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु पर्नेछ । लक्षित वर्गको रोजगारीमा समान सहभागिता बढाउन नियमितरूपमा लोकसेवा तगारी कक्षा सञ्चालन गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

विपद् व्यवस्थापनका कार्यहरू गर्दा लक्षित वर्गलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी विपद् व्यवस्थापन कोषको परिचालनमा लक्षित समुदायको सहभागिता गर्नु पर्ने रहेको छ । लैंगिक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणा गर्ने अभियानलाई प्राथमिकता साथ संचालनमा ल्याउन पर्ने छ । लैंगिक तथा समावेशी विकासका लागि छुट्टै शीर्षकमा बजेट व्यवस्थापन गर्न सकेमा नगरपालिकाको विकास प्रकृया सन्तुलित हुने अवस्था रहेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विषयमा नागरिकहरूलाई तालिम दिन सक्ने दक्ष जनशक्ति तयारीमा समेत ध्यान पुरियाउन आवश्यक रहेको छ ।

सेवा प्रवाह: विद्यालयमा निशुल्क पाठ्यपुस्तक, दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, निशुल्क पोशाकको व्यवस्था जस्ता विषय र कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा आएका छन । लैंगिक तथा गरीब वर्गका नागरिकहरूको स्वास्थ्य विमामा सहयोग गरिएको छ । नगरपालिकाभित्र रहेका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिका विद्यालयमा भर्ना भएको अवस्था छ । सेवा प्रवाह मुख्य विषय क्षेत्रमा नगरपालिकामा भवन संहिता तयार गरेका छ । नगरपालिका खुल्ला दिसामुक्त र पूर्णखोपयुक्त घोषणा भई सकेको छ । नगरपालिकामा प्रजनन शिक्षाका कार्यक्रमहरू लागु भएको छ ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकामा भवन निर्माणमा बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री र सुरक्षित बनाउने सोचको विकास हुन थालेको अवस्था छ । सबैवर्गको लागि पहुँचमैत्री भवन निर्माणमा निरन्तरता दिन आवश्यकता रहेकोछ । नगरपालिकाले पूर्वाधारको निर्माण गर्दा लक्षितवर्गमैत्री हुनु पर्ने, भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा अनिवार्य भवन आचार संहिताको कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रममा गर्भवति महिला र सुत्केरी महिलालाई जोखिमयुक्त काममा लगाउन नपाईने नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्ने अवस्था रहेको छ । नगरपालिका मात्र नभई वडा र अन्य सेवाप्रवाहका कार्यालयमा स्तनपान कक्षको व्यवस्थापन गरी प्रयोगमा ल्याउन अत्यन्तै जरुरी वनेको छ ।

वैदेशिक रोजगारीमा जान इच्छुक व्यक्तिहरूलाई सचेतना मात्र नभई ग्रामिण महिलालाई सीप विकास तालिम मार्फत प्राविधिक तयारीका लागि रणनीतिरूपमा कार्य गर्नु पर्ने परीक्षणको नतिजाले देखाएको छ । लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक वर्गका लागि सेनिटरी प्याडको व्यवस्था सहित स्थानीयस्तरमा फोहोरको उचित व्यवस्थापनको गरिएको अवस्था छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लक्षित वर्गको लागि स्वरोजगार र शिक्षामूलक कार्यक्रम र बजेटको व्यवस्था गर्नु पर्ने देखिन्छ । नगरपालिकास्तरमा सुपथ मूल्यको सहकारी पशुहरू संचालनमा ल्याउनु पर्ने आवश्यक देखिन्छ । महिला प्राविधिकहरू उत्पादन गर्ने कार्यक्रमका साथै

सामाजिक परिचालकहरू तयार गर्ने कार्यक्रमहरू निर्माण गर्नु पर्ने देखिन्छ । महिला साक्षरताका लागि सघनरूपमा कार्यक्रमको निरन्तरता दिनु पर्ने अवस्था रहेको छ।

सुशासन र उत्तरदायित्व: सुन्दरहरैँचा नगरपालिकामा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा स्थानीय तहको सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन विषयमा कानुनी रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन भएमा छन। बाल अधिकार महाशन्धिका प्रतिवद्धताको संस्थागत कार्यान्वयनका लागि बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अवधारणाको अवलम्बन गरी नगरपालिका घोषणाउन्मुख कार्यमा अगाडि वढेको छ । सामाजिक जवाफदेहीताका औजारहरूको प्रयोगमा ल्याईएको छ । सबै प्रकारका सूचनाहरूको सार्वजनिकीकरणमा लक्षित वर्गको सहभागीतालाई अझ बृद्धि गर्नपर्ने देखिन्छ ।

नगरपालिकाबाट चौमासिक रूपमा नियमित सार्वजनिक सुनुवाई गरी स्थानीय सेवाप्रति नागरिकहरूको सन्तुष्टिको स्तरको मापन गरिएको छ । संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबीच आवश्यक समन्वय र सहकार्यलाई बढाउन पर्ने रहेको छ । जनप्रतिनिधिहरूको आचार संहिता कार्यालयमा देख्ने गरी राखी पालनामा ल्याउनु पर्ने रहेको छ । कर्मचारीको लागि आचार संहिता स्थानीय तहमा रहेका सवै कार्यालयहरूमा लागु गर्न बाँकी देखिन्छ । नगरपालिकाका सूचनाहरू स्थानीय भाषामा पनि प्रशाण गर्नु पर्ने रहेको छ ।

सबै लक्षितवर्गले स्थानीय तहबाट सञ्चालित कार्यक्रमबाट लाभको प्रभाव के कस्तो रहेको छ पहिचान गर्नु पर्ने छ । नगरपालिकाका प्रगति समिक्षा र बैठकमा लक्षित समूहको सहभागीता र उनीहरूको बोलीको सुनुवाई लाई जोड दिन आवश्यक रहेको छ । लक्षित वर्गको सञ्जाल निर्माण र कार्यगत छलफललाई आगामी वर्षहरूमा नीति तथा कार्यक्रममा समेट्नु पर्ने देखिन्छ । महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव विरुद्धका प्रतिबद्धता र कार्ययोजनाको जानकारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक पहल कदमी गर्न लाग्नु पर्ने देखिन्छ ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि र कर्मचारी समेतको सहभागितामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरूले प्राप्त गरेका अङ्कहरूको लेखाजोखा गरी तयार गरिएको कार्ययोजना अनुसार कार्यक्रम संचालनमा ल्याउन प्रतिवद्ध भएर लाग्नु पर्ने अवस्था छ । बेईजिडग घोषणा-पत्र प्रतिबद्धता पुरा गर्नेसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूमा वजेट विनियोजन गर्नु पर्ने रहेको छ । लैससास परीक्षण पश्चात सूचकको अवस्था सुधारका लागि लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिले पहल गरी वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति मार्फत वार्षिक योजनामा समावेश गरी लैससासमैत्री वातावरण सृजना गरी समावेशी विकासको थालनी गर्न आवश्यक रहेको परीक्षणको नतिजाले प्रष्टियाएको छ ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणमा सूचकगत प्राप्ताङ्क तालिका आर्थिक वर्ष २०८०।२०८१

क्र.सं.	सूचक नम्बर	पूर्णाङ्क	कल प्राप्ताङ्क
१	१.१.१ – १.१.८, १.२.१ – १.२.८, १.३.१ – १.३.४	२०	१०
२	२.१.१ – २.१.४, २.२.१ – २.२.४, २.३.१ – २.३.४, २.४.१ – २.४.४, २.५.१ – २.५.४	२०	१२.५
३	३.१.१ – ३.१.८, ३.२.१ – ३.२.४, ३.३.१ – ३.३.४, ३.४.१ – ३.४.४	२०	११.५
४	४.१.१ – ४.१.४, ४.२.१ – ४.२.४, ४.३.१ – ४.३.४, ४.४.१ – ४.४.४, ४.५.१ – ४.५.४	२०	११
५	५.१.१ – ५.१.४, ५.२.१ – ५.२.४, ५.३.१ – ५.३.४, ५.४.१ – ५.४.४, ५.५.१ – ५.५.४	२०	११.५
जम्मा		१००	५६.५

३.३ लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षणको मुख्य उपलब्धि

१. नीति कानून तथा योजना

- नगरपालिकाले आफ्ना लागि आवश्यक नीति नियम निर्माण गर्दा लैससास दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको समिक्षा गर्ने गरेको साथै लैंगिक संवेदनशिल भाषाको प्रयोग गर्ने प्रयास गरिन थालिएको छ ।
- स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकास सम्बन्धि विषयहरूको समावेश गरिन थालिएको छ।
- स्थानीय तहको नीति र कानून निर्माण प्रक्रियामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण दृष्टिकोणबाट समावेशी बनाउने प्रयास गरिएको छ ।
- महिला तथा वञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई भएका प्रमाणित कागजातहरू न्यायिक समितिमा भएको ।
- समावेशीतालाई प्राथमिकता दिई वस्ती र वडास्तरीय योजना छनौट हुने गरेको छ ।
- लैससास तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने नीति वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेटमा समावेश भएको छ।
- स्थानीय तहका योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको ।
- नीति, योजना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रममा उल्लेख भई लक्षित वर्गका कार्यक्रममा लक्षित समुहसंग छलफल भएको वडाको निर्णय पुस्तिका भएको ।
- उपभोक्ता समिति गठनको कार्यविधि रहेको र समानुपातिक र सहभागितामूलक योजना छनौट हुनु।
- स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरू (पदाधिकारी र कर्मचारी) को ३३ प्रतिशत सम्म प्रतिनिधित्व गराउदै आएको ।
- नगरपालिकाले आफ्ना कार्यक्रमबाट लक्षित समुह तथा समुदायका वर्गको हित हुने गरी नीति नियमहरूको निर्माण गरीएको छ ।
- लक्षितवर्ग माथि हुन सक्ने विभेद समाधानका लागि सुनुवाई हुने व्यवस्था गरीएको ।
- उपभोक्ता समितिमा समानुपातिक ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता सुनिश्चित गरिएको ।
- लैंगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्ने वजेटको व्यवस्था मिलाएको ।
- क्षमता विकास सम्बन्धी कार्ययोजना तयारी र कार्यान्वयनमा ल्याईएको ।

२. संस्थागत व्यवस्था

- समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रचलित कानुमा व्यवस्थाप भए बमोजिम समावेशी प्रतिनिधित्वको व्यवस्था भएको ।
- स्थानीय तहमा कर्मचारीहरूको नियुक्ति गर्दा सबै लक्षितवर्गको समानुपातिक प्रतिनिधित्व गराउन प्राथमिकता दिएको छ ।
- क्षमता विकास कार्यक्रममा वञ्चितकरणमा परेका वर्गको सहभागिताको लागि सकारात्मक विभेदको नीति लिएको ।
- सकारात्मक विभेदको नीति तथा रणनीति दस्तावेज आवधिक योजना तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा भएको।

- वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा योजना निर्माणको चरणहरूमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व गरिएको ।
- लैङ्गिक हिंसा निवारण, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिजस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि कोष स्थापना गरी कार्यान्वयन भएको छ ।
- लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणको लागि कार्यक्रम तय गरी बजेट विनियोजन भएको ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ताको अभिलेखिकरण, महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा निवारण कार्यक्रमको लागि बजेटको विनियोजन र कार्यक्रम तथा अभियान सञ्चालनमा रहेको ।
- स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वञ्चित्यकरणमा पारिएको वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

- महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा निवारण गर्ने कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गरेको ।
- व्यक्तिगत घटनादर्ता र पञ्जिकरणको अभिलेख अध्यावधिक गरिएको छ ।
- स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरीति (जातिगत छुवाछुत, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि) हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गरेको ।
- नगरपालिकाका प्रत्येक वडामा कानुनी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईएको ।
- सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारीहरू र लक्षित समूहलाई समावेशी विकास तथा लैङ्गिक हिंसा निवारणसम्बन्धी सचेतीकरण गरिएको ।
- विपद्बाट प्रभावितलाई आपतकालिन राहत वितरण गरिदै आएको र विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्कहरूको खण्डिकृत गरीएको साथै आपतकालिन कार्य सञ्चालनमा ल्याइएको ।
- विपद्बाट प्रभावित महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र लक्षित समूहलाई प्राथमिकतामा राख्ने गरिएको ।

४. सेवा प्रवाह

- स्वीकृत आवधिक तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेशीतालाई संबोधन गरिएको ।
- खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाई अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुन थालिएको छ ।
- नगर, टोल, वस्तीहरूमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि पानी शुद्धिकरणका विधि जस्ता कार्यक्रम स्वीकृत भएको र सरसफाई प्रबर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा हुने ।
- भवनहरूको ड्रिङ्गिङ र डीपीआर भएको र लैससास, बालबालिका र अपाङ्गतामैत्री बनाउन प्रतिबद्धता गरी निर्माण गर्न थालिएको ।
- महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जलविद्युत लगायत विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, गोबर ग्यास तथा सुधारिएको चुलो, आदि) को प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू संचालन भएको ।
- वार्षिक नीति तथा योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा बेरोजगारी र गरीबी महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू समावेश गरी कार्यान्वयन गरेको ।

- भवनहरूको ड्रइडिंग र डीपीआर भएको र लैससास, बालबालिका र अपाङ्गतामैत्री बनाउन नीति र कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता गरिएको ।
- महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जलविद्युत लगायत विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, गोबर ग्यास तथा सुधारिएको चुलो, आदि) को प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू संचालन भएको ।
- परिवार नियोजन, मातृशिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा, जनस्वास्थ्य लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरेको HMIS बाट रिपोर्ट हेर्न सकिने।
- स्वास्थ्य बिमाको संघिय कार्यक्रम रहेको र नगरपालिकाले पनि विपन्न नागरिकका लागि थप लगानी गरी कार्यक्रम संचालन गरेको ।
- नगरपालिकामा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अवधारणाको अवलम्बन र नगरपालिकालाई बालमैत्री बनाउन घोषणाउन्मुख कार्यक्रम संचालनमा ल्याइएको।
- विद्यालयस्तरमा निशुल्क पाठ्यपुस्तक, दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्य पुस्तक, छात्रवृत्ति, निशुल्क पोसाकको व्यवस्था जस्ता विषय र कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा आएको देखिन्छ ।
- नगरपालिकाका जनप्रतिनीधि, कर्मचारीहरू र लक्षित समूहलाई समावेशी विकास तथा लैंगिक हिंसा निवारणसम्बन्धी सचेतीकरण गरिदै आएको छ ।
- नगरपालिका खुल्ला दिसा मुक्त र पूर्ण खोपयुक्त घोषणा भएको ।
- विद्यालयमा छात्रामैत्री, अपाङ्गतामैत्री र लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकका लागि शौचालय साथै सेनिटरी प्याडको प्रबन्ध गर्ने प्रयास गरिएको ।

५. सुशासन र उत्तरदायित्व

- सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाले सेवा प्रवाह विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धनमा आवश्यक नीति कानुनको तर्जुमा गरी तोकिएका पदाधिकारीहरूबाट कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- संघीय र प्रदेशस्तरीय कानुनको व्यवहारिक कार्यान्वयन गर्न समन्वय र सहकार्यको प्रयास गरिएको website मार्फत सूचना सार्वजनिक गरेको ।
- महिला अधिकार तथा समानता लागि भएका वेइजिडिङ घोषणा पत्रका बाह्र प्रतिबद्धताका लागि किटान गरेर कार्यक्रम सञ्चालनमा नगरिए पनि बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी सन १९८९ को कार्यान्वयन र दिगोपनाका लागि प्रतिवद्ध भई लागेको अवस्था छ ।
- नगरपालिकामा उपप्रमुख र वडामा वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा अनुगमनको काम हुने गरेको
- वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि सूचकको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिईएको ।
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाहको मापदण्ड तयार गरेको, विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धन गर्न तय गरेका कानुनको कार्यान्वयनमा ल्याउन तोकिएका समितिहरू परिचालित गरिएको छ ।
- नगरपालिकाद्वारा संचालनमा रहेका कार्यक्रमहरूको नागरिकहरूमा सुसुचित गर्न जवाफदेहीताका औजारहरूको प्रयोगमा ल्याएको छ ।

- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा सेवा गुणस्तर सुधारका लक्षित समुदायबाट प्राप्त सझावहरूको संवोधन हुने गरेको छ ।
- लैंगिकहिंसा न्यूनीकरणका लागि सरोकारवाला निकाय र व्यक्तिसंग आपसी छलफल तथा सहकार्यको तालनी गरिएको।
- नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा स्थानीय तहको सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन विषयमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ ।
- संघ तथा प्रदेशसंग समन्वयमा कार्यक्रमहरू हुने गरेको ।
- नागरिकका गुनासो अभिलेखिकरण र व्यवस्थापन गरी सोको अभिलेखिकरण गरिएको छ ।
- नगरपालिकाका गतिविधिहरूका विषयमा जानकारीका नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचना प्रसारण गर्ने गरिएको छ ।
- लैंगिक समानता र समावेशी पक्षको विकासका लागि नगरपालिकामा रहेका सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत एकता गर्नु ।

३.४ सबलपक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

नीति कानून योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व मुख्य क्षेत्रका सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू, अवसर र चुनौति (SWOT)

सबल पक्षहरू
• कानून, योजना कानूनी दस्तावेज भएको (नेपालको संविधान, स्थासस ऐन, र अन्य नीति तथा कार्यविधिहरू) राजपत्रमा प्रकाशन वेभसाइटमा राख्नु • वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरेको • उपभोक्ता समिति गठन सम्बन्धि कानूनको व्यवस्था • योजना छनौट समावेशी • महिला तथा बन्धितमा परेका समुदाय उपर विभेद सुनुवाइ हुने गरेको लैससास नीति निर्माण गरिएको • स्थानीय तहको वस्तुस्थिति सहितको प्रोफाइलको उपलब्धता • निर्याणक तहमा महिला र पुरुषको आंशिक सहभागीता हुनु • पञ्जीकरण तथा सामाजिक गतिविधिहरूको अभिलेख अध्यावधिक सुरक्षा • समावेशी पदपूर्तिको गर्ने नीति रहेको • संगठनात्मक संरचना विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि बनाई कार्य सञ्चालन • क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन • पूर्णखोपयुक्त नगरपालिका भएको र बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा गर्ने सोच लिनु । • स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको र विपन्न वर्गका लागि सहूलियतमा विमा गरिएको • खुल्ला दिसामुक्त पालिका घोषणा हुनु • स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनमा आउनु • विद्यालय भर्ना अभियान तथा खाजाको व्यवस्था

- लक्षित समूह र वर्गका लागि प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने कार्यक्रम व्यवस्थापन हुनु
- सामाजिक जवाफदेहीताका औजारको प्रयोगमा ल्याउनु कार्यदलबाट निर्णय गरि सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्धन
- सुचना सार्वजनिक गर्ने गरेको
- सामाजिक जवाफदेहीता विधि तथा औजारहरूको प्रयोगमा ल्याउनु
- सेवाहरूको मापदण्ड तयारी गर्नु

सुधारात्मक पक्ष

- लैंगिक लक्षित बजेट निर्धारण र लक्षित समूहको अवस्था सुधार गर्न निश्चित वजेट छुटियाउनु पर्ने
- सामाजिक जवाफदेहीताका औजारहरूको नियमित प्रयोग
- वस्ती र वडाबाट लक्षित वर्गसंग छलफल गरी अलग्गै माग संकलन गर्नु पर्ने
- लैससास कार्यान्वयन समितिको गठन र सक्रियता बढाउन पर्ने
- नगरपालिकाले लैससास डेस्क व्यवस्थापन र संचालनका लागि जिम्मेवार व्यक्तिको क्षमता विकास (बजेट, कार्यक्रम सहित कार्यविवरण बनाउनु पर्ने)
- प्रचलित कानून, ऐन नियम र कार्यविधिहरूको सम्बन्धमा लक्षित वर्ग र समूहहरूलाई अभिमूखिकरण
- कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने
- मानव संसाधन शाखा निर्माण गर्नु पर्ने सार्वजनिक भवनहरू बालमैत्री, अपांगमैत्री हुनुपर्छ सोचको विकास
- निरक्षर महिला र नागरिक शिक्षाका लागि अनैपचारिक शिक्षा कार्यक्रम संचालन
- नगरपालिका वासिन्दाहरूलाई सफा पानीमा पहुँच वृद्धि गर्नु पर्ने
- सुधारीएको चुल्हो प्रवर्द्धन गरी वातावरणमैत्री र बालमैत्री स्थानीय शासन अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने
- लैससासका निकायहरूबीच निर्माण सरोकारवाला सञ्जाल
- लैससास सम्बन्धी शन्धी तथा प्रतिवद्धताहरूको क्षेत्रमा तोकेर कार्यक्रम गर्नु पर्ने
- कार्यदलबाट निर्णय गरि सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र सुशासन प्रवर्द्धन
- स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको आचार संहिता र कार्यान्वयन
- दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण गरी लैंगिक समानता सम्बोधन हुने कार्यक्रम निर्माण
- कानून निर्माण प्रक्रियाको बारेमा जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई अभिमूखिकरण गर्नु पर्ने
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी नीतिको कार्यान्वयन गर्नु पर्ने र लैससास रणनीति तयार गर्नु पर्ने
- लैससास परीक्षणबाट आएका सुधारात्मक क्रियाकलाप तथा कार्ययोजना कार्यान्वयनमा नल्याउनु

अवसर

- संघीय तहमा लैससास स्थापित गर्न आवश्यक संविधान, नीति, कानूनको व्यवस्था भएको

- प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारले क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालनमा रहनु लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण
- प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारले क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालनमा रहनु प्रजनन स्वस्थ कार्यक्रम
- नीति, कानूनी, नियम बनाउने अधिकार प्राप्त स्थानीय तहलाई हुनु
- महिला पुरुष लगायत लैंगिक र यौनिक अल्पसंख्यकहरुको समविकास गर्ने नीति
- लैससास परिक्षण निर्देशिका २०७८ कार्यन्वयन हुनु थाल्नु बजेटको उपलब्धता
- लैससासमैत्री संरचना निर्माण
- संस्थागत सुदृढिकरण लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण र पीडितको संरक्षण तथा सहयोग
- दक्ष जनशक्तिको उपलब्धता
- फोहोरको उचित व्यवस्थापन
- नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा
- बालमैत्री पालिका घोषणा गर्ने प्रतिबद्धता
- लैससासका सरोकारवाला निकायहरुबीच सञ्जाल निर्माण गरी सहकार्य
- सूचना शाखा र जनशक्तीको
- सूचनापाटी
- नागरिक वडापत्र
- कानुनी व्यवस्था

चुनौती

- तालिमहरुमा आवश्यकताको आधारमा सहभागी छनौट गर्न नसक्नु
- आवश्यक कानूनका मस्यौदा तयार गर्न ज्ञान र क्षमताको अभाव
- दक्ष जनशक्तिको सही परिचालन गर्नु लैससास लक्षित वर्गलाई योजना तर्जुमाका प्रयामा सक्रिय सहभागी हुन उत्प्रेरितमा कमी
- लैससास लक्षित समुदायको सेवा प्रवाहमा पहुँचको कमी
- योजना तर्जुमामा समावेशी सहभागिता हुन नसक्नु
- लक्षित समुदायको छुट्टै योजना नछानीनु र निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन नगरिनु
- योजना पूर्व लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको सहभागिता हुन नसक्नु क्षमता विकासका कार्यक्रममा यथेष्ट बजेट र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नमा कमी
- स्थानीय भाषामा पनि सूचना प्रशासन गर्नु पर्ने
- लैससासको सवाल प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने

३.४ सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्ययोजना २०८१

मूल्याङ्कनको परीणाम र सूचक नं		सूचकको अवस्था सुधारोन्मुख योजना	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व	
प्राप्ताङ्क	सूचक नं		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
नीति कानून र योजना मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	१.१.१	नीति र नियमहरूका शब्द चयन लैंगिकमैत्री राख्ने	विधायन समिति	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	१.१.२	नीति नियमहरू जारी गर्नु भन्दा विश्लेषण गरी जारी गर्ने	विधायन समिति	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		√
०	१.१.३	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विकासका लागि स्थानीय नीति कानूनमा समावेश र कार्यान्वयन	लैससास शाखा	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		√
०	१.१.४	आचार संहिताको कार्यान्वयनका लागि अनुगमन र सशोधन	लैससास शाखा	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	१.१.५	महिला बालबालिका र लैंगिक तथा यौनिकवर्गमा हुने विभेद अन्त्य गर्ने निश्चित प्रावधानको व्यवस्था	विधायन समिति	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	१.१.७	महिला, पुरुष र लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्य वर्गबीच समान ज्याला नीति निर्माण	लैससास शाखा	कार्यपालिका	वडा कार्यालय,लैससास कार्यान्वयन समिति र	आ.व २०८२।२०८३		√

०	१.१.८	श्रमको ज्याला विभेद अन्तर्गत गर्ने प्रावधान श्रमनीतिमा समावेश	विधायन समिति	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन सहजीकरण समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.२.१	लैंगिक समानता र विकासका लागि रणनीति तयार	विधायन समिति	कार्यपालिका	लैससास कार्यान्वयन सहजीकरण समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.२.२	लक्षित समूहका लागि निश्चित प्रतिशत वजेटको व्यवस्था	लैससास कार्यान्वयन समिति	स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.२.३	लक्षित समूह केन्द्रित योजनाको छनौट	विषयगत समिति समिति	वजेट कार्यक्रम तथा तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, शाखा प्रमुख र वडा सचिव	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.२.४	लक्षित समूहका व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता परीपूर्तीका लागि योजना निर्माण	सामाजिक विकास समिति	वजेट कार्यक्रम तथा तर्जुमा समिति	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.२.५	महिलाहरुको आवश्यकताको छुट्टै पहिचान र कार्यक्रम तयार	लैससास कार्यान्वयन समिति	योजना शाखा र वडा कार्यालय	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व २०८२।२०८३		✓

०.५	१.२.६	दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण	विषयगत समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३	✓	
०.५	१.२.७	पछाडि पारीएको वर्गलाई प्रत्यक्ष लाभकेन्द्रित कार्यक्रम तयार	विषयगत समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शाखा प्रमुख	आ.व २०८२।२०८३	✓	
०.५	१.२.८	उपभोक्ता समितिमा महिलाहरुको सहभागिता वृद्धि र सक्रियता वृद्धि	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	योजना शाखा र लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.३.१	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा पुर्व छलफलमा लक्षित समूहको सहभागितावृद्धि	लैससास कार्यान्वयन समिति	कार्यपालिका	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.३.२	लैंगिक उत्तरदायि वजेट निर्माण र कार्यान्वयन	लैससास शाखा र वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	१.३.३	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण पक्ष सुधारका लागि क्षमता विकास योजना तयार	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३	✓	✓
०	१.३.४	लक्षित समूहको अवस्था सुधारका लागि निश्चित प्रतिशत वजेटको व्यवस्था	लैससास कार्यान्वयन समिति	वजेट सीमा निर्धारण समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व २०८२।२०८३		✓

मूल्याङ्कनको परीणाम र सूचक नं		सूचकको अवस्था सुधारोन्मुख योजना	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व	
प्रासाङ्क	सूचक नं		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
संस्थागत व्यवस्था मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	२.१.१	महिला सहभागिताका लागि समतामुलक नीतिको कार्यान्वयन र महिला सशक्तिकरण तालिम	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	२.१.२	कर्मचारी पदपूर्तीमा लक्षित समूहको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति तयार	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	२.१.३	सेवा प्रवाहमा लैंगिक सम्बेदनशिल गर्न टोली निर्माण तथा परिचालन	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	२.१.४	लक्षित तथा वन्चितिकरणमा रहेका समूहको क्षमता विकास	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	२.२.१	सामावेशी नीति तयार	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	महिला बालबालिका शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	२.२.२	लैंगिक डेस्क व्यवस्थापन	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	२.२.३	कार्यालयमा हुने भेदभाव र दुर्य्यहार रोकथामका लागि आचार सहिता निर्माण तथा कार्यान्वयन	लैससास कार्यान्वयन सहजिकरण समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३		√

०.५	२.२.४	योजना तर्जुमाका चरणमा लैंगिक समावेशीका सवालमा संबोधन	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	योजना शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	२.३.२	समिति र उपसमितिमा सहभागि लक्षित समूहका सदस्यहरूको क्षमता विकास तथा सशक्तिकरण	लैससास शाखा	सामाजिक विकास समिति	शाखा प्रमुख	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	२.३.३	वन्चितिकरणमा परेका वर्गको सुझाव संकलन र संबोधन	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	२.३.४	स्थानीय तहमा गठित समितिमा लक्षित समूहको सहभागिता	सामाजिक विकास समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	लैससास शाखा र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	२.४.१	महिला नेतृत्व विकास तालिम	सामाजिक विकास समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	लैससास शाखा र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	२.४.२	आदिवासी जनजाति र लक्षित समूहका महिलाको अवस्था सुधारका लागि वजेट व्यवस्था	सामाजिक विकास समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	लैससास शाखा र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३	✓	
०.५	२.४.३	लैंगिक डेस्क संचालनका लागि जनशक्ति व्यवस्थापन र परिचालन	सामाजिक विकास समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	लैससास शाखा र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३	✓	

०	२.५.३	गरीवि र वेरोजगारको नक्साङ्कन	सुशासन समिति र सुचना प्रविधि अधिकृत	कार्यपालिका	वडा सचिव र विषयगत शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
---	-------	------------------------------	--	-------------	------------------------------	------------------	--	---

मूल्याङ्कनको परीणाम र सूचक नं		सूचकको अवस्था सुधारोन्मुख योजना	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व	
प्राप्ताङ्क	सूचक नं		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	३.१.१	क्षमता विकास योजनाको लागि वजेट व्यवस्थापन र कार्यान्वयन	विषयगत समिति	कार्यपालिका	स्रोत अनुमान सीमा निर्धारण समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	३.१.३	महिलासंग सम्बन्धीत विषयवुस्त समावेश तालिम सामग्री निर्माण	लैससास कार्यान्वय समिति	कार्यपालिका	महिला बालबालिका शाखा	आ.व २०८२।२०८३	✓	✓
०.५	३.१.४	लक्षित समूहका पदाधिकारी र कर्मचारी क्षमता विकास	लैससास कार्यान्वय समिति	कार्यपालिका	महिला बालबालिका शाखा	आ.व २०८२।२०८३	✓	✓
०.५	३.१.५	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास प्रबर्द्धनका जनशक्ती तयार	लैससास कार्यान्वय समिति	कार्यपालिका	महिला बालबालिका शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓

मूल्याङ्कनको परीणाम र सूचक नं		सूचकको अवस्था सुधारोन्मुख योजना	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व	
प्राप्ताङ्क	सूचक नं		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	३.१.७	महिला लोक सेवा तयारी कक्षा संचालन	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	३.१.८	महिला हक अधिकार र वेइजिड घोषणापत्रका १२ प्रतिबद्धताको बारेमा जनप्रतिनीधि र कर्मचारीहरूको अनुशिक्षण	लैससास कार्यान्वय समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√
०.५	३.२.२	लैंगिक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणा उन्मुख अभियान संचालन	लैससास कार्यान्वय समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समित र कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३	√	
०.५	३.२.३	महिला विरुद्ध हुने सवै प्ररकारका हिंशा अन्त्य गर्ने कार्यक्रम सचालन	लैससास कार्यान्वय समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समित र कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३	√	
०.५	३.२.४	सामाजिक तथा परंपरागत विसंगति र कुरिति अन्त्यका लागि कार्यक्रम संचालन	लैससास कार्यान्वय समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समित र कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		√

०.५	३.३.१	जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारीलाई संविधान र ऐन नियमबारे अभिमूखिकरण	लैससास कार्यान्वय समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समित र कार्यपालिका	लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	३.३.२	वडास्तरीय कानुनी सचेतना	लैससास कार्यान्वय समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समित र कार्यपालिका	वडा कार्यालय र लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	३.३.३	महिलाहरुका लागि कानुनी सचेतना	लैससास कार्यान्वय समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समित र कार्यपालिका	वडा कार्यालय र लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	३.३.४	मानव वेचविखन तथा यौनहिंशा विरुद्ध सचेतीकरण	लैससास कार्यान्वय समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समित र कार्यपालिका	वडा कार्यालय र लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	३.४.१	विपदमा लक्षित समूहका छुट्टै राहत वितरण कार्यविधि तयार	वनवातारण तथा विपद व्यवस्थापन समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	३.४.३	समुदायमा आधारित व्यवस्थापन तथा महिलालाई प्राथमिकता	वनवातारण तथा विपद व्यवस्थापन समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा र वडा कार्यालय	आ.व २०८२।२०८३		✓

०.५	३.४.४	विपद् व्यवस्थापन कोषवृद्धि र परिचालनमा महिलाको सहभागिता सुनिश्चितता	विपद् व्यवस्थापन समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा सचिव	आ.व २०८२।२०८३		✓
-----	-------	---	------------------------	-------------	------------------------------------	------------------	--	---

मूल्याङ्कनको परीणाम र सूचक नं		सूचकको अवस्था सुधारोन्मुख योजना	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व	
प्राप्ताङ्क	सूचक नं		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
सेवा प्रवाह मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	४.१.१	पहुँचयोग्य भौतिक संरचना नीतिको पूर्ण कार्यान्वयन	पूर्वाधार विकास समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत प्राविधिक	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	४.१.२	बालमैत्री संरचना निर्माण	पूर्वाधार विकास समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत प्राविधिक	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	४.१.३	भवन निर्माण संहिताको कार्यान्वयन र अनुगमन तथा नियमन	पुर्वाधार विकास समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत प्राविधिक र अनुगमन समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	४.१.४	नविकरणीय उर्जा प्रयोगमा प्रबर्द्धन	विपद व्यवस्थापन तथा वातावर विकास स	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत प्राविधिक र अनुगमन समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓

०	४.२.१	प्रजनन् स्वास्थ्य अवस्था सुदृढीकरण र प्रवर्द्धन नीति तयार तथा कार्यान्वयन	स्वास्थ्य शाखा र विधान समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत , वडा सचिव र स्वास्थ्य कार्यालय	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	४.२.२	स्तनपान कक्ष निर्माण र व्यवस्थापन	शाखा प्रमुख र विषयगत	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत , वडा सचिव र स्वास्थ्य कार्यालय	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	४.३.३	अभिभावक तथा प्रौढ शिक्षा कार्यक्रम	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	शिक्षा शाखा र लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	४.३.३ ४.४.१	विद्यालयमा छात्राछात्रमैत्री र सार्वजनिकस्थलमा लैंगिकमैत्री शौचालय र सावुनपानीको प्रवन्ध	सामाजिक विकास समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	महिला बालबालिका र योजना शाखा	आ.व २०८२।२०८३	✓	
०.५	४.४.२	स्थानीय आयोजनामा महिलाहरुको सहभागिता र पूर्ण सरसफाई अभियान	सामाजिक विकास समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	महिला बालबालिका र योजना शाखा	आ.व २०८२।२०८३	✓	
०.५	४.४.३	फोहोर व्यवस्थापन तथा वातावरण सम्न्धी सचेतना	विषयगत समिति	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	४.४.४	आकासे पानी संकलन तथा भण्डारण	विषयगत समिति	वजेट तथा कार्यक्रम	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा	आ.व २०८२।२०८३		✓

				तर्जुमा समिति				
०.५	४.५.१	महिला तथा लक्षित समूहका लागि आयमुलक र सीपमुलक कार्यक्रम संचालन	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	सामाजिक विकास समिति प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा कार्यालय	आ.व २०८२।२०८३	√	
०.५	४.५.१	वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिलाहरुको क्षमता विकास तालिम	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	सामाजिक विकास समिति प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडा कार्यालय	आ.व २०८२।२०८३	√	
०.५	४.५.३	महिला प्राविधिक तयार	लैससास कार्यान्वयन समिति	कार्यपालिका	सामाजिक विकास समिति प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३	√	
०	४.५.४	सुफ्त मूल्यका पशल संचालन	लैससास कार्यान्वयन समिति	कार्यपालिका	सामाजिक विकास समिति प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३		√

मूल्याङ्कनको परीणाम र सूचक नं		सूचकको अवस्था सुधारोन्मुख योजना	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व	
प्रासाङ्क	सूचक नं		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
सुशासन र उत्तरदायित्व मुख्य विषयक्षेत्रको अवस्था सुधारोन्मुख कार्ययोजना								
०.५	५.१.२	भ्रष्टचार विरुद्ध शुन्य सहनशिलता र सुशासन प्रबर्द्धन	योजना शाखा प्रमुख	कार्यपालिका	सेवाप्रवाह तथा सुशासन समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.१.३	वेइजिङ् घोषणाका १२ बाह्र प्रतिवद्धताको कार्यान्वयन	लैससास कार्यान्वयन समिति	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अधिकृत र वडा कार्यालय	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.१.४	बाल अधिकार सुनिश्चिता	सामाजिक विकास समिति	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अधिकृत र वडा कार्यालय तथा लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.२.२	सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्षित समुदायको सहभागिता सुनिश्चिता वृद्धि	योजना शाखा	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	वडा कार्यालय तथा लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.२.३	लक्षित वर्गको गुनासोहरुको सम्बोधन	विषयगत शाखा	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	वडा कार्यालय तथा लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓

०.५	५.२.४	जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारी आचार संहिताको पूर्ण पालनाका लागि अनुगमन	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.३.१	लक्षितमैत्री सूचना प्रसारण	प्रशासन शाखा सूचना अधिकृत अधिकारी	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र महिला बालबालिका शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.३.२	बहु भाषामा सूचना प्रसारण	प्रशासन शाखा सूचना अधिकृत अधिकारी	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र महिला बालबालिका शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.३.३	लैंगिक समानता सम्बन्धी श्रव्यदृश्य सामग्री प्रसारण	सूचना अधिकारी	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा सूचना अधिकारी	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.३.४	लक्षित समूह केन्द्रित सूचना प्रवाह	सूचना अधिकारी	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा सूचना अधिकारी र वडा कार्यालय	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.४.१	स्थानीयस्तहमा संचालित कार्यक्रमको लाभमा लक्षित समुदायको पहुँच वृद्धि	सामाजिक विकास समिति	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लैससास कार्यान्वयन समिति	आ.व २०८२।२०८३		✓

०	५.४.२	लक्षितमैत्री कार्यक्रमको अनुगमन र लाभ असरको विश्लेषण	अनुगमन समिति	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.४.३	प्रगति समिक्षामा लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व	अनुगमन समिति	सामाजिक विकास समिति र कार्यपालिका	प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत र लैससास कार्यान्वयन समित	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.४.४	अनुगमन र मूल्याङ्कनका आधारमा योजना निर्माण	वजेट कार्यक्रम तर्जुमा समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत र लैससास कार्यान्वयन समित	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.५.२	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका लागि कार्यगत सजाल निर्माण तथा समन्वय	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत र लैससास कार्यान्वयन समित तथा लैससास शाखा	आ.व २०८२।२०८३		✓
०.५	५.५.४	महिला अशधिकार सुनिश्चितता र प्रतिबद्धताको कार्यान्वयन	लैससास कार्यान्वयन समिति	कार्यपालिका र सामाजिक विकास समिति	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	आ.व २०८२।२०८३		✓

३.५ निश्कर्षः

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणमा सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ को लैससास परिक्षण गर्दा ५६.५ अङ्कक प्राप्त गरेको छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिगदर्शन २०७८ का आधारमा प्राप्त गरेको नतिजाका आधारमा सामान्य अवस्थामा रहेको छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले समावेशी विकास र लैंगिकमैत्री समाज रुपान्तरणका लागि रणनीतिक रुपमा काम गर्नु पर्ने रहेको छ । नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ मा लैससासको क्षेत्रमा वार्षिक नीति, कार्यक्रम र बजेटमा कार्यक्रम राखेर कार्य गरेको छ । वडागतरुमा सहभागीतामूलक पद्धतिमा योजनाहरू छनौट भएका छन् । टोल विकास संस्था उपभोक्ता समिति गठन सम्बन्धि कार्यविधि बनाएर समानुपातिक सहभागिता गर्ने प्रतिनीधिहरूको सक्रियता तथा सशक्तिकरण गर्नु पर्ने देखिन्छ । न्यायिक समिति सक्रिय रहेर स्थानीयस्तरका न्यायिक कार्यहरू सम्पादन गरिएको छ । लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष र कार्यविधि अनुसार कोष सञ्चालनमा रहेको छ । नगरपालिकाको खण्डिकृत तथ्याङ्क अध्यावधिक गरी गरिवी निवारण र प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रममार्फत समान ज्यालाको प्रत्याभुत गर्ने नीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ । समान ज्यालाको नीतिको अनुसरण गरी रैथाने र आप्रवासी कामदारको हित र संरक्षणको प्रावधान निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका खुल्ला दिसामुक्त, पूर्णखोपयुक्त स्थानीय तह भइसको छ । बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त नगरपालिका घोषणा गर्ने प्रतिबद्धता गरी वजेट व्यवस्थापन सहित पूर्व तयारीका कार्यहरू गर्दै आएको छ । ठूला संरचनाहरूको निर्माण गर्दा अपांगतामैत्री भवनहरू निर्माण हुनु पूर्व नक्साहरू बनाई पहुँचयोग्य संरचना निर्माण कार्यलाई अगाडि वढाउँदै लैजानु पर्ने छ । नगरपालिका कार्यालय अन्य सेवाप्रवाह गर्ने कार्यालयहरूमा स्तनपान कक्ष निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखी प्रयोगमा ल्याउन जरुरी रहेको स्थिति छ ।

संघीय सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले सहजीकरणमा सहयोग गरेको छ । व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू अध्यावधिक भएको पाईन्छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्वारा स्थानीय तहका विकासका पाँच आयममा सन्तुलित वजेट लगानी गर्ने थालनीका परीणाम आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ मा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको नतिजामा ५६.५ प्रतिशत सम्म प्रगति गरेको छ । लैससास क्षेत्रमा योजनावद्ध कार्यक्रम नगर्दा समेत लैससासको परीणाम सामान्य अवस्थामा पुग्नु सुखद पक्षको रुपमा लिनु पर्दछ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाद्वारा निरन्तर समावेशी र लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास पद्धतिलाई आत्मसाथ गर्नु पर्ने हुन्छ । लैससास परीक्षण पश्चात तयार गरीएको कार्ययोजनाको कार्यान्वयन गरी लैससासमैत्री विकासमा जोड दिन पर्ने छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास भए नभएको विश्लेषण तथा लेखाजोखा गर्ने निश्चित तयारी गरी नियमित परीक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिन जरुरी रहेको छ ।

१५. सुझावहरू

मोरङ जिल्लाको सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले लैससास परिक्षण गर्दा ५६.५ प्रतिशत अङ्क मात्र प्राप्त गरेको पाईन्छ । सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले विशेष गरी लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको

अलगै नीति बनाएर लागु गर्नु पर्ने देखिन्छ । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणबाट प्राप्त नतिजामा सुधार गर्न तयार गरिएको कार्ययोजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याउन लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको गठन गरी सक्रियताकासाथ नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्न अत्यावश्यक रहेको छ ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको हरेक नीति, कानून, कार्यविधि र दस्तावेजहरू बनाउँदा लैससासको दृष्टिकोणले उपयुक्त छ कि छैन भनी विश्लेषण र गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । नगरपालिकाका वडाहरूमा वार्षिक कार्यक्रमहरू बनाउँदा जनसहभागीतामुलक माध्यमद्वारा समावेशी प्रतिनिधित्व र तलबाट माथिजाने विकासको प्रकृत्यालाई संस्थागत गर्नु छ । लैंगिकहिंशा विरुद्धका कार्यक्रमहरूलाई अझ प्रभावकारी बनाइनु पर्ने रहेको छ । नेपाल सरकारले राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रतिबद्धता जनाएका लैससास सम्बन्धि शन्धि, अभिशन्धि र प्रतिबद्धताहरू स्थानीयकरण गर्नु पर्ने देखिन्छ । लक्षित समुह र समुदायको अवस्थामा समानता कायम गर्न स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले लक्षित समुदायका वर्गका लागि निश्चित प्रतिशत वजेट छुटियाई लैंगिकहिंशा, विभेद र अवसरवाट वञ्चितिकरण परेका वर्गलाई मुलप्रवाहीकरण गर्नु जरुरी रहेको छ । सकारात्मक विभेदको नीतिको साथै कार्यस्थलमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव, महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता तयारी गरी कार्यान्वयन गर्न अनुगमन र निमयन गर्ने काम सुरु गर्नु पर्ने अवस्था छ । सुन्दरहरैँचा नगरपालिकामा लैंगिक डेस्कमा आवश्यक जनशक्ति र वजेट सहित योजनाबद्ध रूपमा लैससासको क्षेत्रमा परिचालन परिचालन गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । कानुनी मुल्यमान्यताको जानकारी र कानून निर्माण प्रक्रियाका विषयमा जनप्रतिनीधी र कर्मचारीलाई सचेतीकरण गर्नु पर्ने रहेको छ ।

लैससास परीक्षणको लागि बजेट तथा कार्यक्रमको सुनिश्चितता, बेईजिगं घोषणा पत्रको कार्यान्वयन, दीगो विकासका सुचकको स्थानीयकरण गर्दै महिला र लक्षित वर्गको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पुरा गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने रहेको छ । क्षमता विकास योजनाका लागि वजेट व्यवस्था गरी संचालनमा ल्याउन पर्ने रहेको छ । स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरू (पदाधिकारी र कर्मचारी) को समान प्रतिनिधित्व सुनिश्चितता गर्न वाँकी रहेको छ ।

नगरपालिकाको वार्षिक आर्थिक ऐनमा लक्षित समूहलाई निश्चित प्रतिशत बजेटको व्यवस्था, समावेशी सूचना प्रणालीको व्यवस्था, स्थानीय भाषामा सूचनाको संप्रेषण, खण्डिकृत सूचनालाई आधार लिई योजना छनौट तथा बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ । उपलब्ध मानवीय जनशक्ति र लैंगिक डेस्कको प्रभावकारी कार्य संचालन गरी लैंगिक हिंशामुक्त नगरपालिका घोषणा गर्ने कार्यको थालनी गर्नु पर्ने देखिएको छ । महिलाको विरुद्ध शुन्यसहनशीलताको नीति, सामाजिक कुरीति विरुद्धका कार्यक्रम र वजेटको व्यवस्था, कानूनी अभिमुखिकरणको कार्यक्रम सञ्चालनमा प्राथमिकता दिनु पर्ने देखिन्छ ।

विपद् व्यवस्थापनमा लक्षित वर्गको अर्थपरुर्ण सहभागीता र अलग अलग संरक्षण र राहतको व्यवस्था, भौतिक संरचनाहरू पूर्णरूपमा लैंगिकमैत्री तथा पहुँचयोग्य बनाइनु पर्ने छ । गर्भपती महिलालाई जोखिमपूर्ण काममा सम्मलग्न गर्न नपाईने नीति तयार गरी सोको कार्यान्वयन गर्दै स्थानीय श्रमनीतिको कार्यान्वयनमा ल्याउन पहल गर्नु पर्ने रहेकोछ । परम्परागत उर्जालाई आधुनिक उर्जामा रूपान्तरणका कार्यक्रम र बजेट, टोल विकास

संस्थामा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागीता बढाउन पर्ने देखिन्छ । सञ्जालहरूको निर्माण र व्यवस्थापन, सफा पानीको सहजता लागि पानी शुद्धिकरणका विधिहरूको वारेमामा जानकारी गर्नु पर्ने ।

महिलाको निर्णय प्रकृया र कार्यान्वयनमा अर्थपूर्ण सहभागिता, लक्षित समूहको लागि स्वरोजगारमूलक, सीपमूलक र आयमूलक कार्यक्रमको पहिचान र वजेट विनियोजन, स्थानीय तहमा सूपथमूल्यका सहकारी पसलहरूको विस्तार र भ्रष्टचार विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीतिको सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाले कार्यान्वयनका लागि रणनीति बनाउनु पर्नेछ। महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्यता प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तयगरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने रहेको छ । महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धिको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को राष्ट्रिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गर्दै लानु पर्ने रहेको छ ।

सामाजिक जवाफदेहीताका औजारहरूको प्रयोगमा लक्षित वर्गको सक्रिय सहभागीता, उनीहरूको विचारको सुनुवाई, उठेका सवालहरूको सम्बोधन गर्दा प्राथमिकता दिनु आवश्यक रहेको छ । लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गरी प्राप्त सुझावलाई आत्मसाथ गर्न जरुरी रहेको छ । तीनै तहका सरकार, सरकारी कार्यालय र गैरसरकारी संस्थासंग समन्वयलाई सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाले अझ प्रभावकारी बनाउँदै लैजानु पर्ने देखिन्छ । लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण पश्चात भएका सुधारात्मक पक्ष सुधारका लागि तयार गरिएका क्रियाकलाप कार्यान्वयनमा ल्याउन लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको अगुवाईमा वजेट तथा अनुगमन मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाई कार्यान्वयन गर्ने प्रमुख आवश्यकता रहेकोछ । सेवा प्रवाह मुख्यक्षेत्रको स्वरोजगार र आयआर्जन तथा बजार व्यवस्थापन उपविषय क्षेत्रको अवस्था २२ उपविषयक्षेत्र मध्ये नै अति कमजोर रहेको छ । जसको लागि तत्कालै सम्बन्धीत विषयगत समिति शाखालाई अवस्था सुधारका लागि नेतृत्वदायि भुमिका निर्वाह गराउनु पर्ने देखिन्छ ।

३.८ लैससास परिक्षणसग सम्बन्धीत अध्ययन गरिएका कागजातहरू:

- नगरपालिकाको आवधिक योजना र वार्षिक नीति कार्यक्रम र बजेट २०८०।२०८१
- सहकारी सञ्चालन अनुगमन तथा लेखा परीक्षण सम्बन्धी मापदण्ड २०८०
- स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन नतिजा २०८०।२०८१
- वार्षिक प्रगति समिक्षा २०८०।२०८१
- कृषि पशु व्यवसाय प्रबर्द्धन ऐन २०७९
- सार्वजनिक सेवाप्रवाह मापदण्ड
- विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७९
- खानेपानी सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि २०८०
- विपन्न नागरिक स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम कार्यविधि

- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली २०८०
- विद्यालय शिक्षा नियमावली २०८१
- शितभण्डार गृह संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८१
- सूचना संचार कार्यविधि २०८१
- सूचना तथा संचार कार्यविधि २०८१
- नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७९
- वैदेशिक रोजगार तथा श्रम नीति २०७८
- अनाथ तथा जोखिमयुक्त बालबालिकाका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७६

३.९ परीक्षण कार्याशालाका तस्विरहरु :

विषय नीति कानून तथा योजनासंग सम्बन्धित सूचकको अवस्था विश्लेषण मापन: अनुसूचि १

१ नीति कानून र योजना

सि नं	उप विषय क्षेत्र	उपसूचक		मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनको आधार			प्रमाणीकरणको आधार
		क्र सं	सूचक	पूर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अङ्क)	मध्यम अवस्था (०=५ अङ्क)	अति कमजोर अवस्था (० अङ्क)	
१	नीति र कानूनमा समोशीता र सहभागिता	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानुनहरूको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससास दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजकी समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामुलक हुने गरे / नगरेको	१	०.५	स्थानीय तहको नीति तथा कानुनहरूको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससास दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजकी समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामुलक हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानुनहरूको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससास दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजकी समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागिता आंशिकरुपमा हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानुनहरूको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससास दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण,पुर्व दस्तावेजकी समिक्षा गर्दा लैससास दृष्टीकोणले भएको र शब्द चयन समावेशी र सहभागिता नभएको	१,स्वीकृत नीति तथा कानुनी दस्तावेजहरु २,स्वीकृतिका लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानुनी दस्तावेजहरु ३, सम्बन्धित निर्णय फायल
२		१.१.२	स्थानीय तहले आफ्नो नीति कानून,योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससास दृष्टिकोणले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा वा विश्लेषण गरी सुनिश्चित गरेको	१	०.५	स्थानीय तहले आफ्नो नीति कानून,योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससास दृष्टिकोणले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा वा विश्लेषण गरी सुनिश्चित गरेको	स्थानीय तहले आफ्नो नीति कानून,योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससास दृष्टिकोणले उपयुक्त भए नभएको बारे केही दस्तावेजको लेखाजोखा वा विश्लेषण गरी सुनिश्चित गरेको	स्थानीय तहले आफ्नो नीति कानून,योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससास दृष्टिकोणले उपयुक्त भए नभएको बारे कुनै पनि दस्तावेजको	१, नीति , कानून र योजनाका दस्तावेज २, कार्यपालिकाको छलफल र निर्णयहरु

								लेखाजोखा वा विश्लेषण नगरेको	
३		१.१.३	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकासका -लागि स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु सम्बन्धी विषयहरु समावेश	१	०.५	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकासका -लागि स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु सम्बन्धी विषयहरु समावेश भएको	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकासका -लागि स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु सम्बन्धी विषयहरु आंशिकरूपमा समावेश भएको	स्थानीय तहको नीति तथा योजनामा लैससास विकासका -लागि स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु सम्बन्धी विषयहरु समावेश नभएको	१, स्थानीय कानुन नीति , आवधिक र वार्षिक योजनामा सम्बन्धी दस्तावेजहरु
४		१.१.४	महिला पुरुषा लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास, सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने अलग्गै नीति (स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि निर्देशिकामा व्यवस्था)	१	०	महिला पुरुषा लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास, सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने अलग्गै नीति (स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि निर्देशिकामा) खास व्यवस्था गरेको	महिला पुरुषा लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास, सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने अलग्गै नीति (स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि निर्देशिकामा) खास व्यवस्था नगरेको	महिला पुरुषा लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको समविकास, सामाजिक विभेदको अन्त्य तथा लैससास परीक्षण गर्ने अलग्गै नीति (स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि निर्देशिकामा) कुनैपनि व्यवस्था नगरेको	१ लैससास तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने नीति दस्तावेज स्थानीय ऐन कानुन कार्यविधि ,कानुन, निशिका स्थानीय राजपत्रमा पत्रमा प्रकाशन
५		१.१.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला,किशोरी बालबालिका तथा लक्षित बर्ग लगायतमा हुने सवै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु अन्त्य गर्ने प्रावधान	१	०.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला,किशोरी बालबालिका तथा लक्षित बर्ग लगायतमा	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला,किशोरी बालबालिका तथा लक्षित बर्ग लगायतमा हुने सवै प्रकारका	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, कार्यविधिमा महिला,किशोरी बालबालिका तथा लक्षित बर्ग	१, स्थानीय ऐन, नियम,कार्यविधिहरु र तिनको लैससास दृष्टिकोर्णले विश्लेषण गरिएको दस्तावेज स्थानीय

						हुने सवै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु अन्त्य गर्ने प्रावधान राखिएको	विभेदजन्य कार्यहरु अन्त्य गर्ने सीमित प्रावधान राखिएको	लगायतमा हुने सवै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु अन्त्य गर्ने कुनै प्रावधान नराखिएको	राजपत्रमा प्रकाशन गरेको
६		१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बन्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको	१	१	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बन्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको र सोही अनुसार कार्यान्वयन भएको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बन्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको र सोही अनुसार कार्यान्वयन नभएको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बन्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको	१, महिला तथा वन्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई भएको प्रमाणित कागजात र बन्चितिकरणमा परेका समुदायको भनाईहरुको दस्तावेज
७		१.१.७	स्थानीय नीति कानूनमा नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने प्रावधान	१	०.५	स्थानीय नीति कानूनमा नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने प्रावधान रहेको र कार्यान्वयन भएको	स्थानीय नीति कानूनमा नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने प्रावधान रहेको र कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय नीति कानूनमा नीति कानूनमा महिला, पुरुष लगायत लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुने श्रमको ज्यालामा विभेद अन्त्य गर्ने कुनै प्रावधान नरहेको	१, नीति , कानून र श्रमको ज्याला भुक्तानी दस्तावेज विवरण

८		१.१.८	स्थानीय तहको निति तथा कानुनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान	१	०.५	स्थानीय तहको निति तथा कानुनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको र कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहको निति तथा कानुनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान नभएको	स्थानीय तहको निति तथा कानुनमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवि उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान नभएको	१, स्थानीय तहको श्रम नीति तथा कानुन दस्तावेज २, समिक्षा प्रतिवेदन
नीति तथा कानुनमा समावेशीता र सहभागिता				८	४				
९		१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिक विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र सोको मापनयोग्य लक्ष्य समावेश	१	०.५	आवधिक योजना र वार्षिक विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र सोको मापनयोग्य लक्ष्य समावेश भएको	आवधिक योजना र वार्षिक विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र सोको मापनयोग्य लक्ष्य समावेश नगरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम नभएको	१, आवधिक योजना र वार्षिक विकास कार्यक्रममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम सम्बन्धी आवधिक प्रतिवेदन
१०	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	१.२.२	पालिकाको स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सबै लक्षित समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पुँजीगत वजेटको निश्चित प्रतिशत छुटियाउने व्यवस्था	१	०.५	पालिकाको स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सबै लक्षित समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पुँजीगत वजेटको निश्चित	पालिकाको स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सबै लक्षित समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पुँजीगत वजेटको केही मात्र छुटियाउने गरेको	पालिकाको स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले वजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा सबै लक्षित समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कुल पुँजीगत वजेट छुटियाउने नगरेको	१, वार्षिक वजेट तथा विकास कार्यक्रम २, महिला लक्षित समूहको अवस्था विक्षेपण प्रतिवेदन

						प्रतिशत छुटियाउने गरेको			
११		१.२.३	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनौट गरेका योजना प्राथमिकतामा	१	१	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनौट गरेका योजना प्राथमिकतामा दिने गरेको	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनौट गरेका केही योजना प्राथमिकतामा दिने गरेको	स्थानीय तहको योजना पहिचान वा छनौट गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको र लक्षित समूहले छनौट गरेका योजना प्राथमिकतामा दिने नगरेको	१, सहभागिको सूची र फोटो] २, वडास्तरीय योजना तथा कार्यक्रमको सूचि ३, निर्णय पुस्तिका र स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम
१२		१.२.४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल	१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल हुने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा कहिलेकाही केही विषयमा छलफल हुने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा कहिलेकाही केही विषयमा छलफल नगरेको	१, बैठक पुस्तिका २, वजेट तर्जुमा मार्गदर्शन पुस्तिका ३, स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम
१३		१.२.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषणका आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सोही आधारमा कार्यक्रमको तय गर्ने	१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषणका आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सोही आधारमा कार्यक्रमको तय गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषणका आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सोही आधारमा केही कार्यक्रमको तय गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित समूहको छुटाछुटै अवस्था विश्लेषणका आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सोही आधारमा कार्यक्रमको तय गर्ने नगरेको	१, महिला पुरुषको अवस्था विश्लेषण प्रतिवेदन र आवश्यकता पहिचान प्रतिवेदन २, वार्षिक विकास कार्यक्रम

१४		१.२.६	स्थानीय तहले दिगो विकास लक्ष्यहरु विशेष गरेर लै विशेष गरेर लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको वजेट विनियोजन	१	०.५	स्थानीय तहले दिगो विकास लक्ष्यहरु विशेष गरेर लै विशेष गरेर लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको वजेट विनियोजन गरेको	स्थानीय तहले दिगो विकास लक्ष्यहरु विशेष गरेर लै विशेष गरेर लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरेको	स्थानीय तहले दिगो विकास लक्ष्यहरु विशेष गरेर लै विशेष गरेर लैगिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण नगरेको	१, दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण दस्तावेज -नीति योजना तथा वार्षिक कार्यक्रम)
१५		१.२.७	स्थानीय तहको योजनामा महिला बालबालिका र पिछडिएको वर्गलाई प्रत्यक्ष फाईदा पुग्ने	१	१	स्थानीय तहको योजनामा महिला बालबालिका र पिछडिएको वर्गलाई प्रत्यक्ष फाईदा पुग्ने गरी बनेको	स्थानीय तहको योजनामा महिला बालबालिका र पिछडिएको वर्गलाई अप्रत्यक्ष र सहयोग पुग्ने गरी बनेको	स्थानीय तहको योजनामा महिला बालबालिका र पिछडिएको वर्गलाई प्रत्यक्ष फाईदा पुग्ने गरी नबनेको	१, नीति योजना तथा वार्षिक विकास कार्यक्रम
१६		१.२.८	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधी सहित ४०प्रतिशत महिलाको सहभागिता भई कार्यकारी पदको जिम्मेवारी	१	०.५	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधी सहित ४०प्रतिशत महिलाको सहभागिता भएको / कार्यकारी पदको जिम्मेवारी दिएको	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधी सहित ४०प्रतिशत महिलाको सहभागिता भएको / कार्यकारी पदको जिम्मेवारी नदिएको	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनीधी सहित ४०प्रतिशत महिलाको सहभागिता नभएको / कार्यकारी पदको जिम्मेवारी नदिएको	१,उपभोक्ता गठन सम्बन्धी नीति र कानून २, उपभोक्ता समितिको विवरण
योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन				८	४				
१७	वजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	१.३.१	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु पूर्व समुदायका महिला , बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र समुदायसंग छलफल	१	०.५	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु पूर्व समुदायका महिला , बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु पूर्व समुदायका महिला , बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु पूर्व समुदायका महिला , बालबालिका, अपाङ्गता,जनजाति, मधेशी,मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित लगायत सवैवर्ग र	१, वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी दस्तावेज २, लक्षित समूहसंग छलफल भएको निर्णय पुस्तिका

						समुदायसंग छलफल गर्ने गरिएको	समुदायसंग केही कार्यक्रममा छलफल गर्ने गरिएको	समुदायसंग छलफल गर्ने नगरिएको	
१८		१.३.२	स्थानीय तहमा लैंगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन र कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहमा लैंगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन र कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहमा लैंगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन भएको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहमा लैंगिक उत्तरदायि तथा सामाजिक समावेशी वजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न वजेट व्यवस्थापन नभएको र कार्यान्वयन नभएको	१.वार्षिक विकास कार्यक्रम २ , लैससास परीक्षण प्रतिवेदन
१९		१.३.३	लैससास परीक्षण पश्चात लैंगिक तथा सामाजिक विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयका लागि वजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा सवमावेश	१	०.५	लैससास परीक्षण पश्चात लैंगिक तथा सामाजिक विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयका लागि वजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा सवमावेश गरेको र पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गरेको	लैससास परीक्षण पश्चात लैंगिक तथा सामाजिक विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयका लागि वजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा सवमावेश गरेको र आंशिकरूपमा कार्यान्वयन गरेको	लैससास परीक्षण पश्चात लैंगिक तथा सामाजिक विकासमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयका लागि वजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा सवमावेश नभएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, लैससास परीक्षण प्रतिवेदन
२०		१.३.४	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्यक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन गरी उनीहरूको	१	०.५	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्यक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत वजेट	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्यक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत वजेट	स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्यक्रममा लक्षित समूहको लागि	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, लैससास परीक्षण प्रतिवेदन

			हितमा कार्ययोजना अनुसार कार्यक्रम संचालन			विनियोजन गरी उनीहरूको हितमा कार्ययोजना अनुसार कार्यक्रम संचालन गर्ने गरिएको	विनियोजन गरी उनीहरूको हितमा कार्ययोजना अनुसार आंशिकरूपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने गरिएको	निश्चित प्रतिशत वजेट विनियोजन नगरिएको	
वजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन				४	२				
नीति कानून तथा योजनाको जम्मा				२०	१०				

२ संस्थागत व्यवस्था

सि नं	उप विषय क्षेत्र	उपसूचक		मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनको आधार			प्रमाणीकरणको आधार
		क्र सं	सूचक	पूर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अङ्क)	मध्यम अवस्था (०=५ अङ्क)	अति कमजोर अवस्था (० अङ्क)	
२१	कर्मचारी र पदाधिकारीको प्रतिनीधित्व	२.१.१	स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु - पदधाकिरी र कर्मचारी) सहभागितामा ५०/५० प्रतिशत समानता	१	०.५	स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु - पदधाकिरी र कर्मचारी) सहभागितामा ५०/५० प्रतिशत सहभागिता भएको	स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु -पदधाकिरी र कर्मचारी) सहभागितामा ३३ प्रतिशत सहभागिता भएको	स्थानीय तहको निर्णायक तहमा महिलाहरु - पदधाकिरी र कर्मचारी) सहभागितामा ३३ प्रतिशत भन्दा कम सहभागिता भएको	१, कर्मचारी र पदाधिकारीको नामावली
२२		२.१.२	स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जात,लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति र कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जात,लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति र कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जात,लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति भएको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा सवै जात,लिङ्ग,समुदाय, क्षेत्र लगायत लक्षित वर्गको प्रतिनीधित्व हुने रणनीति र कार्यान्वयन नभएको	१,स्थानीय तहका कर्मचारीहरुको पदपूर्ति सम्बन्धी नीति , कानुन र निर्णय

२३		२.१.३	स्थानीय तहले महिला लगायत विषेश जातजित तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धीत लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहससहन वुझेको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रतिनीधि समावेश भएको कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा प्रदान	१	०.५	स्थानीय तहले महिला लगायत विषेश जातजित तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धीत लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहससहन वुझेको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रतिनीधि समावेश भएको कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा प्रदान गर्ने गरेको	स्थानीय तहले महिला लगायत विषेश जातजित तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धीत लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहससहन वुझेको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रतिनीधि समावेश भएको कार्यटोली वा शाखा मार्फत आंशिक सेवा प्रदान गर्ने गरेको	स्थानीय तहले महिला लगायत विषेश जातजित तथा समुदायलाई सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धीत लक्षित वर्ग वा समुदायको भाषा संस्कृति रहससहन वुझेको साथै महिला संवेदनशिल कर्मचारी वा जनप्रतिनीधि समावेश भएको कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा प्रदान नगरेको	१, संस्थागत व्यवस्था , संगठन संरचना २ सार्वजनिक सुनुवाई र सेवाग्राही सन्तुष्टी सर्भेक्षण प्रतिवेदन
२४		२.१.४	जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वन्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक नीतिको कार्यान्वयन	१	०.५	जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वन्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक नीतिको कार्यान्वयन गरेको	जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वन्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक नीतिको कार्यान्वयन नगरेको	जनप्रतिनीधि कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा महिला र वन्चितिकरणमा परेका वर्गको समान सहभागिताको लागि सकारात्मक नीति नलिएको	१, सकारात्मक विभेद नीतिको दस्तावेज २, क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन र सहभागि विवरण
कर्मचारी र पदाधिकारीको प्रतिनीधित्व				४	२				

२५	कार्य प्रणाली समावेशीता	२.२.१	महिला पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित नीति	१	०.५	महिला पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित नीति रहेको	महिला पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित नीति रहे पनि कार्यान्वयन नभएको	महिला पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउन स्थानीय तहको निश्चित गर्ने नीति नभएको	१, महिला र पुरुषबीच समानता बढाउने नीतिको दस्तावेज
२६		२.२.२	स्थानीय तहमा लैंगिक विकास हेर्ने व्यवस्था गरिएको । डेस्कको व्यवस्था र लैससास कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था तथा कार्य विवरण तोकेको	१	०.५	स्थानीय तहमा लैंगिक विकास हेर्ने व्यवस्था गरिएको । डेस्कको व्यवस्था र लैससास कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था तथा कार्य विवरण तोकी कार्यान्वयन गरेको	स्थानीय तहमा लैंगिक विकास हेर्ने व्यवस्था गरिएको । डेस्कको व्यवस्था र लैससास कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था तथा कार्य विवरण तोकिए पनि कार्यान्वयन नगरेको	स्थानीय तहमा लैंगिक विकास कार्यान्वयन सम्बन्धी कुनै व्यवस्था नभएको	१, संगठन संरचना र लैंगिक विकास हेर्ने इकाई तथा जिम्मेवारी फिटान सम्बन्धी दस्तावेज
२७		२.२.३	स्थानीय तहका कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यहार, भेदभाव, महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिताको निर्माण	१	०.५	स्थानीय तहका कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यहार, भेदभाव, महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिताको निर्माण गरी लागु गरेको	स्थानीय तहका कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यहार, भेदभाव, महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिताको निर्माण गरेको भए पनि लागु नभएको	स्थानीय तहका कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै प्रकारको दुर्व्यहार, भेदभाव, महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिताको निर्माण नभएको	१, आचार संहिता र निर्णय पुस्तका
२८		२.२.४	बजेट तथा योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने,दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको	१	०.५	बजेट तथा योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने,दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको	बजेट तथा योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने,दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित	बजेट तथा योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने,दस्तावेज तयार गर्दा लैससास कार्यान्वयन समितिमा महिला , बालबालिका तथा	१, लैससास कार्यान्वयन समितिको सुझाव २, उपस्थिति र निर्णय

			सक्रिय सहभागिता भए नभएको एकिकन गर्ने र वडा तथा वस्तीस्तरमा समावेशी योजना बनाउन अनुगमन			सक्रिय सहभागिता भए नभएको एकिकन गर्ने र वडा तथा वस्तीस्तरमा समावेशी योजना बनाउन अनुगमन गर्ने गरेको	समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको एकिकन गर्ने र वडा तथा वस्तीस्तरमा समावेशी योजना बनाउन अनुगमन नगरेको	अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको बारे छलफल नगरेको	
कार्य प्रणाली समावेशीता				४	२				
२९	समिति र उपसमिति कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	२.३.१	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था	१	१	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था गरेको	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था गरेको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था न गरेको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदल गठनको संरचना दस्तावेज २, उपस्थिति र निर्णय
३०		२.३.२	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायका सदस्यहरूले निर्णय र छलफलमा सक्रिय रूपमा भाग लिने	१	०.५	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायका सदस्यहरूले निर्णय र छलफलमा सक्रिय रूपमा भाग लिन पाउने	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायका सदस्यहरूले निर्णय र छलफलमा सक्रिय रूपमा भाग लिई निर्णय गर्न नसको	स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलमा महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदायका सदस्यहरूले निर्णय र छलफलमा भाग लिन नपाएको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदल गठनको संरचना दस्तावेज २, उपस्थिति र निर्णय
३१		२.३.३	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा	१	०.५	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमहरूको	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमहरूको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदलको

			स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेका वर्गको हित हुने गरी विश्वलेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव			कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेका वर्गको हित हुने गरी विश्वलेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझाव दिने गरेको	अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेका वर्गको हित हुने गरी विश्वलेषण नगरी सुझाव दिने गरेको	अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेका वर्गको हित हुने गरी केही पनि सुझाव नदिएको	सुझाव दस्तावेज २, विश्लेषण सहितको अनुगमन प्रतिवेदन
३२		२.३.४	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझावको कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझावको कार्यान्वयन हुने गरेको	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझावको आंशिकरूपमा मात्र हुने कार्यान्वयन गरेको	स्थानीय तहमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन र समिक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय तहले गठन गर्ने समिति उपसमिति र कार्यदलले वन्चितिकरणमा परेको वर्गको हित हुने गरी विश्लेषण सहित नीति साथै कार्यगत सुझावको कार्यान्वयन नगरेको	१, समिति, उपसमिति र कार्यदल गगठनको संरचना दस्तावेज २, कार्यान्वयन समिक्षा बैठक प्रतिवेदन
समिति र उपसमितिर कार्यदलमा प्रतिनिधित्व				४	२.५				
३३	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	२.४.१	स्थानीय तहको लैंगिक हिंसा निवारण ,महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत	१	०.५	स्थानीय तहको लैंगिक हिंसा निवारण ,महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत	स्थानीय तहको लैंगिक हिंसा निवारण ,महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत	स्थानीय तहको लैंगिक हिंसा निवारण ,महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास अभिवृद्धि	१, आर्थिक ऐन र कोष स्थापना सम्बन्धी दस्तावेज

			व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना र कार्यान्वयन			व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना र कार्यान्वयन भएको	व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना भएको तर कार्यान्वयन नभएको	जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा कोष स्थापना नै नभएको	
३४		२.४.२	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरूको लागि वजेटको व्यवस्था भई आवश्यकतानुसार कार्यक्रम तर्जुमा	१	०.५	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरूको लागि वजेटको व्यवस्था भई आवश्यकतानुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरेको	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरूको लागि वजेटको व्यवस्था भई आवश्यकतानुसार कार्यक्रम तर्जुमा नगरेको	आदिवासी दलित लगायत अन्य लक्षित समूहका महिलाहरूको लागि वजेटको व्यवस्था नभएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम
३५		२.४.३	स्थानीय तहमा लैंगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि जनशक्ति र स्रोतको व्यवस्था र कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहमा लैंगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि जनशक्ति र स्रोतको व्यवस्था र कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहमा लैंगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि जनशक्ति र स्रोतको व्यवस्था भई कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहमा लैंगिक डेस्क स्थापना र संचालनको लागि कुनै कार्य नभएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम
३६		२.४.४	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीको समावेशी वजेट तथा वजेट तथा खर्चको सूचना	१	१	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीको समावेशी वजेट तथा वजेट तथा खर्चको सूचना दिने गरेको	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीको समावेशी वजेट तथा वजेट तथा खर्चको सूचना आंशिकरूपमा दिने गरेको	स्थानीय तहमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन गर्न वजेट व्यवस्थापन र कम्प्युटर लेखा प्रणालीको समावेशी वजेट तथा वजेट तथा खर्चको सूचना नदिएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, समावेशी सूचना प्रणाली दस्तावेज

वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता				४	२.५				
३७	तथ्याङ्क संकलन र व्यवस्थापन	२.५.१	स्थानीय तहले वडा, टोल वस्ती र समुदायका खण्डिकृत सूचनाहरूको अध्याविधिक	१	१	स्थानीय तहले वडा, टोल वस्ती र समुदायका खण्डिकृत सूचनाहरूको संकलन तथा अध्याविधिक	स्थानीय तहले वडा, टोल वस्ती र समुदायका खण्डिकृत सूचनाहरूको संकलन गरेको अध्याविधिक नगरेको	स्थानीय तहले वडा, टोल वस्ती र समुदायका खण्डिकृत सूचनाहरूको संकलन नगरेको	१, खण्डिकृत सूचनाहरूको दस्तावेज
३८		२.५.२	स्थानीय तहले वडा, टोलवस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरूको संकलन र अध्याविधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान गरी छुटाछुटै नक्साङ्कन	१	१	स्थानीय तहले वडा, टोलवस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरूको संकलन र अध्याविधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान गरी छुटाछुटै नक्साङ्कन गरेको	स्थानीय तहले वडा, टोलवस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरूको संकलन र अध्याविधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान गरेको तर छुटाछुटै नक्साङ्कन नगरेको	स्थानीय तहले वडा, टोलवस्ती र समुदायतहका खण्डिकृत सूचनाहरूको संकलन र अध्याविधिक गर्दा गरीवि र वेरोजगारको पहिचान एवं छुटाछुटै नक्साङ्कन नगरेको	१, खण्डिकृत सूचनाहरूको दस्तावेज
३९		२.५.३	स्थानीय तहले आफ्नो पाश्र्वचित्रमा खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा	१	०.५	स्थानीय तहले आफ्नो पाश्र्वचित्रमा खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गरेको	स्थानीय तहले आफ्नो पाश्र्वचित्रमा खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी आंशिकरूपमा स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गरेको	स्थानीय तहले आफ्नो पाश्र्वचित्रमा खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा नगरेको	१, विकास योजना दस्तावेज
४०		२.५.४	सामाजिक सुरक्षा सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन र अभिलेख अध्याविधिक	१	१	सामाजिक सुरक्षा सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन र अभिलेख अध्याविधिक गरेको	सामाजिक सुरक्षा सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन गरेको तर	सामाजिक सुरक्षा सुविधा पाउने लाभग्राही र पन्जिकरणको व्यवस्थापन र	१, सामाजिक सुरक्षा लाभग्राही र पन्जिकरणको अभिलेख दस्तावेज

							अभिलेख अध्यावधिक नगरेको	अभिलेख अध्यावधिक नगरेको	
तथ्याङ्क संकलन र व्यवस्थापन				४	३.५				
संस्थागत व्यवस्थाको जम्मा				२०	१२.५				

३ मानव सशाधन तथा क्षमता विकास

सि नं	उप विषय क्षेत्र	उपसूचक		मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनको आधार			प्रमाणीकरणको आधार
		क्र सं	सूचक	पूर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अङ्क)	मध्यम अवस्था (०.५ अङ्क)	अति कमजोर अवस्था (० अङ्क)	
४१	कर्मचारी र पदाधिकारीको प्रतिनीधित्व	३.१.१	लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुट्टै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयन	१	०.५	लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुट्टै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयन भएको	लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुट्टै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा नआएको	लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी छुट्टै शीर्षकमा वजेट विनियोजन भई खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत नभएको	१, क्षमता विकास कार्ययोजना ,वार्षिक विकास कार्यक्रम र खर्च गर्ने कार्यवधि
४२		३.१.२	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा निवारण सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता सुनिश्चितता	१	१	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा निवारण सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता सुनिश्चितता गरिएको	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा निवारण सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता सुनिश्चितता गरिएको तर उपस्थित नभएको	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारी लक्षित लक्षित समूहले समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा निवारण सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम र तालिम सम्पन्न प्रतिवेदन

								सुनिश्चितता नगरिएको	
४३		३.१.३	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैंगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर र सेवा सुविधाका लागि सुझाव	१	०.५	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैंगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर र सेवा सुविधाका लागि सुझाव लिएको	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैंगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर र सेवा सुविधाका लागि सुझाव नलिएको	तालिमका विषयवस्तुमा महिलाका आवश्यकता नसमेटिएको र प्रस्तुतिकरणमा लैंगिक भाषाको प्रयोग भई तालिम गुणस्तर र सेवा सुविधाका लागि सुझाव नलिएको	१, तालिम आवश्यकता पहिचान र तालिम सम्पन्न प्रतिवेदन
४४		३.१.४	स्थानीय तहमा महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमता अभिवृद्धीका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमणमा) वजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहमा महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमता अभिवृद्धीका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमणमा) वजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन भएको	स्थानीय तहमा महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमता अभिवृद्धीका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमणमा) वजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहमा महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमता अभिवृद्धीका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रम (प्राविधिक र क्षमता विकास तालिम तथा भ्रमणमा) वजेट विनियोजन नै नभएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम र तालिम सम्पन्न प्रतिवेदन
४५		३.१.५	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन जनशक्ति	१	०.५	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन जनशक्ति भएको	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन केही जनशक्ति भएको	स्थानीय तहमा लैससास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन ल्याउन जनशक्ति नभएको	१, विषयवस्तुको जानकारी भएका कर्मचारी र पदाधिकारीको विवरण

४६		३.१.६	स्थानीय तहमा मानव संशाधन विकास केन्द्र, शाखा इकाई व्यवस्था गरी जनशक्ति व्यवस्था	१	१	स्थानीय तहमा मानव संशाधन विकास केन्द्र, शाखा । इकाई व्यवस्था गरी जनशक्ति व्यवस्था गरेको	स्थानीय तहमा मानव संशाधन विकास केन्द्र, शाखा । इकाई व्यवस्था गरी जनशक्ति व्यवस्था नगरेको	स्थानीय तहमा मानव संशाधन विकास केन्द्र, शाखा । इकाई व्यवस्था गरी जनशक्ति व्यवस्था नगरेको	१, संगठन गठन संरचना २, कार्यरत जनशक्ति विवरण
४७		३.१.७	स्थानीय तहमा महिला र समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पुर्वतयारी कक्षा संचालन कार्यक्रमको व्यवस्था तथा संचालन	१	०.५	स्थानीय तहमा महिला र समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पुर्वतयारी कक्षा संचालन कार्यक्रमको व्यवस्था तथा संचालन भएको	स्थानीय तहमा महिला र समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पुर्वतयारी कक्षा संचालन कार्यक्रमको व्यवस्था भएको तर संचालन नभएको	स्थानीय तहमा महिला र समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पुर्वतयारी कक्षा संचालन कार्यक्रमको व्यवस्था तथा संचालन नभएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, सहभागि छनोट र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन
४८		३.१.८	महिला हक अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणा पत्रले समेटेका बाह्र प्रतिवद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका कर्मचारीलाई जानकारी र अभिमूखिकरण	१	०	महिला हक अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणा पत्रले समेटेका बाह्र प्रतिवद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका कर्मचारीलाई जानकारी र अभिमूखिकरण गरेको	महिला हक अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणा पत्रले समेटेका बाह्र प्रतिवद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका केही कर्मचारीलाई जानकारी र अभिमूखिकरण नगरेको	महिला हक अधिकार सम्बन्धी वेइजिङ्ग घोषणा पत्रले समेटेका बाह्र प्रतिवद्धता सम्बन्धमा स्थानीय तहका कर्मचारीलाई जानकारी र अभिमूखिकरण नगरेको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन
कर्मचारी र पदाधिकारीको प्रतिनीधित्व				८	४.५				
४९	अनौपचारिक मूल्यमान्यता र कसंकार विरुद्ध	३.२.१	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि वजेट विनियोजन	१	१	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि वजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम गरेको	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि वजेट विनियोजन मात्र गरेको	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमका लागि	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन

								वजेट विनियोजन नगरेको	
५०		३.२.२	लैंगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशा विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति	१	०.५	लैंगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशा विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति लिएको र महिला हिंशाको घटना नघटेको	लैंगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशा विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति लिएको र गत वर्षको तुलनामा महिला हिंशाको घटना घटेको	लैंगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको र महिला हिंशा विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति लिएको र गत वर्षको तुलनामा महिला हिंशाको घटना कमी आएको	१, लैंगिक हिंशामुक्त पालिका घोषणा गरेको कागजात २, लैंगिक हिंशा विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति ३, महिला हिंशा सम्बन्धी न्यायिक समिति र प्रहरीमा परेको उजुरी विवरण
५१		३.२.३	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन	१	०.५	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरेको	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने केही कार्यक्रमहरु संचालन गरेको	स्थानीय तहले महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंशा निवारण गर्ने कुनै कार्यक्रमहरु संचालन नगरेको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन
५२		३.२.४	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरिति - जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, बहुविवाह र दाइजो) हटाउने कार्यक्रम संचालन	१	०.५	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरिति - जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, बहुविवाह र दाइजो) हटाउने कार्यक्रम संचालन गरेको	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरिति - जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, बहुविवाह र दाइजो) हटाउने केही कार्यक्रम संचालन गरेको	स्थानीय तहले समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरिति - जातिगत छुवाछुत,बाल विवाह, बहुविवाह र दाइजो) हटाउने कार्यक्रम संचालन नगरेको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन
अनौपचारिक मूल्यमान्यता र कुसंकार विरुद्ध जनचेतना				४	२.५				

५३	कानुनी साक्षरता	३.३.१	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहवाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनीधि र कार्यरत कर्मचारीलाई संविधान, ऐन नियम तथा महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमूखिकरण	१	०.५	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहवाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनीधि र कार्यरत कर्मचारीलाई संविधान, ऐन नियम तथा महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमूखिकरण गरेको	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहवाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनीधि र कार्यरत कर्मचारीलाई संविधान, ऐन नियम तथा महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमूखिकरण नगरेको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन
५४		३.३.२	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्य, सभाका सदस्य र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा प्रक्रिया र समस्या समाधानका विषयमा अभिमूखिकरण	१	०.५	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्य, सभाका सदस्य र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा प्रक्रिया र समस्या समाधानका विषयमा अभिमूखिकरण गरेको	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्य, सभाका सदस्य र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा प्रक्रिया र समस्या समाधानका विषयमा अभिमूखिकरण नगरेको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन
५५		३.३.३	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा महिलाका लागि कानुनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम (कानुनी हक अधिकार, एकल महिला,	१	०.५	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा महिलाका लागि कानुनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम (कानुनी हक अधिकार, एकल महिला,	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा महिलाका लागि कानुनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम (कानुनी हक अधिकार, एकल महिला,	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन

			मानव वेचविखन, यौन हिंश) संचालन			मानव वेचविखन, यौन हिंश) संचालन भएको	मानव वेचविखन, यौन हिंश) संचालन भएको	महिला, मानव वेचविखन, यौन हिंश) संचालन नभएको	
५६		३.३.४	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा महिलाका लागि कानुनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रमवाट -कानुनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन, यौन हिंश) आदिवाट महिलाहरु लाभान्वीत	१	०.५	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा महिलाका लागि कानुनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रमवाट -कानुनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन, यौन हिंश) आदिवाट ८० प्रतिशत भन्दा बढी महिलाहरु लाभान्वीत भएको	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा महिलाका लागि कानुनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रमवाट -कानुनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन, यौन हिंश) आदिवाट ५० प्रतिशत भन्दा बढी महिलाहरु लाभान्वीत भएको	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा महिलाका लागि कानुनी सचेतना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रमवाट -कानुनी हक अधिकार,एकल महिला, मानव वेचविखन, यौन हिंश) आदिवाट ५० प्रतिशत भन्दा कम महिलाहरु लाभान्वीत भएको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिलेदन ३, अभिमूखिकरण पुर्व र पश्चातको परीक्षा
कानुनी साक्षरता				४	२				
५७	विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीता	३.४.१	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्य नीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षित वर्ग र समुदायसंग परामर्श गरी लक्षित समुदायलाई अलग अलग विशेष राहत र संरक्षणको प्रावधान	१	०.५	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्य नीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षित वर्ग र समुदायसंग परामर्श गरी लक्षित समुदायलाई अलग अलग विशेष राहत र संरक्षणको प्रावधान राखेको	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्य नीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षित वर्ग र समुदायसंग परामर्श गरी लक्षित समुदायलाई अलग अलग विशेष राहत र संरक्षणको प्रावधान नराखेको	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड,रणनीति,कार्य नीति लगायत कार्यविधि तयार गर्दा महिला तथा लक्षित वर्ग र समुदायसंग परामर्श नगरीएको साथै लक्षित समुदायलाई अलग अलग विशेष राहत र	१, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड,रणनीति, कार्यनीतिको दस्तावेज

								संरक्षणको प्रावधान नराखेको	
५८		३.४.२	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण	१	१	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण गरेको	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण नगरेको	स्थानीय तहमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदाय समेतको खण्डिकृत तथ्याङ्क नराखिएको र आपतकालिन कार्य संचालन तथा राहत वितरण नगरेको	१, स्थानीय तहकी विपद् व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी दस्तावेज २, खण्डिकृत सूचना ३, आपतकालिन कार्यसंचालन तथा राहत वितरण सूचि
५९		३.४.३	समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि गराई उनीहरूलाई पहिलो प्राथकमिकतामा राख्ने	१	०.५	समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि गराई उनीहरूलाई पहिलो प्राथकमिकतामा राख्ने गरेको	समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि गराईएको तर उनीहरूलाई पहिलो प्राथकमिकतामा नराखेको	समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा प्रभावित महिला तथा लक्षित समुदायलाई सहभागि नगराईएको र उनीहरूलाई पहिलो प्राथकमिकतामा नगराईएको	१, स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी दस्तावेज २, खण्डिकृत सूचना ३, बार्षिक विकास कार्यक्रम
६०		३.४.४	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना र संचालन तथा स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको सहभागितामा निर्णय	१	०.५	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना र संचालन तथा स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको सहभागितामा निर्णय हुने गरेको	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना र संचालन तथा स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको कहिले काहीमात्र	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना र संचालन तथा स्रोत परिचालन गर्दा महिला र लक्षित समुदायको	१, विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना र संचालन कार्यविधि २, निर्णय पुस्तिका

							सहभागितामार्निर्णय हुने गरेको	सहभागितामा विना नै निर्णय हुने गरेको	
विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीता				४	२.५				
मानव सबासधन र क्षमता विकासको जम्मा				२०	११.५				

४ सेवा प्रवाह

सि नं	उप विषय क्षेत्र	उपसूचक		मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनको आधार			प्रमाणीकरणको आधार
		क्र सं	सूचक	पूर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अङ्क)	मध्यम अवस्था (०=५ अङ्क)	अति कमजोर अवस्था (० अङ्क)	
६९	पूर्वाधार विकास	४.१.१	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन ,लागत अनुमान तयार गर्दाका बखत र संरचना निर्माण भएपछि महिला ,बालबालिका ,अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक , बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना निर्माणको प्रावधान	१	०.५	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन ,लागत अनुमान तयार गर्दाका बखत र संरचना निर्माण भएपछि महिला ,बालबालिका ,अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक , बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना निर्माणको प्रावधान हुने गरेको	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन ,लागत अनुमान तयार गर्दाका बखत र संरचना निर्माण भएपछि महिला ,बालबालिका ,अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक , बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना निर्माणको प्रावधान	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ डिजाइन ,लागत अनुमान तयार गर्दाका बखत र संरचना निर्माण भएपछि महिला ,बालबालिका ,अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक , बालबालिका र अपाङ्गमैत्री /संवेदनशिल संरचना	१, लैंगिक अपाङ्गता ,बालबालिका र अल्पसंख्यकमैत्री डिजाइन र लागत अनुमानको स्वीकृति विवरण

							सहित आशिकरूपमा निर्माण हुने गरेको	निर्माणको प्रावधान सहित आशिकरूपमा निर्माण नगरेको	
६२		४.१.२	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु ,शिक्षा,स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा महिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त	१	०.५	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु ,शिक्षा,स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा महिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने गरी निर्माण भएको	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु ,शिक्षा,स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा आंशिकरूपमा महिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने गरी निर्माण भएको	स्थानीय तहका भवन ,भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु ,शिक्षा,स्वास्थ्य र सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचना निर्माण गर्दा महिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने गरी निर्माण नभएको	१, डिजाइन र लागत अनुमानको स्वीकृत विवरण
६३		४.१.३	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिट भन्दा बढी प्लान्थ क्षेत्रफः भएका निजी संरचना तथा सार्वजनिक संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दामहिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त	१	०.५	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिट भन्दा बढी प्लान्थ क्षेत्रफः भएका निजी संरचना तथा सार्वजनिक संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दामहिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने प्रावधान सहित स्वीकृति दिने व्यवस्था र सोही	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिट भन्दा बढी प्लान्थ क्षेत्रफः भएका निजी संरचना तथा सार्वजनिक संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दामहिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने प्रावधान सहित	स्थानीय तहले १५०० वर्ग फिट भन्दा बढी प्लान्थ क्षेत्रफः भएका निजी संरचना तथा सार्वजनिक संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सास्वीकृत गर्दामहिला लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्ग तथा बालमैत्री	१, डिजाइन र लागत अनुमानको स्वीकृत विवरण र भवन भवन निर्माण सम्बन्धी स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदन

			हुने प्रावधान सहित स्वीकृति दिने व्यवस्था			अनुसार निर्माण कार्य हुने गरेको	स्वीकृति दिने व्यवस्था र सोही अनुसार पनि सो अनुसार निर्माण कार्य नभएको	दृष्टिकोर्णबाट उपयुक्त हुने प्रावधान सहित स्वीकृति दिने व्यवस्था नभएको	
६४		४.१.४	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्ने आयोजनाको संचालन	१	०.५	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्ने आयोजनाहरू संचालन गरेको	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्ने आयोजनाहरू आंशिकरूपमा संचालन गरेको	स्थानीय तहले महिला लगायत लक्षित समुदायलाई लक्ष्य गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गर्ने आयोजनाहरू संचालन नगरेको	१,प्रोत्साहन गर्ने नीति तथा आयोजनाको विवरण २,वार्षिक कार्यक्रम प्रगित प्रतिवेदन ३,स्थलगत अवलोकन प्रतिवेदन
पूर्वाधार विकास				४	२				
६५	प्रजनन स्वास्थ्य	४.२.१	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरा काममा नलगाउने व्यवस्था गरी सो को कार्यान्वयन	१	०	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरा काममा नलगाउने व्यवस्था गरी सो को कार्यान्वयन गरेको	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरा काममा नलगाउने व्यवस्था गरी सो को कार्यान्वयन नगरेको	प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरा काममा नलगाउने व्यवस्था नगरेको	१,प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी वार्षिक नीति र कार्यक्रम
६६		४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी अलग्गै स्तनपान	१	०.५	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी अलग्गै स्तनपान	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी अलग्गै स्तनपान	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा कर्मचारी लगायत सेवाग्राहीलाई लक्षित	१, स्तनपान कक्षको व्यवस्था २,स्तनपान कक्ष संचालन सम्बन्धी निर्णय

			कक्षको व्यवस्था र कार्यान्वयन			व्यवस्था र कार्यान्वयन भएको	कक्षको व्यवस्था गरिए पनि कार्यान्वयन नभएको	गरी अलग्गै स्तनपान कक्षको नभएको	
६७		४.२.३	परिवार नियोजन मातिशशु कल्याण ,विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरु - सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधारगर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच=आई भि एडस, स्तन क्यान्सर) संचालन	१	१	परिवार नियोजन मातिशशु कल्याण ,विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरु - सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच=आई भि एडस, स्तन क्यान्सर) संचालन गरेको	परिवार नियोजन मातिशशु कल्याण ,विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरु - सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच=आई भि एडस, स्तन क्यान्सर) केही वडामा संचालन गरेको	परिवार नियोजन मातिशशु कल्याण ,विस्तारित खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा,स्वास्थ्य लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरु - सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर सुत्केरी हुदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नका लागि किशोरीहरुको लागि प्रजनन र यौन शिक्षा आदान प्रदान , एच=आई भि एडस, स्तन क्यान्सर) संचालन नगरेको	१, वार्षिक विकास कार्यक्रम २ प्रगति प्रतिवेदन
६८		४.२.४	महिला, आर्थिकरूपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समुहको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण साथै सहयोग गर्न वजेट तथा व्यवस्था र कार्यान्वयन	१	१	महिला, आर्थिकरूपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समुहको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण साथै सहयोग गर्न वजेट तथा व्यवस्था र कार्यान्वयन गरेको	महिला, आर्थिकरूपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समुहको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण साथै सहयोग गर्न वजेट व्यवस्था गरिएको तर कार्यान्वयन नगरेको	महिला, आर्थिकरूपले विपन्न घरपरिवार लगायत लक्षित समुहको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण साथै सहयोग गर्न वजेट	१,आवधिक विकस योजनाको दस्तावेज

								तथा व्यवस्था नगरिएको	
प्रजनन स्वास्थ्य				४	२.५				
६९		४.३.१	स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाएको र सवै बालबालिका विद्यालय भर्ना	१	१	स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाएको र सवै बालबालिका विद्यालय भर्ना भएको	स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाएको र सवै बालबालिका विद्यालय भर्ना नभएको	स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रका विद्यालय जाने उमेरका सवै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउने प्रवन्ध नमिलाएको	१, विद्यालय भर्ना सम्बन्धी निर्णय , विद्यालय जाने उमेरमा बालबालिकाको समूहगत भर्ना अध्ययन प्रतिवेदन
७०	शिक्षा कार्यक्रम	४.३.२	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका बालबालिकालाई दिवाखाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्री ,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निष्पक्ष वितरणको व्यवस्था	१	१	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका बालबालिकालाई दिवाखाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्री ,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निष्पक्ष वितरणको व्यवस्था मिलाएको	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका केही बालबालिकालाई दिवाखाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्री ,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निष्पक्ष वितरणको व्यवस्था मिलाएको	स्थानीय तहले आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालबालिका तथा लक्षित समुदायका बालबालिकालाई दिवाखाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्री ,पोशाक र छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निष्पक्ष वितरणको व्यवस्था नगरेको	१, वार्षिक कार्यक्रम र कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २, बालबालिका छनौटका आधार
७१		४.३.३	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा वजेट र कार्यक्रम भएको र सो अनुसार	१	०.५	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा वजेट र कार्यक्रम भएको र सो अनुसार संचालन (	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा वजेट र कार्यक्रम भएको र सो अनुसार संचालन (अभिभावक	निरक्षर महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति तथा वजेट र कार्यक्रम नभएको	१, स्वीकृत आवधिक नीति तथा कार्यक्रम र निरक्षर महिलाका लागि संचालित

			संचालन (अभिभावक शिक्षा र प्रौढ शिक्षा)			अभिभावक शिक्षा र प्रौढ शिक्षा भएको	शिक्षा र प्रौढ शिक्षा नभएको		कार्यक्रम प्रतिवेदन
७२		४.३.४	विद्यालयमा छात्र छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुट शौचालय, पानीको व्यवस्था र किशोरी छात्राको लागि सेनिटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्री सहित यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन	१	०.५	विद्यालयमा छात्र छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुट शौचालय, पानीको व्यवस्था र किशोरी छात्राको लागि सेनिटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्री सहित यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको	विद्यालयमा छात्र छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुट शौचालय, पानीको व्यवस्था र किशोरी छात्राको लागि सेनिटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्री सहित यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन नभएको	विद्यालयमा छात्र छात्र र यौनिक अल्पसंख्यकका लागि छुटाछुट शौचालय, पानीको व्यवस्था र किशोरी छात्राको लागि सेनिटरी प्याड लगायत आवश्यक सामग्री सहित यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन नभएको	१,वार्षिक नीति,कार्यक्रम र विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन
शिक्षा कार्यक्रम				४	३				
७३	खानीपानी सरफाई कार्यक्रम	४.४.१	थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी , हात धुने व्यवस्था, महिला , पुरुष लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयकी व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानीटाइजरको प्रवबन्ध	१	०.५	थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी , हात धुने व्यवस्था, महिला , पुरुष लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयकी व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानीटाइजरको प्रवबन्ध गरेको	थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी , हात धुने व्यवस्था, महिला , पुरुष लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयकी व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानीटाइजरको आंशिकरूपमा प्रवबन्ध गरेको	थानीय तहका कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी , हात धुने व्यवस्था, महिला , पुरुष लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको लागि अलग्गै शौचालयकी व्यवस्था र सावुन पानी तथा स्यानीटाइजरको प्रवबन्ध नगरेको	१,वार्षिक नीति,कार्यक्रम र अनुगमन प्रतिवेदन

७४		४.४.२	स्थानीय तहका आयोजना महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडामा पूर्ण सरसफाई, घरघरमा शौचालय,पिउने पानी , पोखरी र सरसफाई अभियान संचालन	१	०.५	स्थानीय तहका आयोजना महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडामा पूर्ण सरसफाई, घरघरमा शौचालय,पिउने पानी , पोखरी र सरसफाई अभियान संचालन हुने गरेको	स्थानीय तहका आयोजना महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडामा पूर्ण सरसफाई, घरघरमा शौचालय,पिउने पानी , पोखरी र सरसफाई अभियान संचालन हुने गरेको	स्थानीय तहका आयोजना महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वडामा पूर्ण सरसफाई, घरघरमा शौचालय,पिउने पानी , पोखरी र सरसफाई अभियान संचालन नभएको	१,वार्षिक नीति कार्यक्रम र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन २,उपभोक्ता सम्बन्धी निर्णय र महिलाको सहभागिताको विवरण
७५		४.४.३	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकहिने फोहोर छुटियाउने व्यवस्था ,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साबाट निस्कने फोहोर पानीबाट करेसाबारी,कौसीखेती,ग मला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला तथा पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन	१	०.५	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकहिने फोहोर छुटियाउने व्यवस्था ,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साबाट निस्कने फोहोर पानीबाट करेसाबारी,कौसीखेती,गम ला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला तथा पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन हुने गरेको	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकहिने फोहोर छुटियाउने व्यवस्था ,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साबाट निस्कने फोहोर पानीबाट करेसाबारी,कौसीखेती,ग मला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला तथा पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम केही वस्तीमा संचालन हुने गरेको	टोल गाउँवस्तीमा कुहिने र नकहिने फोहोर छुटियाउने व्यवस्था ,फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साबाट निस्कने फोहोर पानीबाट करेसाबारी,कौसीखेती, गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला तथा पुरुषको समान सहभागिता वृद्धिका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन नभएको	१,वार्षिक नीति कार्यक्रम र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन २,उपभोक्ता सम्बन्धी निर्णय र महिलाको सहभागिताको विवरण
७६		४.४.४	टोलवस्तीमा सफा पानीको सहज	१	०.५	टोलवस्तीमा सफा पानीको सहज	टोलवस्तीमा सफा पानीको सहज	टोलवस्तीमा सफा पानीको सहज	१,वार्षिक नीति कार्यक्रम र

			व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगत कुवा तथा इनारको पुर्नजीवन कार्यक्रम स्वीकृती तथा कार्यक्रममा महिलाको सक्रिय सहभागिता			व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगत कुवा तथा इनारको पुर्नजीवन कार्यक्रम स्वीकृती तथा कार्यक्रममा महिलाको सक्रिय सहभागिता हुने गरेको	व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगत कुवा तथा इनारको पुर्नजीवन कार्यक्रम स्वीकृती तथा कार्यक्रममा महिलाको सक्रिय सहभागिता नभएको	व्यवस्थापनका लागि आकासे पानी संकलन र भण्डारण गरी परंपरगत कुवा तथा इनारको पुर्नजीवन कार्यक्रम स्वीकृती नभएको	कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन २,उपभोक्ता सम्बन्धी निर्णय र महिलाको सहभागिताको विवरण
खानीपानी सरफाई कार्यक्रम				४	२				
७७	स्वरोजगार तथा आयआर्जन कार्यक्रम र बजार व्यवस्थापन	४.५.१	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीबी नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम समावेश र कार्यान्वयन	१	०.५	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीबी नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम समावेश र कार्यान्वयन गरेको	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीबी नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम समावेश र कार्यान्वयन नगरेको	आवधिक योजना , वार्षिक नीति कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा वेरोजगारी र गरीबी नक्साङ्कन समेतको आधार लिई महिला तथा लक्षित समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक,आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम तय नगरेको	१,वार्षिक नीति,कार्यक्रम र अनुगमन प्रतिवेदन २ , निर्णय र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन
७८		४.५.२	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला लक्षित समूहको क्षमता विकासका लागि	१	१	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला लक्षित समूहको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम तय र कार्यान्वयन गरेको	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला लक्षित समूहको क्षमता विकासका लागि	स्थानीय तहले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला लक्षित समूहको क्षमता विकासका लागि	१, आवधिक तथा वार्षिक नीति र कार्यक्रम तथा निर्णय २,कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन

			कार्यक्रम तय र कार्यान्वयन				कार्यक्रम तय र कार्यान्वयन नगरेको	कार्यक्रम तय नगरेको	
७९		४.५.३	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन,स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका विषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामाजिक परिचालन गर्ने नीति लीई कार्यान्वयन	१	०.५	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन,स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका विषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामाजिक परिचालन गर्ने नीति लीई कार्यान्वयन गरेको	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन,स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका विषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामाजिक परिचालन गर्ने नीति लीई कार्यान्वयन नगरेको	ग्रामिण महिला प्राविधिकहरु (पशुसेवा, कृषि खाद्य प्रविधि, वन,स्वास्थ्य र पूर्वाधार) लगायतका विषय सम्बन्धी प्राविधिक र सामाजिक परिचालन गर्ने नीति नलिईएको	१, आवधिक तथा वार्षिक नीति र कार्यक्रम तथा निर्णय २,कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन
८०		४.५.४	गरीव तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुफ्त मूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिई कार्यान्वयन	१	०	गरीव तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुफ्त मूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिई कार्यान्वयन गरेको	गरीव तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुफ्त मूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने नीतिको कार्यान्वयन नगरेको	गरीव तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुफ्त मूल्य सहकारी पशलहरुको व्यवस्थापन गर्ने नीति नभएको	१, आवधिक तथा वार्षिक नीति र कार्यक्रम तथा निर्णय २,कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन
स्वरोजगार तथा आयआर्जन कार्यक्रम र बजार व्यवस्थापन				४	१.५				
सेवा प्रवाहको जम्मा				२०	११				

५ सुशासन र उत्तरदायि

सि नं	उप विषय क्षेत्र	उपसूचक		मूल्याङ्कन		मूल्याङ्कनको आधार			प्रमाणीकरणको आधार
		क्र सं	सूचक	पूर्णाङ्क	यथार्थ	राम्रो वा उत्तम अवस्था (१ अङ्क)	मध्यम अवस्था (०=५ अङ्क)	अति कमजोर अवस्था (० अङ्क)	
८१	सुशासन	५.१.१	स्थानीय तहले सेवा प्रवाह , विकास निर्माण र सुशास प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानुन जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी /समिति कार्यदलबाट निर्णय गरी कार्य गर्ने	१	१	स्थानीय तहले सेवा प्रवाह , विकास निर्माण र सुशास प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानुन जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी /समिति कार्यदलबाट निर्णय गरी कार्य गर्ने गरेको	स्थानीय तहले सेवा प्रवाह , विकास निर्माण र सुशास प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानुन जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी /समिति कार्यदलबाट निर्णय भए पनि सो अनुसार कार्य नभएको	स्थानीय तहले सेवा प्रवाह , विकास निर्माण र सुशास प्रवर्द्धनका विषयमा नीति, कानुन जारी गरी सोही बमोजिम तोकिएका पदाधिकारी /समिति कार्यदलबाट निर्णय नभएको	१,स्थानीय तहले सेवा प्रवाह , विकास निर्माण सुशासन प्रवर्द्धनका विषयमा जारी नीति तथा कानुन २, निर्णय प्रक्रिया र निर्णय
८२		५.१.२	स्थानीय तहले सुशासन प्रवर्द्धन,जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशिलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति लिई सोको कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहले सुशासन प्रवर्द्धन,जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशिलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति लिई सोको कार्यान्वयन गरेको	स्थानीय तहले सुशासन प्रवर्द्धन,जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशिलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति लिई सोको कार्यान्वयन नगरेको	स्थानीय तहले सुशासन प्रवर्द्धन,जनसहभागिता अभिवृद्धि , भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्यसहनशिलता र महिला तथा लक्षित समूहलाई अग्राधिकार दिने नीति नलिईएको	१, सम्बन्धीत नीति कानुन र कार्यक्रम प्रतवेदन
८३		५.१.३	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताका क्षेत्रमा	१	०.५	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताका	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताका क्षेत्रमा	महिला अधिकार तथा समानताका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा	१, स्वीकृत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

			कार्यक्रम तय र कार्यान्वयन			क्षेत्रमा कार्यक्रम तय र कार्यान्वयन गरेको	कार्यक्रम तय गरे पनि कार्यान्वयन नगरेको	प्रतिबद्धताका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय नगरेको	
८४		५.१.४	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी सन १९८९मा उल्लेख भए अनुरूपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम संचालन	१	०.५	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी सन १९८९मा उल्लेख भए अनुरूपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम संचालन गरेको	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी सन १९८९मा उल्लेख भए अनुरूपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम संचालन नगरेको	बाल अधिकार अन्तराष्ट्रिय महाशन्धी सन १९८९मा उल्लेख भए अनुरूपका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न वजेट विनियोजन नगरेको	१, स्वीकृत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
सुशासन				४	२.५				
८५	उत्तरदायित्व र जफावदेहीता	५.२.१	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाकी सार्वजनिकीकरण	१	१	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाकी सार्वजनिकीकरण गरेको	स्थानीय तहले केही कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाकी सार्वजनिकीकरण गरेको	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र नियमित पत्रकार भेटघाट तथा सूचनाकी सार्वजनिकीकरण नगरेको	१, सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई , सामाजिक परीक्षण गरेको दस्तावेज र पत्रकार भेटघाट तथा सूचना सार्वजनिकीकरण गरेको अभिलेख
८६		५.२.२	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा	१	१	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्षित	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई	१ , परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको

			लक्षित समुदाय र व्यक्तिको सहभागिता			समुदाय र व्यक्तिको सहभागिता गरेको	केही लक्षित समुदाय र व्यक्तिको सहभागिता गरेको	कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यक्तिको सहभागिता नगरेकी	प्रतिवेदन विवरण
८७		५.२.३	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यक्तिबाट उठने प्रश्नको अभिलेख राखी स्थानीय तहबाट सम्बोधन	१	०.५	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यक्तिबाट उठने प्रश्नको अभिलेख राखी स्थानीय तहबाट सम्बोधन हुने गरेको	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यक्तिबाट उठने प्रश्नको अभिलेख राखिएता पनि स्थानीय तहबाट सम्बोधन नभएको	स्थानीय तहले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्षित समुदाय र व्यक्तिबाट उठने प्रश्नमा केही नभएको	१, परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको प्रतिवेदन विवरण २, गुनासो व्यवस्थापन रजिष्टर
८८		५.२.४	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वकृति र कार्यान्वयन	१	०.५	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वकृति र कार्यान्वयनमा ल्याएको	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वकृति र कार्यान्वयनमा नल्याएको	स्थानीय तहका जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वकृत नगरिएको	१, स्वीकृत आचार संहिता र पालना भए नभएको अनुगमन प्रतिवेदन
उत्तरदायित्व र जफावदेहीता				४	२.५				
८९	सूचना तथा संचार	५.३.१	स्थानीय तहले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रममा महिला लगायत सबै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र बजेट सरोकारवालाले	१	०.५	स्थानीय तहले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रममा महिला लगायत सबै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र बजेट	स्थानीय तहले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रममा महिला लगायत सबै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र बजेट सरोकारवालाले	स्थानीय तहले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरी कार्यक्रममा महिला लगायत सबै लक्षित समूहका लागि राखिएको कार्यक्रम र बजेट सरोकारवालाले	१, वार्षिक कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको अभिलेख पुस्तिका

			थाहा पाउने गरी सार्वजनिक			सरोकारवालाले थाहा पाउने गरी सार्वजनिक	थाहा पाउने गरी सार्वजनिक नगरीएको	थाहा पाउने गरी सार्वजनिक नै नगरेको	
९०		५.३.२	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना सवैले पुझने गरी भाषामा प्रसारण	१	०.५	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना सवैले पुझने गरी भाषामा प्रसारण गरेको	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना प्रवाह गरे पनि सवैले पुझने गरी भाषामा प्रसारण नगरेको	स्थानीय तहले स्थानीय सूचना प्रसारण नै नगरेको	१.वार्षिक कार्यक्रम र सूचना प्रसारण गरेको अभिलेख
९१		५.३.३	स्थानीय तहले रडियो],एफ=एम=, छापा लगायतका श्रव्यदृश्य समेतको सवै माध्यमद्वारा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित	१	०.५	स्थानीय तहले रडियो],एफ=एम=, छापा लगायतका श्रव्यदृश्य समेतको सवै माध्यमद्वारा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गरेको	स्थानीय तहले रडियो],एफ=एम=, छापा लगायतका श्रव्यदृश्य समेत केही माध्यमद्वारा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गरेको	स्थानीय तहले रडियो],एफ=एम=, छापा लगायतका श्रव्यदृश्य समेतको कुनैपनि माध्यमद्वारा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित नगरेको	१.वार्षिक कार्यक्रम र सूचना प्रसारण गरेको अभिलेख
९२		५.३.४	स्थानीय तहमा महिला लगायत सवै लक्षित समूहमा सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट जनचेतना अभिवृद्धि	१	०.५	स्थानीय तहमा महिला लगायत सवै लक्षित समूहमा सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट जनचेतना अभिवृद्धि भएको	स्थानीय तहमा महिला लगायत केही लक्षित समूहमा सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट जनचेतना अभिवृद्धि भएको	स्थानीय तहमा महिला लगायत कुनै पनि लक्षित समूहमा सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट जनचेतना अभिवृद्धि नभएको	१, कार्यक्रम पश्चातको मूल्यामन २, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन
सूचना तथा संचार				४	२				

९३	अनुगमन र मूल्याङ्कन	५.४.१	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट सबै लक्षित वर्ग तथा समुदायले लाभ प्राप्त	१	०.५	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट सबै लक्षित वर्ग तथा समुदायले लाभ लिएको	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट केही लक्षित वर्ग तथा समुदायले लाभ लिएको	स्थानीय तहबाट संचालित कार्यक्रम वा परियोजनाबाट कुनै पनि लक्षित वर्ग तथा समुदायले लाभ नपाएको	१, कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन २, स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदन
९४		५.४.२	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण	१	०	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण गरेको	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको आंशिक मात्र विश्लेषण गरेको	स्थानीय तहले संचालन गरेका लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण नगरेको	१, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम प्रतिवेदन २, कार्यक्रमको प्रभावकारीता अध्ययन प्रतिवेदन ३, कार्यक्रमको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण प्रतिवेदन
९५		५.४.३	स्थानीय तहको समिक्षा बैठकमा महिला लगायत सबै लक्षित वर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा कार्यक्रम उपर छलफल	१	०.५	स्थानीय तहको समिक्षा बैठकमा महिला लगायत सबै लक्षित वर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा कार्यक्रम उपर छलफल हुने गरेको	स्थानीय तहको समिक्षा बैठकमा महिला लगायत सबै लक्षित वर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा केही कार्यक्रम उपर छलफल हुने गरेको	स्थानीय तहको समिक्षा बैठकमा महिला लगायत सबै लक्षित वर्ग तथा समुदायको उपस्थितिमा केही कार्यक्रम उपर कहिले छलफल नगरेको	१, समिक्षा बैठकको उपस्थिति र निर्णय
९६		५.४.४	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणलाई सम्बोधन गरी योजना तथा कार्यक्रम तयार	१	०.५	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणलाई सम्बोधन गरी योजना तथा कार्यक्रम तयार गरेको	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणका केही विषयलाई सम्बोधन	अनुगमन र मूल्याङ्कनको पृष्ठपोषणका विषयलाई सम्बोधन गरी योजना तथा	१, वार्षिक कार्यक्रम २, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन

							गरी योजना तथा कार्यक्रम तयार गरेको	कार्यक्रम तयार नगरेको	
अनुगमन र मूल्याङ्कन				४	१.५				
९७	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	५.५.१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारले तय गरेका नीति, कानुन तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण		१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारले तय गरेका नीति, कानुन तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गरेको	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारले तय गरेका नीति, कानुन तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गरेको	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारले तय गरेका नीति, कानुन तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण नगरेको	१, संघ प्रदेशको सहकार्यमा संचालित कार्यक्रम, नीतिहरूको कार्यान्वयनमा सहजीकरण तथा अनुगमन प्रतिवेदन
९८		५.५.२	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच संचालन निर्माण भई कार्यगत छलफल		०.५	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच संचालन निर्माण भई कार्यगत छलफल वर्षमा कम्तीमा दुई पटक हुने गरेको	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच संचालन निर्माण भई कार्यगत छलफल वर्षमा कम्तीमा एक पटक हुने गरेको	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच संचालन निर्माण नभएको	१, संजाल निर्माण र निर्णय पुस्तिका
९९		५.५.३	लैंगिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवालाबीच कार्यकत संयन्त्रका प्रतिनीधिलाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी		१	लैंगिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवालाबीच कार्यकत संयन्त्रका प्रतिनीधिलाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास	लैंगिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवालाबीच कार्यकत संयन्त्रका केही प्रतिनीधिलाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी	लैंगिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवालाबीच कार्यकत संयन्त्रका प्रतिनीधिलाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी	१, संजालका प्रतिनीधीहरूको विवरण २, क्षमता विकास तालिम कार्यक्रमको उपस्थिति र प्रतिवेदन

			विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम			सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम प्रदान गरेको	विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम प्रदान गरेको	विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम प्रदान नगरेको	
१००		५.५.४	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने महाशन्धीको राष्ट्रिय कार्ययोजना , संयुक्त राष्ट्रसङ्घी सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२०को राष्ट्रिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन		०.५	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने महाशन्धीको राष्ट्रिय कार्ययोजना , संयुक्त राष्ट्रसङ्घी सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२०को राष्ट्रिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरेको	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने महाशन्धीको राष्ट्रिय कार्ययोजना , संयुक्त राष्ट्रसङ्घी सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२०को राष्ट्रिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन गरे पनि कार्यान्वयन नगरेको	महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने महाशन्धीको राष्ट्रिय कार्ययोजना , संयुक्त राष्ट्रसङ्घी सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२०को राष्ट्रिय कार्ययोजना र मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरिएका कार्यक्रममा वजेट विनियोजन र कार्यक्रम नै नएको	१, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम २, कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रगति विवरण
समन्वय र सम्बन्ध विस्तार				४	३				
सुशासन तथा उत्तरदायित्वको जम्मा				२०	११.५				

- सुत्केरी तथा अन्य कारले लामो समय विदामा बसेको समयमा अध्ययन अध्यापनलाई निरन्तरता दिन स्वयम्सेवक शिक्षकको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सामुदायिक शिक्षालाई प्रविधिमैत्री, गुणस्तरीय, सिपमूलक र जीवनोपयोगी बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई प्रारम्भिक बालविकास, आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षामा सहज पहुँच पुऱ्याइनेछ। नगरभित्र सञ्चालित बालविकास केन्द्रको स्तर उन्नतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- शिक्षकमार्फत अध्यापनको सुनिश्चितता गरिनेछ । बालबालिकामैत्री शौचालयको व्यवस्था, सेनिटरी प्याडको नियमित र भरपर्दो वितरण तथा समुचित विसर्जनको व्यवस्थाका लागि भेन्डिङ मेसिन जडान, बालिका छात्रवृत्तिको व्यवस्था, विद्यार्थीका लागि पोसाक, दिवा खाजा, पाठ्यसामग्रीजस्ता प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरी शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरक्षेत्रका नागरिकहरूलाई साक्षर बनाइ पूर्ण साक्षर नगर बनाउन प्रौढ शिक्षा कार्यक्रम र प्रौढ शिक्षाबाट साक्षर बनेका नागरिकहरूका लागि साक्षरोत्तर कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत उत्पीडित असाहय, सीमान्तीकृत तथा आर्थिक अवस्था कमजोर भएका अल्पसङ्ख्यक तथा जेहन्दार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा आवधिक रूपमा विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गरी स्वास्थ्यकर्मी मार्फत पोषण सम्बन्धी परामर्श सेवा उपलब्ध गराइनेछ । नगरभित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा अनिवार्य रूपमा स्काउट कक्षा सञ्चालन गरिनेछ साथै विद्यालय छनौट गरी दुई ओटा सामुदायिक विद्यालयका स्काउटमा आबद्ध विद्यार्थीहरूलाई पोसाक उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरभित्रका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूका विद्यार्थीहरूको प्रतिभा पहिचान तथा प्रस्फुटनका निमित्त वार्षिक रूपमा अतिरिक्त क्रियाकलापहरू समेट्ने गरी सुन्दरहरैँचा खेल मेला (सुन्दरहरैँचा स्पोर्ट्स मिट) कार्यक्रमको आयोजना गरिनेछ। गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । नगरक्षेत्रभित्र सञ्चालित गुरुकुल, गुम्बा तथा मदरसा लगाएत परम्परागत तथा धार्मिक विद्यालयलाई एकीकृत गरी व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ।

- विद्यालयको पहुँचभन्दा बाहिर रहेका बालबालिकाहरूका लागि व्यापक भर्ना अभियान मार्फत पहुँच विस्तार गरिनेछ साथै कक्षा दोहो-याउने र छोड्ने दरलाई न्युनीकरण गर्ने अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयको पहुँचभन्दा बाहिर रहेका बालबालिकाहरूका लागि व्यापक भर्ना अभियान मार्फत पहुँच विस्तार गरिनेछ साथै कक्षा दोहो-याउने र छोड्ने दरलाई न्युनीकरण गर्ने अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई श्रममा जोड्ने र उत्पादन भएको वस्तुहरूको बिक्रीबाट प्राप्त हुने आम्दानी उनीहरूकै सुविधामा खर्च गरिनेछ।
- अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागि सञ्चालित दिवा सेवा केन्द्रलाई व्यवस्थित गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ । माध्यमिक विद्यालयका छात्रासँग उपमेयर अन्तरक्रिया कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ साथै विद्यालयमा सुझाब पेटिकाको व्यवस्थापन गरिनेछ।
- स्वास्थ्य नीति सुन्दरहरैँचा नगरपालिका भित्र स्थायी रूपमा बसोबास भएका ६० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई नगर अस्पतालमा लाग्ने ओपिडी शुल्क निः शुल्क गरिनेछ।
- ८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिक तथा शारीरिक रूपमा पूर्ण रूपमा अशक्त भएका व्यक्तिहरूलाई घरमा गई बैंकका कर्मचारी मार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिने तथा निशुल्क स्वास्थ्य जाँच गरी नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने निशुल्क औषधी समेत सोही समय उपलब्ध गराइने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- गर्भवती महिलालाई स्वास्थ्य केन्द्रमा नियमित चेकजाँच गर्न र स्वास्थ्य संस्थामा गइ प्रसूति गराउन प्रोत्साहन गर्ने, स्वास्थ्य चौकीमा नियमित चेकजाँच गराउने गर्भवती महिलाहरूलाई अन्यत्र अस्पतालमा प्रसूतिका लागि जानु पर्ने भएमा निः शुल्करूपमा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- स्पाइनल इन्जुरीका कारण अपाङ्गता भएका लगायत गम्भीर प्रकृतिको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पुनःस्थापना तथा उनीहरूलाई आवश्यक सहयोग गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- प्रत्येक नागरिकको अनिवार्य स्वास्थ्य विमा गर्ने, जेष्ठ नागरिक, विपन्न, दलित, एकल महिला, कडा रोगी र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमामा सहूलियत तथा निःशुल्क गरिनेछ । स्वास्थ्य सेवा शिविर सञ्चालन, प्रजनन स्वास्थ्य, पोषण सेवासम्बन्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।

- एक घर एक धारा अभियानलाई क्रमशः सञ्चालन गरिनेछ । विद्यालय सहित सबै सार्वजनिक संस्थाहरूमा खानेपानीको सर्वसुलभ उपलब्धता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- महिलाको सहभागिता उद्यमशीलता र लगनशीलता कार्यक्रमलाई प्रथमिकता दिइनेछ।
- कला, भाषा, संस्कृती, साहित्यको संरक्षण र सम्बद्र्धन गर्न नगर स्तरीय प्रतिष्ठान गठन गरी नगर क्षेत्रभित्र रहेका विभिन्न भाषा, कला, संस्कृति तथा साहित्यको संरक्षण, समद्र्धन र विकास गर्दै लगिनेछ ।
- नीति निर्माण तथा निर्णय प्रकृत्यामा सबै पक्षको पहुँच तथा संलग्नताको सुनिश्चितता रहने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सिप, उत्पादन र आयआर्जनः महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- नगरको पहिचान झल्कने गरी 'नगर गान' निर्माण गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्र भित्रका विभिन्न सङ्गठित असङ्गठित क्षेत्रका कार्यरत महिला तथा पुरुष कामदारहरूको ज्यालामा रहेका असमानता हटाउन आवश्यक पहल गरिनेछ । तथा बालश्रमलाई निषेध गरी बालश्रम मुक्त नगर घोषणा गरिनेछ ।
- नगरभित्र रहेका जेष्ठ नागरिक चौतारीहरूलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक चौतारीलाई पुस्ताहरू बीच अनुभव आदन प्रदानको केन्द्रका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समिति, टोल विकास संस्था तथा निर्माण व्यवसायीद्वारा सञ्चालन गरिने आयोजनाहरूमा कार्यरत श्रमिकहरूको अनिवार्य सामूहिक श्रमिक दुर्घटना विमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै श्रमिक सूचीकरण कार्य गरिनेछ ।
- हिँसा पिडित, द्वन्द्व पिडित, अनाथ र आश्रय विहिन महिला बालबालिकाहरूको उचित बसोबासको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले व्यवसाय स्थापना गर्दा नगरपालिकाद्वारा लगाइने व्यवसाय दर्ता शुल्कमा पचास प्रतिशत छुट दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- दलित, जनजाति, आदिवासीहरूको मौलिकता झल्कने पेसा व्यवसाय तथा उद्योग स्थापना गर्दा लाग्ने व्यवसाय दर्ता निःशुल्क गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- लौङ्गिक हिंसा पिडित महिलाहरूको लागि आयआर्जन उन्मुख सिप विकास, क्षमता विकास तथा उद्यमशीलता विकास कार्यक्रमको माध्यमबाट आत्मनिर्भर बनाउन प्रोत्साहन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

- नगरक्षेत्रभित्रका क्रियाशिल महिला संघ सस्थाहरुसँग उपमेयर अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- अपाङ्गताहरुको लागि परिचयपत्र वितरण कार्यक्रमलाई घुम्ति शिविर मार्फत अभियानका रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकसँग उपमेयर भलाकुसारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सहकारी खेती, सामुहिक खेतीका साथै बाली चक्लाबन्दीलाई प्रोत्साहन गरी आवश्यकता अनुसार बाली पकेट क्षेत्र निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरभित्र प्राकृतिक पार्क तथा बाल उद्यानहरु निर्माण गरिनेछ ।
- सामुदायिक वन क्षेत्रसँग आवश्यक समन्वय गरी पर्यावरणीय पार्क तथा उद्यान निर्माण गर्नुका साथै पर्यापर्यटन निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवा तथा स्वदेशमै सिप सिक्ने दक्षता हाँसिल गरेका युवाहरुका लागि मागका आधारमा नव पर्वर्दन कोष स्थापना गरी उत्पादनसँग जोडन आवश्यक कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- लघुउद्यम विकास कोषको स्थापना गरी वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवाहरु तथा लघु उद्यम सञ्चालन गर्न चाहने आर्थिक रूपले विपन्न महिला तथा सीमान्तकृत नागरिकहरुलाई लघु उद्यम गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा विशेष औधोगिक क्षेत्र र औधोगिक ग्रामको पूर्वाधार निर्माणको कार्य थालनी गरिनेछ । नगर स्वरोजगार कार्यक्रमअन्तर्गत नगरभित्र रहेका दक्ष तथा अर्धदक्ष जनशक्तिहरुको सीप परीक्षण गर्न, सीप अभिवृद्धि गर्न आवश्यक दक्ष प्राविधिक तालिमहरुको सञ्चालन गरी तालिम पश्चात स्वरोजगार बन्न चाहनेहरुलाई समूहमा प्रविधि तथा औजार हस्तान्तरण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- रोजगार प्रदायक उद्योगहरुको स्थापनाको लागि प्रोत्सान गरिनेछ । उद्योग र उत्पादनसँग सम्बन्धित तालिम सञ्चालन गर्दा मागमा आधारित र लेभल २ र ३ का तालिम दिई व्यावसायिक र दक्ष बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- “हिलो मुक्त उज्यालो नगर”
- नगरभित्र निर्माण हुने भौतिक संरचनाहरु अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री, लैङ्गिकमैत्री, जेष्ठनागरिक मैत्री र वातावरण मैत्री बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरभित्र निर्माण हुने आवासीय तथा व्यावसायिक भवनहरुमा सौर्य लगायतका वैकल्पिक/नविकरणीय ऊर्जाको प्रयोगमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- भूमिहीन, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको लागि गठन भएको भूमि आयोगसँग आवश्यक पहल गरी यथाशीघ्र जग्गा धनी प्रमाणपुर्जा वितरण गरिनेछ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको लैंगिक समातना तथा सामाजिक समावेशीकरणमैत्री कार्यक्रम अनुसूचि- ३

• सीप विकास तथा जनचेतना गोष्ठी • असल पशुपालन अभ्यास सम्बन्धी कृषकसंग विशेष कार्यक्रम • उत्कृष्ट पशुपालन किशासन सम्मान • पशुपालन समुह गठन र परिचालन • स्थानीय पाठ्यक्रम प्रबोधिकरण र छपाई • अभिभावक सचेतना कार्यक्रम • विपन्न जेहेनदार विद्यार्थी छात्रवृत्ति र शैक्षिक सामग्री वितरण • शिक्षा तथा पोषण अनुदान • बालविकास केन्द्रमा शैक्षिक तथा खेल सामग्री वितरण • छात्रासंग उपमेयर अन्तरक्रिया कार्यक्रम • लैंगिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान • हिंसा प्रभावित महिला र बालबालिकाका लागि राहत तथा तथा उद्धार कोष • अपाङ्गता परियपत्र घुम्ती शिविर संचालन • दलित उत्थान तथा जिविकोपार्जन • अपाङ्गता विद्यार्थीका लागि बहुविद्यालय र अध्ययनमा सहयोग • मानव सेवा आश्रम र माया घर व्यवस्थापन • खानेपानी तथा सरसफाई • लागु औषद विरुद्ध युवा जागरण • भाषाकला र संस्कृति प्रबर्द्धन • जलवायु परिवर्तन तथा वातावरण संरक्षण • फोहोहमैला व्यवस्थापन • थारु कल्याणकारी सभा कार्यालय निर्माण • अपाङ्गता बालबालिकाका लागि पोषण कार्यक्रम • वेमौसमी तरकारी विउ वितरण	• उपमेयर कप महिला भलिबल • सेनिटरी प्याड डिस्पोजल मेशिन खरिद र वितरण • महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका प्रोत्साहन • गर्भवति महिलाका लागि निशुल्क घुम्ती भिडियो एक्सेर • नगरप्रमुख निशुल्क घरदैलो जेष्ठ नागरिक उपचार कार्यक्रम • महिलाको पाठेघर मुखको क्यानसर जाँच • गर्भवति तथा सुत्केरी मोवायल दर्ता • बालमैत्री स्थानीय शासन प्रबर्द्धन • बालभेला • महिलाका लागि लोकसेवा तयारी कक्षा • अटिजम बालबालिकाका अभिभावक सचेतना • जेष्ठ नागरिक दिवस तथा सम्मान • जेष्ठ नागरिकसंग उपमेयर भलाकुसारी कार्यक्रम • आदिवासी जनजाति जात्रा पर्व र मेला व्यवस्थापन • आदिवासी जनजाति सामुदायिक भवन निर्माण • पिछडावर्ग जिविकोपार्जन र सीपमुलक कार्यक्रम • अतिविपन्न व्यक्ति न्यानो कपडा वितरण • स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम • सार्वजनिक क्षेत्रमा डस्विन वितरण • अपाङ्गता व्यक्तिलाई सहायक सामग्री वितरण • युवा ड्राईभिङ्ग तालिम • जेष्ठ माता पिता सम्मान
--	--

• महिला ढाकावुनाई तालिम • दलित कानुनी सचेतना कार्यक्रम • युवा स्वरोजगार कार्यक्रम • बालबालिका ट्रयाकसुट वितरण • अपाङ्ग विउपुँजी कार्यक्रम • युवति लक्षित व्युटीपार्लर तालिम • सहरी स्वास्थ्य केन्द्र सुत्केरी पोषण कार्यक्रम • वडा बालसंजाल ककृत्वकला कार्यक्रम • अपाङ्ग अधिकार र सचेतना • दलित अल्पसंख्यक तथा पिछाडावर्ग हक अधिकार सचेतना	• मन्टेश्वरी तालिम • सितलहर प्रभावित विपन्न परिवार र टोलवासीलाई न्यानो कपडा र दाउरा वितरण • गर्भवति महिला पोषिलो खानेकुरा प्रदान • लैंगिक समावेशीकरण कार्यक्रम • जेष्ठ नागरिक भ्रमण • विपद व्यवस्थापन • वोरिङ्ग वितरण • मानो चामल कार्यक्रम • महिलाको लागि नौमति बाजा वजाउने तालिम • वडा कार्यालयसंग बालबालिका कार्यक्रम
---	---

कार्यशालाकाको उपस्थिति विवरण :

क्र.सं.	नाम थर	कार्यालय	पद	लैङ्गिक सहभागिता		जातिगत सहभागिता				क्षेत्रगत सहभागिता			दस्तखत	
				महिला	पुरुष	जनजाति	दलित	मधेशी	अन्य	जनप्रतिनिधि	कर्मचारी	अन्य		
१.	डेढार प्रसाद जुरागाई	सुन्दरहरैचा	नगर प्र.		✓					✓	✓			
२.	अरुली चौधरी	सुन्दरहरैचा	नगर प्र.	✓							✓			अरुली
३.	विनोद कुमार चौधरी	"	नगर प्र.		✓					✓		✓		
४.	मिता देवी चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी	✓						✓	✓			मिता
५.	आनन्द कुमार चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी	✓		✓				✓				आनन्द
६.	दिनेश कुमार चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी		✓					✓		✓		दिनेश
७.	अर्जुन चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी		✓					✓		✓		अर्जुन
८.	परिन्दु प्रसाद चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी		✓					✓		✓		परिन्दु
९.	सुकुमार चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी	✓						✓	✓			सुकुमार
१०.	लीला कुमारी चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी	✓						✓		✓		लीला
११.	लक्ष्मी शर्मा	"	कर्मचारी	✓						✓		✓		लक्ष्मी
१२.	अर्पण चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी		✓					✓		✓		अर्पण
१३.	पवन लाल चौधरी	सु.न. ६	कर्मचारी		✓							✓		पवन
१४.	बाबुदेव चौधरी	११	कर्मचारी		✓					✓		✓		बाबुदेव
१५.	प्रियन्त श्रेष्ठ	"	आधिकृत	✓		✓						✓		प्रियन्त

कार्यशालाकाको उपस्थिति विवरण :

क्र.सं.	नाम थर	कार्यालय	पद	लैंगिक सहभागिता		जातिगत सहभागिता					क्षेत्रगत सहभागिता			दस्तखत
				महिला	पुरुष	जनजाति	दलित	मधेशी	अन्य	जनप्रतिनिधि	कर्मचारी	अन्य		
१६	गुणनिधि चौधरी	सु.न.६	अधिवक्ता		✓					✓		✓		
१७	अर्जुन चौधरी	सु.न.६	अधिवक्ता		✓					✓		✓		
१८	राम कुमारी चौधरी	"	ले.पा.		✓					✓		✓		
१९	प्रियन्त चौधरी	सु.न.६	अधिवक्ता		✓					✓			✓	
२०	शुभम चौधरी	प.क.२			✓					✓			✓	
२१	सु.न.६	सु.न.६	अधिवक्ता		✓					✓			✓	
२२	रेखा चौधरी	"	अधिवक्ता		✓									
२३	सु.न.६	"			✓									
२४	निष्कम थापा	सु.न.१२	अधिवक्ता	✓							✓			
२५	पुष्प ठकाल	सु.न.६	अधिवक्ता		✓					✓				
२६	पवन लाल चौधरी	सु.न.६	अधिवक्ता		✓					✓				